

KRAJSKÁ KNIŽNICA V ŽILINE

VÝROČNÁ SPRÁVA

**kultúrnej organizácie
v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja**

2025

Obsah

1. Základné informácie	02
1.1 Základné údaje	02
1.2 Poslanie a oblasť činnosti	02
2. Prehľad činnosti v roku 2025	05
2.1. Aktivity a dosiahnuté výsledky	05
2.2 Realizované projekty	47
2.3 Iné dosiahnuté výsledky a spolupráca	54
3. Ľudské zdroje	74
3.1 Zamestnanci	74
3.2 Organizačná štruktúra	78
4. Hospodárenie za rok 2025.....	80
4.1 Ročná účtovná závierka a zhodnotenie údajov v nej obsiahnutých	80
4.2 Výrok štatutárneho audítora k ročnej účtovnej závierke	81
4.3 Prehľad o výnosoch a nákladoch	82
4.4 Prehľad príjmov a výdavkov v členení zdrojov	83
4.5 Stav a pohyb majetku a záväzkov	84

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1 Základné identifikačné údaje organizácie	02
Tabuľka č. 2 Základné údaje o projekte	47
Tabuľka č. 3 Prepočítaný stav zamestnancov v kalendárnom roku	74
Tabuľka č. 4 Kvalifikačná štruktúra zamestnancov	74
Tabuľka č. 5 Veková štruktúra zamestnancov	74
Tabuľka č. 6 Počet dobrovoľníkov a odprac. hodiny v kalendárnom roku	74
Tabuľka č. 7 Štruktúra aktív KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie	80
Tabuľka č. 8 Štruktúra pasív KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie	80
Tabuľka č. 9 Štruktúra nákladov KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie	81
Tabuľka č.10 Štruktúra výnosov a výsledku hospodárenia KKŽ z účtovnej závierky k 31.12.	81
Tabuľka č.11 Prehľad o výnosoch KKŽ.....	82
Tabuľka č.12 Prehľad o nákladoch a výsledku hospodárenia KKŽ	82
Tabuľka č.13 Prehľad o príjmoch a výdavkoch (cash flow)	82
Tabuľka č.14 Stav a pohyb majetku a záväzkov KKŽ	82

1. Základné informácie

1.1. Základné informácie

Tabuľka 1: Základné identifikačné údaje

Názov organizácie	Krajská knižnica v Žiline
IČO	00185752
Adresa sídla	A. Bernoláka 47, 011 77
Právna forma	Príspevková organizácia
Zriaďovateľ	Žilinský samosprávny kraj
Číslo a dátum zriaďovacej listiny (vrátane poslednej zmeny/dodatku)	Zriaďovacia listina Krajskej štátnej knižnice s platnosťou od 1. 1. 1997, Dodatok č. 6 zo dňa 20. 7. 2021 k zriaďovacej listine Krajskej štátnej knižnice s platnosťou od 1. 1. 1997 a jej dodatkov.*
Druh kultúrneho zariadenia	Knižnica
Registrácia (registrový úrad a registračné číslo)	Registračné číslo 313-3412/407-19 Registrátor Štatistický úrad Slovenskej republiky Dátum registrácie 1.7.1973
Webové sídlo	www.krajskakniznicazilina.sk
Kontakty (telefón, e-mail)	kniznica@krajskakniznicazilina.sk, +421 41 72 327 45
Štatutárny orgán	Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka

*Krajská knižnica v Žiline realizuje svoju činnosť v súlade so zriaďovacou listinou (vrátane dodatkov):

- Zriaďovacou listinou Krajskej štátnej knižnice s platnosťou od 1. 1. 1997,
- zmenou a dodatkom Zriaďovacej listiny Krajskej štátnej knižnice platnej od 1. 9. 1998,
- doplnkom č. 2 k zriaďovacej listine z 1. 4. 2002 (zmena názvu knižnice na Žilinskú knižnicu),
- dodatkom č. 3 k zriaďovacej listine Žilinskej knižnice zo 4. 9. 2008 (zmena názvu na Krajskú knižnicu v Žiline),
- dodatkom č. 4 k zriaďovacej listine Krajskej knižnice v Žiline z 10. 10. 2008 (zmena IČO),
- dodatkom č. 5 k zriaďovacej listine Krajskej knižnice v Žiline z 10. 11. 2009 (úprava hospodárenia),
- dodatkom č. 6 zo dňa 20. 7. 2021 k zriaďovacej listine Krajskej štátnej knižnice s platnosťou od 1. 1. 1997 a jej dodatkov.

1.2 Poslanie a oblasť činnosti

1.2.1. Vízia a poslanie

Krajská knižnica v Žiline (KKŽ) je verejnou knižnicou. Ako jedna z ôsmich krajských knižníc na Slovensku, ktoré v rámci svojej územnej pôsobnosti predstavujú nosné články slovenského verejného knihovníctva, poskytuje komplexné knižnično-informačné služby

rozsiahlej časti populácie. Zároveň pôsobí ako komunitné a neformálne vzdelávacie centrum v mieste svojho pôsobenia.

Zriaďovacia listina, vydaná Krajským úradom v Žiline dňa 1. januára 1997, definuje knižnicu ako kultúrnu, informačnú a vzdelávaciu inštitúciu, v zmysle neskorších dodatkov aj ako vedeckú inštitúciu. Prioritou knižnice je poskytovanie knižnično-informačných služieb obyvateľom a návštevníkom v rámci svojej územnej pôsobnosti, a to v čo najväčšej komplexnosti a kvalite. Buduje a sprístupňuje knižničné fondy, uchováva regionálne dokumenty, zabezpečuje záujemcom prístup k elektronickým databázam. V súlade s možnosťami vytvára vhodné podmienky pre tých, ktorí majú prístup k dokumentom a informáciám obmedzený, t.j. pre sociálne a zdravotne znevýhodnené skupiny obyvateľov. V povedomí obyvateľov mesta rastie jej pozícia lokálneho komunitného centra.

Krajská knižnica v Žiline je príspevkovou organizáciou Žilinského samosprávneho kraja.

1.2.2. Oblasť činnosti podľa zriaďovacej listiny

Zriaďovacia listina definuje funkcie krajskej knižnice:

- vstupuje do národného knižničného systému a podieľa sa na budovaní Súborného katalógu knižníc,
- koordinuje a poradensky usmerňuje ostatné regionálne knižnice v samosprávnom kraji,
- zabezpečuje úlohy spojené s bibliografickou registráciou a koordináciou bibliografickej a edičnej činnosti v samosprávnom kraji,
- zabezpečuje úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejnosti prostredníctvom knižničného systému v samosprávnom kraji,
- pre knižnice v kraji je centrom medziknižničných výpožičných služieb a pracoviskom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby,
- v spolupráci s odborom Knižničný inštitút Slovenskej národnej knižnice v Martine a odborom kultúry Žilinského samosprávneho kraja je koordinačným, vzdelávacím, štatistickým, metodickým a odbornou-poradenským strediskom pre regionálne knižnice v Žilinskom kraji,
- v rámci územnej pôsobnosti zabezpečuje koordináciu, kooperáciu a vzájomnú odbornú prepojitelnosť knižníc, ktoré poskytujú verejné knižnično-informačné služby,
- koordinuje a poradensky usmerňuje ostatné regionálne knižnice v samosprávnom kraji,
- zabezpečuje úlohy spojené s bibliografickou registráciou a koordináciou bibliografickej a edičnej činnosti v samosprávnom kraji,
- zabezpečuje úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejnosti prostredníctvom knižničného systému v samosprávnom kraji,
- pre knižnice v kraji je centrom medziknižničných výpožičných služieb a pracoviskom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby,
- v spolupráci s odborom Knižničný inštitút Slovenskej národnej knižnice v Martine a odborom kultúry Žilinského samosprávneho kraja je koordinačným, vzdelávacím, štatistickým, metodickým a odbornou-poradenským strediskom pre regionálne knižnice v Žilinskom kraji,
- v rámci územnej pôsobnosti zabezpečuje koordináciu, kooperáciu a vzájomnú odbornú prepojitelnosť knižníc, ktoré poskytujú verejné knižnično-informačné služby.

Okrem svojej hlavnej činnosti knižnica realizuje komisionálny predaj vyradenej a antikvariátnej literatúry. Príležitosť jej poskytuje aj predaj suvenírov, pohľadníc a iných drobných predmetov súvisiacich s jej charakterom a poslaním či poskytovaním reklamných a propagačných služieb pre iné aktivity. Pre záujemcov poskytuje priestory na realizáciu rôznorodých aktivít, a to aj formou prenájmu a s dôrazom na ich kultúrny a vzdelávací obsah.

1.2.3. Zaradenie podľa zákona

Predchodkyňa krajskej knižnice vznikla v r. 1924 ako požičovňa kníh v meste Žilina a na ňu historicky a odborne nadviazala terajšia knižnica v mnohých časovo podmienených podobách. V súčasnosti sa jej pôsobenie legislatívne opiera o Zákon č. 126/2015 Z.z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.

Knižnica pôsobí v knižničnom systéme ako verejná regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou.

1.2.4. Cieľové skupiny a územná pôsobnosť

Krajská knižnica v Žiline sa riadi mottom Knižnica pre všetkých. Cieľovou skupinou je široká verejnosť, pojem zastrešujúci všetky vekové, sociálne a záujmové skupiny bez rozdielu. Knižnica buduje knižničný fond a poskytuje výpožičné služby so zreteľom na rôznorodosť záujmov jednotlivca i na jeho špecifické potreby.

Rôznorodosť návštevníkov knižnice vyjadruje aj kategorizácia používateľov, uplatňovaná napr. pri registračnej politike, ale aj ako nástroj pre poskytovanie cielených služieb:

- zamestnaní
- predškolační a deti do 6 r., žiaci ZŠ od 6 rokov
- študenti SŠ a VŠ
- držiteľia preukazu ZŤP, ZŤPP, ZŤPS
- vojnoví veteráni
- dôchodcovia, invalidní dôchodcovia,
- ženy na MD, nezamestnaní
- darcovia krvi
- inštitucionálni používatelia
- príslušníci rodiny (rodinný preukaz)

Presný rozpis kategórií je v časti o používateľoch.

Používateľom knižnice sa môže stať každý občan s trvalým či prechodným pobytom na Slovensku, prezenčne knižnica poskytne služby každému záujemcovi. Za účelom nepravidelného využívania služieb zriadila tzv. jednodňový preukaz. Využívajú ho najmä návštevníci mesta, turisti alebo občania, ktorí potrebujú vyhládať informácie jednorázovo.

V rámci odbornej činnosti má krajská knižnica metodicky dosah na verejné knižnice a čiastočne knižnice iných sietí vo dvoch líniách – smerom ku knižniciam okresu Žilina a Bytča a smerom ku verejným knižniciam Žilinského kraja.

1.2.5. Hlavná činnosť/služby

Krajská knižnica v Žiline pôsobí v knižničnom systéme SR ako verejná regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou.

V ostatných rokoch sa podoba verejných knižníc mení, stávajú sa modernými komunitnými centrami s rôznorodou činnosťou. Avšak podstatou ostáva budovanie a sprístupňovanie

knižničného fondu. Knihy, periodiká a iné knižničné dokumenty sú základom, na ktorom je realizované sprístupňovanie literatúry, poznania a informácií fyzickým i vzdialeným návštevníkom knižnice.

Hlavná knižničná činnosť zahŕňa:

- výpožičné služby – prezenčné a absenčné sprístupňovanie kníh, periodík, špeciálnych dokumentov (spoločenských hier, hračiek, audiovizuálnych dokumentov, elektronických dokumentov), medziknižničné výpožičné služby,
- realizáciu kultúrno-spoločenských a vzdelávacích podujatí pre rôzne vekové a záujmové skupiny s tematicky rôznorodým zameraním, vrátane podujatí pre školské kolektívy, besied a prednášok pre verejnosť a klubových aktivít,
- odbornú knihovnícku činnosť spojenú s budovaním a sprístupňovaním knižničného fondu a odborných informácií, s plnením regionálnych bibliografických funkcií a s metodickým usmerňovaním verejných a školských knižníc na úrovni regiónu Žilina a Bytča a na úrovni Žilinského kraja v rámci knižničného systému SR,
- výstavnú činnosť – v knižnici realizujú výstavy a prezentujú výsledky svojej činnosti profesionálni aj amatérski umelci, školy a najmä základné umelecké školy, záujmové združenia, kultúrne inštitúcie a i. Výstavná činnosť je aj dôležitou súčasťou aktivít regionálneho úseku bibliografie.

1.2.6. Princípy a prístupnosť

Knižnica sa dlhodobo snaží budovať tvár priateľskej otvorenej inštitúcie. Pre svojich fyzických návštevníkov vytvára príjemné a dostupné prostredie, ktoré umožňuje prístup k ponuke a službám knižnice pre malých aj veľkých, pre deti aj seniorov, pre zdravých ľudí aj pre ľudí so zmyslovým či pohybovým handicapom. Pre tých, ktorí sú na to odkázaní, knihovníci realizujú donáškovú službu. Knižnica zároveň umožňuje aj prístup do vzdialených elektronických databáz či výpožičky elektronických dokumentov priamo z domu.

2 Prehľad činnosti

2.1 Aktivity a dosiahnuté výsledky

Rok 2025 bol po turbulentnejšom období rokom bez stavebných rekonštrukcií a zmien v prevádzke knižnice, knižnica bola stabilizovaná a knihovníci aj návštevníci si naplno užívali nové užívateľsky príjemné priestory (úsek odbornej literatúry). V pozadí však prebiehali rokovania a plány spojené s obnovou najvyššieho poschodia, ktoré sa stáva vyhľadávaným priestorom pre rodiny s deťmi a pre širšie aktivity knižnice.

Náročnejším obdobím pre knihovníkov aj používateľov bola realizácia upgrade knižnično-informačného systému, nakoľko sa menili zaužívané postupy i online katalóg.

Knihovníci sa vyrovnávali s netradične nízkou podporou zo strany Fondu na podporu umenia na nákup knižničného fondu, aktivity knižnice a plánované priestorové zmeny i s krátením príspevku na činnosť zo strany zriaďovateľa. Podpora na nákup kníh od zriaďovateľa

čiastočne vykompenzovala prírastok knižničného fondu, ktorý tradične ovplyvňuje najmä kvalitu výpožičných služieb.

2.1.1 Kultúrne služby

Knižničné fondy

Zákon o knižniciach č. 126/2015 Z.z. definuje knižničný fond ako súbor všetkých knižničných dokumentov, účelovo vybraných, sústavne doplňovaných, uchovávaných, ochraňovaných a sprístupňovaných používateľovi.

Fond Krajskej knižnice v Žiline k 31.12.2025 mal veľkosť 171 615 knižničných jednotiek (KJ).

Tvorili ho: knihy, periodiká, študentské práce, kartografické dokumenty, normy, audiovizuálne dokumenty – hudobné CD, DVD so zvukovými knihami, platne, filmy, spoločenské hry a didaktické pomôcky, elektronické dokumenty, CD ROMy.

Zároveň knižnica ponúkala svojim čitateľom cirkulujúci fond zvukových kníh vo formáte MP3 na DVD, výpožičky elektronických kníh a audiokníh (od 11/2025) prostredníctvom poskytovateľov KUBO Media a Palmknihy.cz. Tieto dokumenty však nie sú súčasťou knižničného fondu. V prípade Palmknihy.cz sú informácie o ponúkaných elektronických výpožičkách integrované priamo do knižničného online katalógu.

Zloženie knižničného fondu podľa druhu		
Druh dokumentu	Počet	% z celku
knižničný fond	171 615	100,00
z toho špeciálne dokumenty	5 479	3,19
z toho elektronické dokumenty	94	0,05
iné špeciálne dokumenty	5385	3,14
odborná pre dosp. + ŠD	76 019	44,30
krásna pre dosp. + ŠD	51 546	30,04
odborná pre deti + ŠD	6 643	3,87
krásna pre deti + ŠD	37 407	21,80
periodiká – tituly	148	
periodiká – exempláre	152	

Knižničný fond medziročne **stúpol o 4 300 KJ.**

Knižnica stratila veľkú časť svojho fondu po odčlenení pobočiek a následne po rokoch rekonštrukcií, ktorým predchádzala dôsledná očista knižničného fondu so snahou o vytvorenie komfortného užívateľského priestoru. V súlade s úlohami moderných verejných knižníc, ktoré nie sú založené len na sprístupňovaní literatúry, vytvárala dostatočný a príjemný priestor pre rôznorodé aktivity, pokojný pobyt či naopak tvorivosť svojich návštevníkov (SmartLab).

Vyraďované boli dokumenty, ktoré boli mimo záujmu používateľov viac ako desať rokov, pričom sa posudzovala ich hodnota aj z hľadiska kultúrnej hodnoty a možnosti ďalšieho využitia pri podpore aktuálneho školského systému (v prípade povinného čítania). Hodnotil sa aj fyzický stav knihy. Pri vyradovaní knižnica postupovala podľa internej Smernice riaditeľky Krajskej knižnice v Žiline o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu, keď vyradené knihy boli ponúknuté SNK v Martine a ich zoznam bol vystavený na WWW stránke knižnice. Poškodené knihy, ktoré už nebolo možné alebo potrebné opravovať, boli fyzicky zlikvidované.

V r. 2025 knižnica proces redukcie knižničného fondu zastavila a vyradila len 230 KJ. Jednalo sa najmä o knihy z úseku detskej literatúry.

Knižnica ponúka vyradené knihy záujemcom formou predaja za symbolickú sumu. Knihovníci určujú cenu individuálne podľa zachovalosti a záujmu o ponúkaný titul. Zároveň povzbudzujú návštevníkov, aby si sami prichádzali vymieňať či predávať knihy na Burze kníh, ktorá sa koná raz mesačne v sobotu.

Prírastky, úbytky	
Ukazovateľ	Počet
prírastok knižničného fondu	4 530
z toho kúpou	2 895
- z rozpočtových zdrojov vrátane vlastných príjmov a vrátane účelovej dotácie ŽSK	1 337
úbytok	230
skutočný prírastok	4 300

Fond krajskej knižnice v roku 2025 vzrástol o 4 300 KJ.

Skladba prírastkov podľa druhu literatúry		
Druh literatúry	kniž.jedn.	v %
odborná pre dospelých	1 593	35,16
krásna pre dospelých	1 671	36,89
odborná pre deti	152	3,35
krásna pre deti	1 114	24,59
V tom špeciálne dokumenty	11	0,24
Spolu	4 530	100

Zastúpenie beletrie a odbornej literatúry vo fonde bez ohľadu na vek recipienta je vyrovnané. Krásna literatúra sa nachádza vo fonde s miernou dominanciou, celkovo tvorí 51,84 %. Tradične je vo verejných knižniciach veľmi vyhľadávaná vzhľadom na svoj relaxačný charakter, v prípade mladšieho veku je nástrojom zdokonalenia sa v čítaní, spoznávania sveta a neskôr zdrojom odporúčanej literatúry v školách.

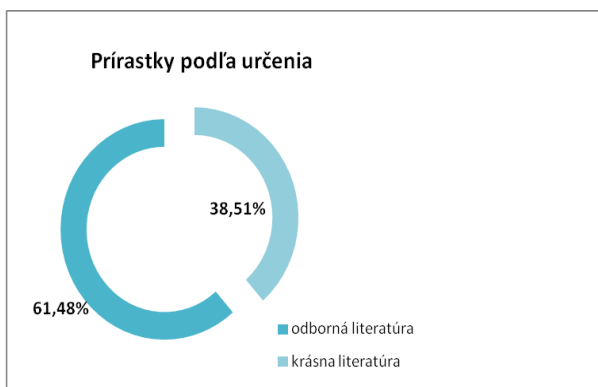
Odborná literatúra bez ohľadu na vekové určenie tvorila 48,17 %. Obsahuje detské náučné knihy (3,87 %), monografie, učebnice, skriptá, normy a mapy, CDROM, didaktické pomôcky a iné dokumenty, ktorých cieľom je vzdelávať a informovať.

Literatúra pre dospelých je vyhradené 1. poschodie.

Verejnú knižnicu navštevujú záujemcovia o rôzne oblasti poznania a fond knižnice je preto tematicky rozsiahly, pokrýva všetky hlavné skupiny podľa medzinárodného desatinného triedenia (MDT). Vzhľadom na prítomnosť Univerzitnej knižnice Žilinskej univerzity v Žiline sa pracovníčky akvizície sústredia prioritne na spoločenské vedy, ale sporadicky podľa finančných možností bola zakúpená aj žiadaná literatúra technického zamerania.

Prírastok na obyvateľa a na používateľa	
Prírastok KF kúpou (2 895) na:	
1 obyvateľa (80 112)	0,04
1 používateľa (11 044)	0,26

Knižnica zakúpila nové knižničné dokumenty prepočtom v rozsahu 0,04 KJ na obyvateľa Žiliny a 0,26 KJ na registrovaného používateľa krajskej knižnice.

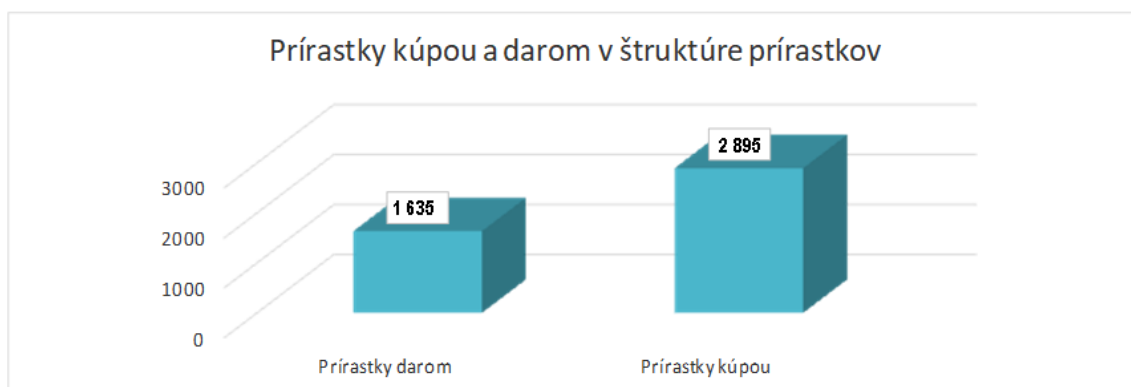
V štruktúre prírastkov prevládali knihy z oblasti krásnej literatúry pre používateľov rôznych vekových skupín.

Na prírastku sa podieľali **špeciálne dokumenty** v počte 11 KJ, v prevažnej miere ich tvorili spoločenské hry a didaktické pomôcky.

Prírastky kúpou vo fonde predstavovali vo vysokej miere novinky na knižnom trhu. Mnohé boli zakúpené až v druhej polovici roka a ich využitie sa predpokladá najmä v nasledujúcom období.

Aktuálnosť fondu podmienená obnovou fondu je dôležitým ukazovateľom jeho kvality. Prírastky tvorili k 31. 12. 2025 z celkového fondu 2,64 %, prírastky kúpou 1,69 %.

Graf Prírastky kúpou a darom v štruktúre prírastkov

Z prírastku 4 530 KJ tvorili 2 895 KJ získané kúpou a 1 635 získané darom.

Počet knižničných jednotiek na obyvateľa a používateľa	
Počet zväzkov KF na:	
1 obyvateľa (80 112)	2,14
1 používateľa (11 044)	15,54

S fondom 171 615 knižničných dokumentov knižnica sprístupňuje 2,14 dokumentov na jedného obyvateľa Žiliny a 15,54 dokumentov na registrovaného používateľa krajskej knižnice.

Jazykové zloženie prírastkov		
Jazyk dokumentu	Počet k. j.	% celkového počtu
slovenský	3 666	80,93
český	577	12,74
anglický	200	4,42
poľský	66	1,46
japonský	10	0,22
nemecký	6	0,13
iný	5	0,11
Spolu	4 530	100,00

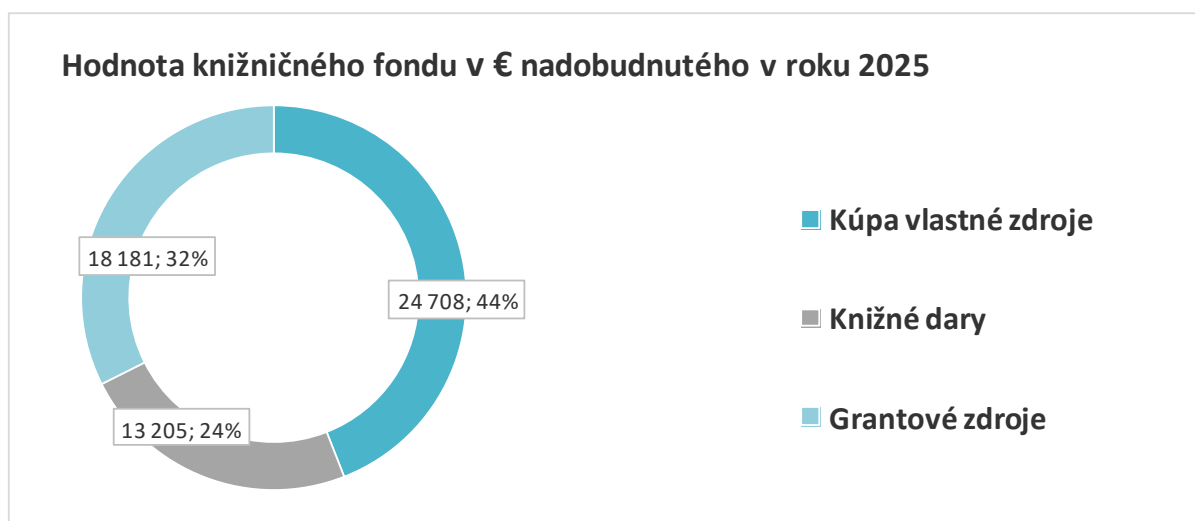
Slovensko ako súčasť Európskej únie je krajinou, kde študujú a pôsobia aj obyvatelia iných štátov, slovenskí občania sa vzdelávajú v angličtine a iných svetových jazykoch. Knižnica spolupracovala s vydavateľmi a dodávateľmi anglickej literatúry na spoločných aktivitách, pre jazykovú príbuznosť intenzívne získavala knihy a časopisy v českom jazyku, poskytovala fondy poľskej literatúry a francúzskej literatúry, okrajovo aj literatúry v iných jazykoch. Najmladšou, ale dôležitou skupinou podľa jazyka dokumentu sa stala ukrajinská literatúra, ktorá je zastúpená vo fonde výraznejšie od zriadenia Ukrajinskej poličky (23. 5. 2024) .

Prostriedky na nákup knižničného fondu			
Druh dokumentu	Finančná hodnota knižných darov	€ na nákup KF	
		Spolu	z toho granty a fin. dary
knihy a ostatné tlačéné dokumenty	13 000	37 302	17 631
špeciálne dokumenty	205	0	0
Spolu	13 205	37 302	17 631
periodiká	0	5 587	550
Spolu nákup KF	13 205	42 889	18 181

V roku 2025 vstúpilo do účinnosti **Metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 5704/2025-110/13832 z 26. augusta 2025 na určenie štandardov pre verejné knižnice**, ktoré zvýšilo odporúčanú sumu na optimálny nákup knižničného fondu pre regionálne knižnice z 1 € na 1,50 €. V prípade mesta Žiliny odporúčaná suma predstavovala 120 168 €.

Reálne so sumou 42 889 € na nákup kníh, periodík a špeciálnych dokumentov sa knižnica priblížila k odporúčanej sume na úrovni 35,69 %.

Graf Hodnota knižného fondu v € nadobudnutého v r. 2025

Hodnota knižného fondu nadobudnutého v r. 2025 bola 56 094 € (včítane hodnoty získaných darov).

Priemerná cena dokumentu	
Druh dokumentu	Priemerná cena v €
knihy a ostatné tlačené dokumenty	9,20
špeciálne dokumenty	22,30
dokumenty spolu	12,88

Priemerná cena zakúpených kníh bola medziročne nižšia o 2,62 €. Knižní dodávatelia, najmä Ikaros a Albatros, podporili svojimi zľavami akvizíciu nových kníh. Cena špeciálnych dokumentov, ktoré knižnica zakúpila do fondu, bola nižšia vzhľadom na iné typy dokumentov v štruktúre prírastku.

Celková priemerná cena dokumentov mechanickým prepočtom z hodnoty finančných prostriedkov na nákup kníh a špeciálnych dokumentov bez periodík (37 302 €) a počtom zakúpených knižničných jednotiek (2 895) bola 12,88 €.

Nákup knižničných fondov na obyvateľa sídla a používateľa	
Nákup KF v € na:	
1 obyvateľa (80 112)	0,54
1 používateľa (11 044)	3,88

Knižnica zakúpila knihy, periodiká a špeciálne dokumenty v prepočítanej hodnote 0,54 € na obyvateľa.

Na neklesajúcom prírastku krajskej knižnice sa podieľali veľkou mierou dary. Knižnica sa neustále stretáva s ponukou kníh od občanov a inštitúcií, problémom je však zastaranosť darov alebo ich multiplicita v knižničnom fonde. Takéto knihy knižnica umiestňuje v knihobúdkach alebo partnerských inštitúciách v rámci projektu Daruj knihe nový domov. Aby knižnica zlepšila zastúpenie nových a atraktívnych titulov, vyzýva občanov k darovaniu novej literatúry.

Staničná knižnica ponúka knihy cestujúcim na žilinskej železničnej stanici; knihami ju pravidelne zásobujú knihovníci z krajskej knižnice.

Knižnica získala 1 635 KJ darom, z toho 1 313 KJ (80,31 %) od individuálnych darcov, nižšou mierou sa na daroch podieľali inštitúcie - 322 KJ (19,69 %).

Používatelia mohli čerpať z predplateného balíčka kníh palmknihy.cz a detských kníh KUBO Media a získavali prístup ku knihám v elektronickej podobe.

Požiadavky zo strany záujemcov o krásnu literatúru pomáhala uspokojovať aj trvalá výpožička kníh z **občianskeho združenia Brána poznania**, ktoré sprístupňuje používateľom knižnice 1 229 kníh; z nich väčšinu tvorí krásna literatúra, vrátane literatúry pre deti.

Od roku 2014 disponuje knižnica 231 knihami, ktoré boli získané v rámci národného projektu Inštitútu rodovej rovnosti Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a boli poskytnuté knižnici formou trvalej výpožičky

Používatelia

V roku 2025 sa v Krajskej knižnici v Žiline zaregistrovalo **11 044** používateľov.

Vysvetlivky k Štatistickému výkazu pre knižnice KULT10-01 definujú používateľa knižnice ako osobu, ktorá fyzicky navštívila knižnicu a zaregistrovala sa alebo obnovila svoju registráciu a požičala si aspoň 1 knižničnú jednotku alebo využila technické prostriedky alebo jej služby počas vykazovaného obdobia (v tomto prípade počas roka 2025).

Knižnicu tak navštevovalo **13 480** používateľov, ktorí mali platnú registráciu aspoň časť roka 2025 (t.j. niektorí sa registrovali už v roku 2024) a aspoň raz v tomto období využili služby knižnice.

Používatelia	
Ukazovateľ	Počet
počet používateľov	11 044
z toho z okresného sídla	6 828
deti do 15 rokov	3 816
počet používateľov vrátane používateľov, ktorým dobieha platná registrácia a s aspoň jednou návštevou knižnice	13 480

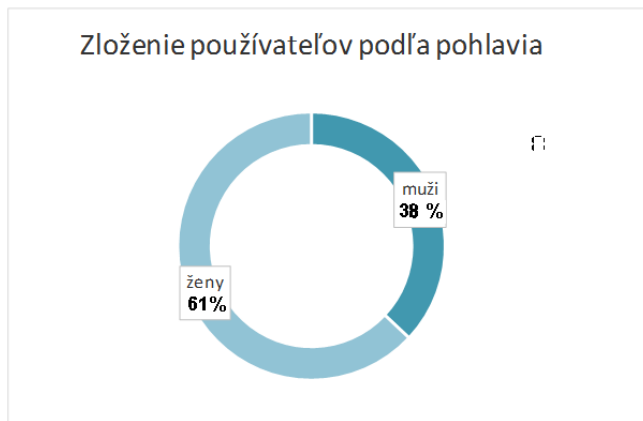
Mnohí používatelia navštevujú knižnicu desaťročia, pravidelne si obnovujú registráciu. Väčšina používateľov v r. 2025 bola s dvojročnou a viacročnou registráciou, po prvýkrát sa zaregistrovalo 3 744 používateľov.

Počet používateľov sa medziročne zvýšil o 280. Bol to najvyšší počet v 5 ročnom porovnaní, čo bolo pozitívne ovplyvnené bezproblémovou prevádzkou knižnice počas väčšiny roka.

Na základe dlhodobého pozorovania a starších prieskumov si je knižnica vedomá veľkého počtu používateľov, ktorí využívajú jej dokumenty prostredníctvom rodinných príslušníkov, priateľov a známych (tzv. skryté výpožičky).

Zloženie používateľov podľa pohlavia

Niekoľkoročný trend bol potvrdený aj v roku 2025; ženy boli častejšími návštevníčkami knižnice, tvorili až 60,92 % z počtu používateľov. Dominovali aj medzi používateľmi s najvyšším počtom výpožičiek v roku 2025 – viď časť Výpožičky.

Zloženie používateľov podľa veku

Deti do 15 rokov tvorili 35 % používateľov, často prichádzali do knižnice so školskými kolektívami alebo so svojou rodinou. Najmenší používatelia sú pre knižnicu vzácní, v nich je skrytá budúcnosť čítania, kníh či opodstatnenia knihovníckej profesie. Pribúdajú rodičia, ktorí si uvedomujú dôležitosť čítania a privádzajú svoje deti do knižnice. Využívajú relaxačný priestor úseku detskej literatúry či Literárneho parku a prichádzajú so svojimi deťmi často od najnižšieho veku. Nielen Klub u Knihuľky či detský kútik alebo pestrá ponuka hier sú dôvodom, prečo sa registrujú v knižnici a trávajú v nej dlhé hodiny.

Knižnica vydala tzv. rodinný preukaz 633 rodinám s 1 771 rodinnými príslušníkmi, z toho bolo 986 detí.

Krajská knižnica v Žiline		
Základné štatistiky registrácií čitateľov od 01.01.2025 do 31.12.2025		
Oddelenie : Centrum, Bibliobox, Selfcheck, Čítareň, Bibliografia, Britské c.		
Celkový počet čitateľov registrovaných vo zvolenom období: 11044		
Vekové rozloženie čitateľov		
Rozsah	počet	%
Do 15 rokov -	3816	34.55
16 až 19 rokov -	1824	16.51
20 až 29 rokov -	1151	10.42
30 až 39 rokov -	1107	10.02
40 až 49 rokov -	1271	11.51
50 až 59 rokov -	556	5.03
60 až 69 rokov -	699	6.33
70 až 79 rokov -	460	4.16
Od 80 rokov -	129	1.17
Nevyplnené -	30	0.30

výstup KIS Tritius

V kategórii nad 90 rokov mala knižnica 10 registrovaných používateľov, z toho boli dvaja muži. Najstaršou z tejto vekovej skupiny bola žena narodená v roku 1930.

Nad 80 rokov mala knižnica 129 čitateľov, podľa vekovej štruktúry tí, ktorí mali 60 a viac rokov, predstavovali 11,6 % (1 288). Knižnica ponúka seniorom zvýhodnený registračný poplatok, obdobne ako osobám so zdravotným znevýhodnením, ktoré môžu štatisticky spadať aj do tejto vekovej skupiny.

Používatelia vyššieho veku patria medzi tých, ktorí navštevujú knižnicu pravidelne a počas roka si vypožičajú najvyšší počet kníh.

Najaktívnejší používatelia / čitateľa a ich výpožičky v r. 2025		
	používateľ / 1963	294
	používateľka / 1949	261
	používateľka / 1958	242
	používateľka / 1948	236
	používateľka / 1979	234
	používateľka / 1954	224
	používateľka / 1980	221
	používateľka / 1982	212
	používateľka / 2016	210
	používateľ / 1978	207
	používateľka / 1952	198
	používateľ / 1953	198

bez prezenčných výpožičiek a výpožičiek periodík

Takmer 32 % používateľov tvorili ľudia v produktívnom veku medzi 20 - 49 rokom života, pričom 726 bolo študentov vysokých škôl. Tí potrebujú knižnicu zo študijných dôvodov, mnohí nemajú ešte vybudované nové rodinné väzby a využívajú čítanie aj ako voľnočasovú aktivitu, resp. na ďalšie sebazvdelčovanie. Zaujať však vyzretého človeka, ktorý si popri plnení denných povinností a pri vysokej ponuke iných aktivít nájde čas na knižnicu je náročné, preto si knižnica osobitne váži ich príchod do knižnice. Okrem toho v tejto skupine

a predseniorskom veku je najviac ľudí, ktorí platia plný registračný poplatok knižnici, nezanedbateľný príjem pre inštitúciu.

Obdobne ako iné knižnice, osobitnú pozornosť krajská knižnica venovala deťom a tínedžerom, ktorí od veku cca 12 rokov často odsúvajú čítanie na „bočnú koľaj“. Aktivity pre ich návrat do knižnice, resp. budovanie vzťahu k čítaniu sú v ďalšom texte o podujatiach knižnice.

Kategoríe používateľov					
Kategória používateľov	Počet	% z celku	Kategória používateľov	Počet	% z celku
predškolači	492	4,45	nezamestnaní	122	1,10
žiaci ZŠ	1 115	10,10	ženy na MD	266	2,41
študenti SŠ a mládež do 15.	855	7,74	jednodňoví	29	0,26
študenti VŠ	726	6,57	pracovníci knižnice	70	0,63
rodinný – dieťa	986	8,93	ZŤP	429	3,88
rodinný – rodič	791	7,16	inv. dôchodcovia	29	0,26
zamestnaní	1 835	16,62	inštitucionálni	7	0,06
dôchodcovia	894	8,09	vojaci + veteráni	5	0,05
manželia	114	1,03	odídenec	53	0,48
Univerzita 3. veku	27	0,24	MVS - knižnice	7	0,06
darca krvi JP plaketa	44	0,40	deti - kolektívy	1 279	11,58
pasovačka	869	7,87	Spolu	11 044	100,00

Už tradične sa knižnica snaží získať nových používateľov formou bezplatného zápisného, ako súčasť prezentačných dní mimo knižnice alebo ako ocenenie v súťažiach. Knižnica sa tak snaží získať najmä nových používateľov, ktorí by pravdepodobne v danom roku do knižnice nezavítali.

Knižnica profitovala z funkcie KIS Clavius, ktorá umožňovala rozposielať používateľom mail o končiacej registrácii a uľahčovala im ďalšie preregistrovanie zaslaním online platby. Na výzvu reagovalo mnoho ľudí a pokračovali v členstve v knižnici bez prerušenia. KIS Tritius toto nastavenie implementuje v r. 2026.

Používatelia a mesto Žilina

Už 101 rokov pôsobí knižnica, resp. jej historická predchodkyňa v meste Žilina. Plní poslanie mestskej verejnej knižnice, od roku 2021 aj s novovzniknutou Mestskou knižnicou Žilina, založenou na základe odčlenenia lokálnych pobočiek krajskej knižnice. Vo svojej staršej aj novšej histórii uspokojovala a uspokojuje primárne kultúrne a informačné potreby obyvateľov Žiliny.

Vo funkcii mestskej knižnice Krajská knižnica v Žiline poskytuje obyvateľom mesta knihy a iné dokumenty, informácie, oddychový a vzdelávací priestor, naplnenie komunitných potrieb. Vďaka zastúpeniu odbornej literatúry, modernému zrekonštruovanému interiéru a Literárnemu parku, vďaka bohatým a inovatívnym aktivitám ostala vyhľadávaným vzdelávacím a kultúrnym centrom Žiliny. Prispievala jej k tomu aj výhodná poloha v širšom centre mesta.

Percento používateľov z počtu obyvateľov	
Ukazovateľ	%
percento používateľov z počtu obyvateľov	13,79

Podľa KIS Tritius na základe adresy bydliska je percento používateľov, ktorí prechodne či trvalo bývajú v Žiline: 61,81 %.

Z každého z dvoch najväčších sídlisk mesta knižnicu navštevuje viac ako 1000 ľudí, okrem toho výrazne pokrýva službami centrum mesta a sídlisko Hliny.

Návštevníci

Jeden používateľ navštívil knižnicu priemerne **12,05** krát. Priemerne teda raz mesačne prichádzal do knižnice s cieľom výmeny vypožičaných kníh, resp. účasti na aktivitách knižnice. Niektorí používatelia, najmä návštevníci čítárne, vstupovali do priestorov knižnice denne.

Celkovo počet návštevníkov dosiahol číslo **133 143**, medziročne stúpol o 5 590. Navyše, niektorí návštevníci nahradili pobyt v knižnici online návštevou a vyriešili svoju požiadavku elektronicky. Ich počet a dôvod návštevy je vyjadrený v online návštevníkoch.

Návštevníci		
Ukazovateľ		Počet
počet návštevníkov /fyzických osôb v knižnici/		133 143
z toho	počet účastníkov podujatí	21 428
	počet návštevníkov internetu	839
priem. denná návštevnosť vrátane podujatí a sobôt		470
priem. denná návštevnosť bez sobôt		518
priem. denná návštevnosť – soboty		161
maximálna denná návštevnosť		788
online návštevníci		230 599
v tom	návštevníci online podujatí	0
	www stránka knižnice	85 618
	online katalóg – počet prístupov	130 000
	z toho predĺženie	11 806
	elektronické referenčné služby	3 175

Celkovo knižnicu navštívilo 111 715 návštevníkov využívajúcich služby a 21 428 návštevníkov podujatí (spolu 133 143 návštevníkov).

Knižnica bola otvorená v roku 2025 spolu 283 dní, z toho 245 bolo pracovných dní a 38 sobôt.

Mechanickým prepočtom pripadalo na jeden deň prevádzky knižnice bez ohľadu na počet hodín a účel návštevy (t.j. vrátane návštevníkov podujatí a vrátane sobôt) 470 osôb. Cez pracovné dni bola návštevnosť knižničných služieb a podujatí priemerne 518 osôb, rovnako ako v r. 2024. Len knižničné služby využívalo denne priemerne 456 návštevníkov.

Počas 38 sobôt (návštevnosť 6 142) bola priemerná návštevnosť 161 osôb.

Počas letných prázdnin (43 otvorených dní) knižnicu navštívilo 15 738 osôb, priemerne 366 denne. Knižnica však bola prístupná verejnosti v letnom režime v rámci skrátených otváracích hodín (7,5 hodiny), počas sobôt bola zatvorená.

Najvyššiu návštevnosť knižnica dosiahla **7. januára**, kedy využilo jej služby 788 osôb.

Mnohí návštevníci prichádzali do knižnice ako účastníci kultúrnych aktivít, ktoré boli organizované v jej priestoroch – vystúpenie speváckeho zboru Máj na Vianočnom koncerte, december 2025

Knižnica patrí k najvyhl'adávanejším kultúrnym inštitúciám mesta a kraja, ako jedna z mála inštitúcií dokáže ponúknuť svoj priestor a fondy pre každodenné vyžitie. Príkladom pravidelného záujmu je čítareň periodík, kam mnohí návštevníci chodia pravidelne, či detský kútik, ktorý je najmä počas zimy miestom opakovanej návštevy rodičov s deťmi. Aby knižnica upútala aj náročnejšieho návštevníka, svoj program často spájala s netradičným zážitkom (programovanie, 3D tlač, šitie a háčkovanie a pod.).

Počet návštevníkov, ktorí prišli do knižnice práve s cieľom zúčastniť sa na jej rôznorodých podujatiach, bol **21 428**. Knižnica počas celého roka organizovala klubové stretnutia, besedy, prednášky, aktivity pre školské kolektívy, štatisticky tak vykázala viac ako 1 000 podujatí.

Služby **biblioboxu** využilo 14 360 návštevníkov, ktorí vrátili touto formou 32 565 dokumentov. Medziročné rozdiely v štatistike odrážajú najmä obmedzenia výpožičnej doby, kedy je možné vrátiť knihy len prostredníctvom biblioboxu. Uplynulý rok bola knižnica prístupná čitateľom pravidelne, s výnimkou obdobia upgrade knižnično-informačného systému.

Samoobslužná forma vypožičiavania kníh (Selfcheck) si postupne získava priazeň návštevníkov, počas celého roka ho využilo 1 048 návštevníkov, ktorí si takto požičali či predĺžili 3 738 kníh.

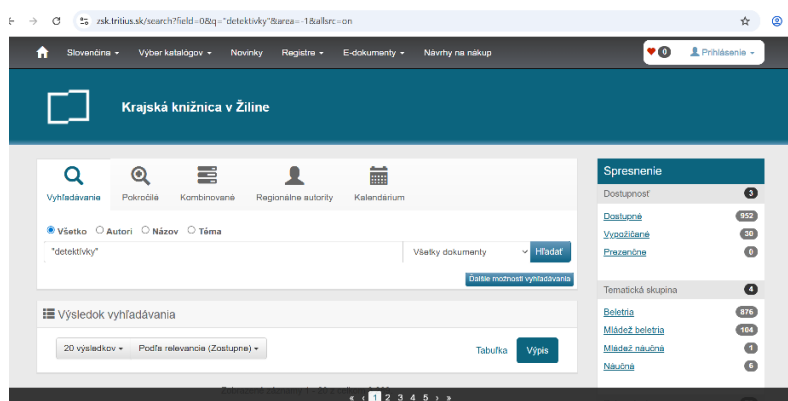
Krajská knižnica v Žiline												
Štatistický denník od 01.01.2025 do 31.12.2025												
Oddelenie : Selfcheck												
Dátum	Regist. čitateľa	Reg. čitateľa do 15 rokov	Celkový počet návštev	Fyzické návštevy	Počet návštev do 15 rokov	Fyzické návštevy do 15 rokov	Výpožičky celkom	Náučná literatúra dospelým	Krásna literatúra dospelým	Náučná literatúra deťom	Krásna literatúra deťom	Prolongácie
01 / 2025	0	0	85	65	29	24	315	59	101	33	122	93
02 / 2025	0	0	54	34	17	10	213	83	45	16	69	97
03 / 2025	0	0	84	54	22	18	307	88	66	51	102	142
04 / 2025	0	0	104	79	35	31	378	98	82	58	140	167
05 / 2025	0	0	81	58	22	17	275	65	69	21	120	110
06 / 2025	0	0	81	57	24	18	335	62	110	37	126	137
07 / 2025	0	0	94	58	27	21	380	70	108	27	175	145
08 / 2025	0	0	89	58	28	18	319	69	83	28	139	185
09 / 2025	0	0	102	68	39	24	357	94	70	46	147	200
10 / 2025	0	0	104	74	38	26	339	98	70	30	141	153
11 / 2025	0	0	85	63	31	23	275	63	71	16	125	97
12 / 2025	0	0	85	60	21	14	245	71	82	13	79	115
Súčet	0	0	1048	728	333	244	3738	920	957	376	1485	1641

Štruktúra návštevníkov knižnice

Okrem fyzických návštevníkov knižnica vykazuje online návštevníkov. Online návštevníci sú návštevníci www stránky, online katalógu a používatelia elektronických referenčných služieb.

Návštevnosť **www stránky** sa pohybuje niekoľko rokov medzi 80 000 a 90 000, stránka je významným zdrojom informácií o knižničných službách a aktivitách knižnice.

Podstatnú časť roka bola www stránka jednou z ciest k **online katalógu Carmen**. Používatelia vyhľadávali dokumenty a informácie, dopĺňali si bibliografické informácie o knihách, pripravovali rešerše. Od októbra 2025 využívali nový katalóg **Tritius** (<https://zsk.tritius.sk>), ktorý bol koncom roka v procese nastavení podľa požiadaviek knižnice.

Spoločná štatistika prihlásení do oboch katalógov ukazuje, že používatelia sa do svojho konta prihlásili 31 992 krát. Približne 37 % (11 806) prihlásení používatelia využili na predĺženie výpožičnej doby a nahradili tak cestu do knižnice.

K 31. 12. 2025 mali sociálne siete:

- * Facebook @krajaskakniznicazilina - 3 070 sledovateľov
- * Instagram 1 394 sledovateľov
- * TikTok – 17 sledovateľov, založený v r. 2025
- * Blog – 11 693 návštev

269 sledovateľov má knižnica na najväčšej platforme na zdieľanie videí - YouTube.

Príchod do knižnice s využitím internetu spojilo 634 návštevníkov, avšak knižnica neeviduje využívanie internetu na úseku odbornej literatúry na študijné účely. S cieľom jeho využitia navštívilo knižnicu 0,47 % osôb. Niektorí návštevníci sa pravidelne opakovali, kontrolu mailov či vyhľadávanie na internete pravidelne realizovali v knižnici. Ich počet je však stále nižší, resp. neevidovaný, vzhľadom na to, že mnoho návštevníkov, najmä študentov sa pripája na wifi internet knižnice. Rastie počet tých, ktorí využívajú internet vo svojich zariadeniach.

Výpožičky

Výpožičné služby ostávajú základným a nosným prvkom činnosti knižnice, aj keď rastie počet návštevníkov, ktorí prichádzajú do jej priestorov za ponukou iných služieb a aktivít.

Knižnica v r. 2025 vypožičala **341 642 dokumentov**.

Výpožičky		
Výpožičky	Počet	% z celku
výpožičky spolu	341 642	100
odborná lit. pre dospelých + ŠD	81 540	23,87
Krásna lit. pre deti + ŠD	120 135	35,16
odborná lit. pre deti + ŠD	12 648	3,70
krásna lit. pre deti + ŠD	88 123	25,79
periodiká	39 196	11,47
špeciálne dokumenty	7 141	2,09
AV dokumenty	0	0
elektronické dokumenty	257	0,75
iné špeciálne dokumenty	6884	2,01

Pracovníci knižnice sprístupňujú dokumenty vo výpožičnom procese na piatich pracoviskách knižnično-informačných služieb:

- úsek odbornej literatúry spojený s čítárňou a študovňou,
- úsek beletrie, v ktorom sa profiloval aj kútik literatúry pre dospelujúcu mládež,
- úsek literatúry pre deti,
- Britské centrum a Americké centrum,
- úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií.

Výpožičky podľa druhu		
Výpožičky	Počet	% z celku
výpožičky celkom	341 642	100
z toho absenčné	282 663	82,74
z toho prezenčné	58 979	17,26

Absenčné výpožičky.

Súhrnne tvorili 82,74 % výpožičiek., vrátane prolongácií. Predstavujú pre knihovníkov ďalšie potenciálne využitie dokumentov; používateľ si ich odnáša domov a vo forme dokázanej skrytej výpožičky dokumenty sprístupňuje často aj svojmu okoliu. Dieťa si požičia knihu a číta ju aj so súrodencom či rodičom. Študent požičia knihu spolužiakovi. Manželia často čítajú knihu požičanú jedným z nich v knižnici; tento dosah je významný, ale nemerateľný.

Prezenčné výpožičky.

Súhrnne tvorili 17,26 % výpožičiek.

Tradične sú realizované najmä v študovniach a čítarni knižnice. Okrem výpožičiek periodík prezenčné výpožičky tvorila najmä odborná literatúra z príručného fondu v študovni. Prezenčne si deti vypožičiavali literatúru počas skupinových podujatí.

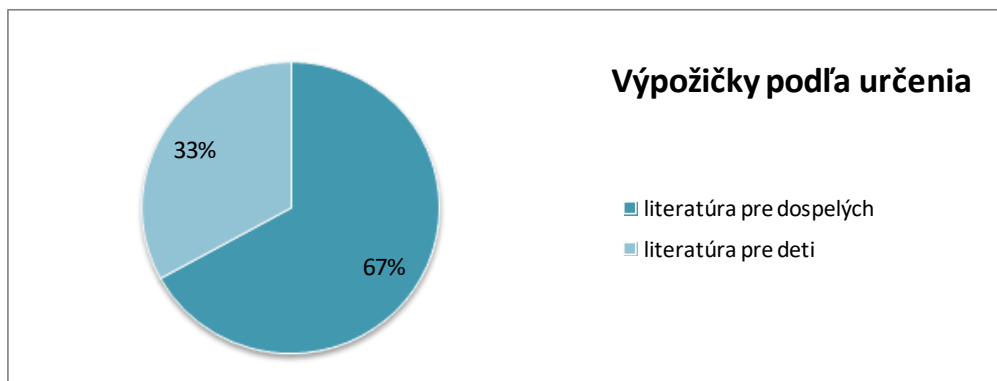
Výpožičky podľa druhu dokumentov		
Výpožičky	Počet	% z celku
výpožičky celkom	341 642	100,00
z toho odbor. lit.	94 188	27,57
krásna lit.	208 258	60,96
periodiká	39 196	11,47
špeciálne dokumenty v tom	7 141	2,09

Rozloženie výpožičiek pri vyčlenení špeciálnych dokumentov

odborná pre dospelých	krásna pre dospelých	odborná pre deti	krásna pre deti	periodiká	špeciálne dokumenty
78 755	119 878	12 187	84 485	39 196	7 141

Výpožičky kníh podľa používateľov		
Výpožičky kníh	Počet	% z celku
výpožičky kníh celkom	295 305	100
z toho pre dospelých	198 633	67,26
z toho pre deti	96 672	32,74

Z celkových výpožičiek tvorili výpožičky kníh 86,44 %

Najžiadanejšie diela

Oddelenie : Centrum, Bibliobox, Selfcheck, Čítareň, Bibliografia, Britské c.

Typ	Signatúra	Autor	Názov	Časť	Počet	Počet čitateľov
KN		Dán, Dominik, 1955-	Vianočná nádieľka		113	109
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	9.	88	72
KN		Dán, Dominik, 1955-	Konečne normálna vražda		83	77
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	13.	80	65
KN		Shakespeare, William,	Hamlet		78	65
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	3.	75	59
KN		Riley, Lucinda, 1965-	Anjelský strom		73	69
KN		Dán, Dominik, 1955-	Kruhy na vode		73	72
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	11.	73	60
KN		Macomber, Debbie,	Domov s vôňou kvetov		72	70
KN	064596	Rowling, J. K., 1965-	Harry Potter a kameň	1.	71	57
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	4.	70	59
KN		Henry, Emily	Šťastné miesto		69	61
KN		James, Erica, 1960-	Matky a dcéry		68	66
KN		Jimenez, Abby	Patrim do trojho sveta.	1	67	63
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	12.	67	56
KN		Gülerová, Katarína,	Pre šťastie		66	61
KN		Paris, Helen, 1968-	Klub neviditeľných žien		63	62
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	10.	62	52
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	5.	62	55
KN		Morgan, Sarah, 1970-	Vila na ostrove		61	59
KN		Craven, M. W. (Mike)	Nebojácny		60	56
KN		Repová, Hana, 1980-	Ak bude treba, pohnem aj		60	56
KN		Marcinová, Júlia,	Kde si sa vydala, tam si		60	52
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	8.	60	50
KN		Kinney, Jeff, 1971-	Denník odvážneho bojka.	6.	59	50
KN	035330	Urban, Milo, 1904-	Živý bič		58	53

Krásna literatúra sa nakupuje vo väčšom množstve exemplárov, je veľmi žiadaná a reflektuje najnovšie trendy na knižnom trhu. Dominuje aj medzi najviac vypožičanými knihami v uplynulom ročnom období, čo je však ovplyvnené aj vyšším zastúpením konkrétnych titulov vo fonde knižnice.

Knižnica pripravuje štatistiky autorskému zväzu LITA o výpožičkách konkrétnych titulov a autorov. Aby najžiadanejšie knihy našli čo najviac čitateľov, knižnica skracuje ich výpožičnú dobu na 14 dní. Záujem o knihy, najmä tie, za ktorými sa skrýva dobrá reklama, je vyšší, ako knižnica môže uspokojiť.

Najžiadanejšie diela

Typ	Signatúra	Autor	Názov	Časť	Počet	Počet čitateľov
KN		Turek, Ivan, 1944-	Didaktika		22	17
KN	099584	Vágnerová, Marie,	Vývojová psychologie 1. :		21	17
KN		Chapman, Gary D.,	Päť jazykov lásky :		21	15
KN		Perry, Philippa 1957-	Toto mali čítať naši		19	18
KN		Berne, Eric, 1910-	Ako sa ľudia hrajú :		18	15
KN		Frankl, Peter, 1947-	Židia v Žiline		18	16
KN		Pink, Daniel H., 1964-	Sila ľútosti : ako nás		17	6
KN		Clear, James	Atómové návyky :		17	15
KN	101955	Petlák, Erich, 1942-	Klíma školy a klíma triedy		16	12
KN	097862	Petlák, Erich, 1942-	Kapitoly zo súčasnej		16	12
KN	043340	Zelina, Miron (Ján),	Stratégie a metódy		16	13
KN	035690	Pfliegel, Miroslav,	Premeny Žiliny		16	10
KN		Maté, Gabor, 1944-	Keď telo povie nie ako si		16	11
KN		Čapek, Robert, 1967-	Moderní didaktika :		16	13
KN		Kirkpatrick, Kristin	Obnovte svoje zdravie :		15	7
KN	074586	Boroš, Július	Úvod do psychológie		15	11

Z odbornej literatúry boli najžiadanejšie knihy zo spoločenských vied, psychológie, sociológie, histórie.

Výpožičky na obyvateľa, na používateľa, obrat knižného fondu	
Ukazovateľ	Počet
výpožičky na 1 obyvateľa celkom	4,26
výpožičky kníh na 1 obyvateľa	3,69
výpožičky na 1 používateľa	30,93
výpožičky kníh na 1 používateľa	26,74
počet vrátených kníh cez bibliobox	32 565
obrat knižného fondu	0,56

V roku 2025 jeden používateľ knižnice navštívil knižnicu priemerne 12,05 krát, vypožičal si 30,93 knižničných jednotiek, z toho 26,74 kníh.

V krajskej knižnici prevládala vo výpožičkách kníh z hľadiska jazykovej proveniencie slovenská literatúra (69,65 %), avšak pomerne silné zastúpenie mala česká literatúra, najmä odborná (11,69). V českom jazyku boli využívané aj periodiká, vypožičané boli 3 880 krát.

Britské centrum a Americké centrum, ako osobitné pracoviská oddelenia knižnično-informačných služieb, v roku 2025 vypožičali 4 728 kníh v anglickom jazyku (4 634 v r. 2024), znížil sa počet kníh, ktoré knižnica ponechala na týchto pracoviskách vo voľnom výbere.

Z iných svetových jazykov sa do obehu dostali knihy z nemčiny (141) a francúzštiny (161). Napriek rozsahu fondu Poľskej knižnice boli menej využívané knihy v poľskom jazyku (29), v obdobnom rozsahu ako knihy z ruštiny (30) a dvojnásobne vyšší bol záujem o knihy v španielčine (63). Predpokladaný bol záujem o ukrajinské knihy v súvislosti s vojnou na Ukrajine, vypožičali sa 59 krát, aj vďaka Ukrajinskej políčke.

Medziknižničná výpožičná služba

Knižnica vypožičala dokumenty pre svojich používateľov alebo pre používateľov iných knižníc 267 krát.

Vyšší záujem bol o výpožičky kníh, z českých knižníc bol vyžiadaný 1 dokument.

MVS a MMVS	
MVS	Počet
MVS z iných knižníc	149
MVS iným knižniciam	117
MMVS z iných knižníc	1
MMVS iným knižniciam	0

Výpožičky letnej čítárne v Literárnom parku

Do tejto štatistiky knižnica počíta aj návštevníkov, ktorí využili možnosť čítania dennej tlače v čítárni pred knižnicou. Už po tretí rok ku vstupu do budovy knihovníci každé ráno počas vhodných poveternostných podmienok inštalujú stolíky a stoličky s ponukou starších kníh a dennej tlače. S rastúcou atraktivitou parku však rastie aj záujem o pobyt v jeho prírodnom prostredí za budovou. Mnoho čitateľov však neprichádza do parku za účelom čítania, ale

využíva iné relaxačné možnosti. Aj čitatelia klasickej čítárne majú možnosť požičať si na čerstvý vzduch časopisy po načítaní do ich čitateľského konta.

Štatistika o obidve formy čítania v exteriéri je vedená mimo PC a je závislá od toho, ako si pracovníci od centrálného pultu všimnú čítajúceho návštevníka. Touto formou bolo zachytených 723 návštevníkov a 929 výpožičiek.

Výpožičky e-knín

V roku 2025 knižnica uspokojovala potrebu elektronických kníh dvoma spôsobmi:

Od r. 2014 prostredníctvom poskytovateľa **Palmknihy.cz** (pôvodne eReading.cz),

Od r. 2022 prostredníctvom poskytovateľa **KUBO Media** – databáza detských kníh Kubo.

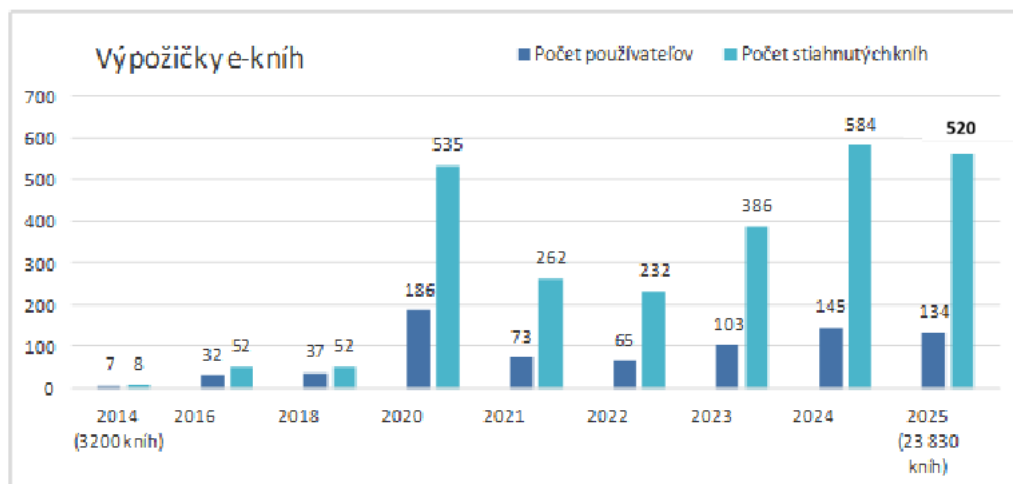
Prostredníctvom spoločnosti **Palmknihy.cz** knižnica poskytovala svojim používateľom možnosť vypožičať si elektronické verzie kníh, ktoré česky poskytovateľ ponúka na svojom portáli. Spolupráca sa ukázala ako stabilná a záujem o ňu sa zvyšuje. Limitom pre jej rozšírenie bol starý knižničný systém, jeho upgrade však umožnil od novembra 2025 rozšírenie ponuky o audioknihy. Knižnica však neposkytuje službu bezplatne, nakoľko chce predísť nepremyslenému sťahovaniu kníh. Poskytovateľovi totiž uhrádza každý vypožičaný titul, zakupuje balíčky po 400 kníh. Ponuka e-knín každoročne rastie, od počiatočného počtu 3 200 kníh sa zvýšila na 23 830.

Dopyt je po väčšom zastúpení kníh v slovenčine, avšak knižnica nemala možnosť ponúkať inou formou prístup k elektronickým knihám, nakoľko na slovenskom trhu nie je iný dodávateľ. Ponuka e-knín českého poskytovateľa je implementovaná do online katalógu Tritius, záujemca má uľahčenú možnosť vyhľadávania v celkovej ponuke. Knihy si sťahuje do vlastného mobilného zariadenia. Vypožičanie e-knihy prostredníctvom online katalógu knižnice je pre jej používateľov cenovo výhodnejšie ako priamo cez poskytovateľa služby.

Výpožičky eviduje priamo knižnično-informačný systém Tritius, po mesiaci od stiahnutia do zariadenia a aplikácie sú dokumenty zmazané.

V ponuke sa nachádzajú aj knihy v slovenčine, podľa údajov z online katalógu Tritia ich je 2 575. Knižnica ponúka aj 1 664 audioknín.

V roku 2025 si 134 používateľov požičalo 508 e-knín a 12 audioknín, spolu 520.

Krajská knižnica v Žiline	
Štatistiky e-výpožičiek od 01.01.2025 do 31.12.2025	
Typy dokumentov : E-knihy - 508, E-audioknihy - 12	
Počet unikátnych čitateľov za obdobie: 134 Celkový počet e-výpožičiek za obdobie: 520	
Dátum	Názov dokumentu
2.10.2025 16:20	Haunting Adeline: Stíny nad Adeline
2.10.2025 21:24	Zatracená láska
3.10.2025 10:36	Letní slunovrat
4.10.2025 7:27	Jedovatá stopa
4.10.2025 10:39	Práce na dálku
5.10.2025 14:57	Marcipán má veľký plán
5.10.2025 15:07	Madam ježibaba
5.10.2025 15:32	Ako si nakresliť najlepšiu kamošku
5.10.2025 16:09	Dar radosti a nádeje
5.10.2025 16:10	Mopslík, ktorý chcel byť jednorožcom
5.10.2025 18:09	Marta děti nechce
6.10.2025 9:44	Křeslo vykoupení
6.10.2025 14:34	Jeden
6.10.2025 14:56	Úmluva s vodami

Prehľad výpožičiek za konkrétne obdobie – výstup zo systému Tritius

Služba Palmknihy.cz je zameraná na dospelého čitateľa, preto s cieľom rozšíriť ponuku pre detského čitateľa knižnica ponúkala už druhý rok bezplatný prístup k databáze KUBO.

Spoločnosť KUBO Media s.r.o. vytvára a sprístupňuje databázu detských kníh na internete KUBO. Používateľ, ktorý prepojí svoju registráciu s knižnicou, si môže bezplatne a bez obmedzenia prezerat' a čítať knihy z databázy viac ako 1 000 kníh v slovenskom jazyku. Na rozdiel od bežných užívateľov za službu neplatí, po prepojení s Krajskou knižnicou v Žiline za neho výpožičky hradí knižnica zvýhodnenou paušálnou platbou.

Služba si postupne získava záujemcov, v r. 2025 si touto cestou čitateli virtuálne prelistovali či prečítali 1 579 kníh.

Knižnica zároveň ponúka používateľovi možnosť požičať si čítačky e-kníh. Najmä na prezentačné účely (pri počítačových kurzoch a informačných výchovách) sprístupňuje tri čítačky poskytnuté knižnici ako dlhodobú výpožičku spoločnosťou PocketBook, ku ktorým dokúpila v r. 2017 päť vlastných čítačiek Pocketbook 626 Touch Lux 3 aj za účelom absenčného využívania.

Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Mnohí návštevníci prichádzajú do knižnice za dobrou knihou či kvalitnými informáciami. Sú však aj takí, ktorí sa popri vypožičiavaní dobrej knihy zastavia na výstave, besede či navštevujú niektorý z klubov knižnice. Prichádza aj tretia skupina používateľov, u ktorých je kniha v úzadí záujmov a napriek tomu navštevujú knižnicu pomerne často; vnímajú a potrebujú jej iné činnosti. Počet aktivít, ktoré nie sú prioritne spojené s knihou rastie. Knižnica potrebuje držať krok s dobou a neustále rozširovať zameranie aj mimo okruh tradičných čitateľov.

Knižnica eviduje prostredníctvom knižničného systému prioritne tých návštevníkov, ktorí prechádzajú cez výpožičný proces dokumentov. Osobitná evidencia však zachytáva návštevníkov kultúrno-spoločenskej a vzdelávacej činnosti knižnice; ich počet v roku 2025 dosiahol 21 428 osôb. Tvorili 16,09 % všetkých návštevníkov.

Priemerný počet návštevníkov jedného podujatia bol 18,39. Počet podujatí bol najvyšší za posledných 5 rokov – knižnica takmer neustále pripravovala pestrú ponuku besied, klubov, čítaní, tvorivých dielní a iných aktivít; v prepočte na počet pracovných dní bolo uskutočnených 4,75 podujatí denne (prepočet je na 245 pracovných dní bez sobôt). Knižnica využívala okrem tradičných priestorov intenzívne aj detsky kútik, Zónu 12-19, ale aj študovňu na 1. poschodí a Literárny park. Menšie klubové a iné stretnutia prebiehali príležitostne aj v coworkingovej zóne.

Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia	
Ukazovateľ	Počet
počet podujatí	1 165
z toho informačná výchova /kolektívov/	31
počet podujatí - pre deti predškolského veku	144
- pre deti do 15 rokov	361
- pre mládež	151
- pre dospelých*	509
- organizovaných mimo knižnicu	25
- počet online podujatí	0
počet účastníkov podujatí	21 428
z toho počet návštevníkov online podujatí	0

* v počte sú zaradené aj podujatia, ktoré neurčujú vek návštevníka. Spomedzi nich je zaujímavá skupina seniorov, ktorá je rozpracovaná v texte nižšie.

Štatistický výkaz o knižnici KULT (MK SR) 10-01 delí knižničné podujatia na kultúrno-spoločenské a výchovno-vzdelávacie aktivity.

Niektoré podujatia (25) knižnica neorganizovala vo svojich priestoroch, využívala ponuky zúčastniť sa na podujatiach väčšieho rozsahu, ktoré organizovali iné subjekty (Medzinárodný deň detí v Camp Slnčné skaly, Budatínske leto - otvorenie letnej sezóny na Budatínskom hrade, Oslava 5. výročia Sekcie pre mládež ŽSK, Inkluzívny festival Medzi nami, Župný deň 2025, Žilinské dni zdravia, Noc vedy v OC Mirage a i.) Dostávala sa medzi spoluorganizátorov a tým prezentovala svoje pôsobenie v meste či svoje konkrétne aktivity. Príkladom je propagácia letných podujatí v rámci celomestskej reklamnej kampane. V menšej miere sa konali podujatia aj v školách či v obecných knižniciach.

Kým niektoré podujatia boli cielene pripravované pre detského recipienta a školské kolektívy, mnoho podujatí bolo určených širokej verejnosti, dospelému návštevníkovi či seniorovi, resp. vek nebol uvedený.

Tematické podujatia

Knižnica sprístupňuje knižničné fondy a poskytuje informácie z rôznych oblastí ľudského poznania, je otvorená pre realizáciu aktivít, ktoré prinášajú odbornosť a rozširujú vedomosti jej návštevníkov na vedeckom základe. Kládla dôraz najmä na schopnosť využívať overené informácie.

V roku 2025 sa uskutočnili tematické besedy a stretnutia:

Názov	Popis	Dátum
Záložka múdrosti	Prezentácia vzdelávacej pomôcky	15.01.2025
Zábavný kvíz v knižnici	Kvíz v americkom centre	20.01.2025
Cestovanie o piatej	Cyklus besied s Milošom Zvrškovcom	mesačne
Ver či never alebo ako (pre)žiť v dobe dezinformácií a hoaxov	Prednáška	22.01.2025
Pod krídlami supa	Cestovateľská beseda	05.02.2025
Podvodné konanie na senioroch	Prednáška	17.02.2025
Planetárium pre deti a rodičov	Zážitkové prednášky o vesmíre	február 2025
Pól chladu severnej pologule	Cestovateľská beseda s Pavlom Vitekom	19.03.2025
Príbeh kávy	Prednáška	26.03.2025
Prednášky o finančnej gramotnosti	Prednášky pre verejnosť	trikrát ročne
Koučing pre lídrov a profesionálov	Prednáška pre verejnosť	25.06.2025
Jarný detox so včelími produktami	Prednáška	09.04.2025
Každý potrebuje spriaznenú dušu	Prednáška	29.04.2025
Prednáška o starnutí	Prednáška	14.05.2025
Ženy vo vede	Beseda	21.05.2025
Swap rastlín	Swap rastlín	31.05.2025
Zručnosti pre vyučovanie generácie Z	seminár	12.06.2025
Ako si vyrobiť dobré mliečne výrobky a syry	Prednáška	04.09.2025
Flex	Predstavenie štipendijného programu	10.09.2025
Európsky deň jazykov	Prednáška	26.09.2025
Secondary School Scholarship	Predstavenie štipendijného programu	14.10.2025
ZAstav sa a MYSLI	Stretnutie so sociálnou pracovníčkou - MC Nezábudka	16.10.2025
ZAstav sa a VNÍMAJ	Stretnutie so sociálnou pracovníčkou - MC Nezábudka	29.10.2025
ZAstav sa a SPOZNÁVAJ	Stretnutie so sociálnou pracovníčkou - MC Nezábudka	24.10.2025
ZAstav sa a POZNAJ	Stretnutie so sociálnou pracovníčkou - MC Nezábudka	05.11.2025
50 fascinujúcich diel z dejín umenia	Prednáška Petra Ničíka	12.11.2025
Poodhaľte tváre Arabského/Perzského zálivu	Cestovateľská beseda s Pavlom Vitekom a Sylviou A.Vitekovou	13.11.2025

Z katastrofy do katastrofy	beseda s Martinom Pročkom	26.11.2025
Bezpečne a zvedavo v digitálnom priestore	Prednáška	27.11.2025
Yale Young Global Scholars	Prednáška	03.12.2025
Metóda efektívneho jazykového vzdelávania	Prednáška	27.11.2025
Stres, úzkosť, depresia - prednáška	Psychologička Veronika Luksa a peer konzultantka Ľubica Mažgútová	09.12.2025
Bezpečne a zvedavo v digitálnom priestore	Prednáška	27.11.2025
Pozornosť v ére sociálnych médií: ako technológie menia naše správanie - prednáška	PhDr. Vladimíra Hladíková, PhD., MBA o prokrastinácii, multitaskingu či zdravých digitálnych návykoch.	15.12.2025

Témy podujatí boli rôznorodé, knižnica pozývala na prednášky a stretnutia o duševnom zdraví, pestovaní rastlín, digitálnej bezpečnosti, káve, vzdialených krajinách či symbióze človeka s prírodou.

Počas celého roka prináša knižnica v spolupráci s odborníkmi v tejto oblasti prednášky **o finančnej gramotnosti** pre širokú verejnosť. Základné princípy finančného plánovania a základné finančné pojmy prispôbované chápaniu dieťaťa sú implementované aj do podujatia pre školské kolektívy, ktoré ponúka v ponukovom liste.

*Beseda **Ako si vyrobiť kvalitné mliečne výrobky** sa uskutočnila na základe spolupráce s Jednotou dôchodcov a priniesla užitočné rady nielen seniorom, ale aj záujemcom zo širokej verejnosti.*

Spomedzi tematických besied najväčší záujem dlhodobo vyvolávajú **prednášky o cestovaní** a spoznávaní nových krajín či miest. Túto tematiku vyplnili napr. Martin Pročko, Pavol Vítek, Peter Čaplický a z domáceho prostredia Martin Zvrškovec v cykle Cestovanie o piatej.

*Beseda **Pod krídlami supy** s cestovateľom Petrom Čaplickým preniesla návštevníkov do kráľovstva Lo Manang v zabudnutom Nepále. Súčasťou podujatia bola aj vernisáž výstavy Himaláje zblízka, ktorá priniesla pohľady na známe a neznáme Himalájske vrcholy a život pod nimi.*

Pól chladu severnej pologule - cestovateľská beseda s Pavlom Vitekom o najchladnejších obývaných miestach na svete. Zážitky vo forme rozprávania, fotiek a videí zaujali návštevníkov knižnice, ktorá ponúka od tohto autora mnohé cestovateľské knihy.

Pavol Vitek a Sylvia Anna Viteková predstavili v knižnici aj kalendár **Poodhaľte tvár Perzského a Arabského zálivu**.

Niektoré aktivity boli spojené so snahou pôsobiť v komunite dlhodobejšie s určitým komunitným zameraním; príkladom bol Swap rastlín, tematicky prepojený na činnosť *Semienkarne*, ktorá už niekoľko rokov vytvára záujemcom priestor na vzájomnú výmenu.

Po prvýkrát knižnica zorganizovala **Swap rastlín** a semien pre všetkých „kvetoholikov“. Záujemcovia mohli priniesť zdravý odrezok zo svojej zbierky a odniesť si domov nový prírastok. Počas podujatia si účastníci vymieňali rady, ako správne pestovať konkrétne rastliny.

Zaujímavú a interaktívnu podobu mala nová forma spolupráce s CVTI SR, ktoré po Slovensku organizovalo s krajskými knižnicami besedy na tému popularizácie vedy so zameraním na úlohu žien vo vedeckej činnosti.

Národné centrum popularizácie vedy a techniky a Krajská knižnica v Žiline zorganizovali diskusiu *Ženy vo vede* z cyklu *Zvedavé debaty* (21. mája 2025). Žilinskými hosťami boli Prof. Mgr. Ivan Cimrák, Dr., laureát Ceny za vedu a techniku 2024; Ing. Dominika Petriková, PhD., výskumníčka; Ing. Denisa Straková, PhD., vedkyňa

Tradičným partnerom knižnice sa stalo **Materské centrum Nezábudka**. V knižnici okrem iného pripravilo sériu besied v rámci projektu ZAstav sa, ktorý vznikol vďaka finančnej podpore Mesta Žilina.

Druhé stretnutie bolo venované základom finančnej gramotnosti a predstavilo re-use centrum ZAzielaj, s ktorým učilo ako správne triediť odpad, ktorý v domácnosti tvoríme.

Certifikovaná „neurolanguage Coach®“ Mária Vrábek, MSc. predstavila novú metódu učenia sa jazykov, založenú na využívaní neurovedy a koučingu na podujatí **Metóda efektívneho jazykového vzdelávania**. Cieľom metódy bolo urobiť proces učenia sa jazykov efektívnejším a dlhodobým udržateľným.

Literárne podujatia 2025

Napriek množstvu aktivít, ktoré charakterizujú modernú verejnú knižnicu, Krajská knižnica v Žiline chce ostať najmä literárnou. Je otvorená autorom, ktorí majú záujem prezentovať v knižnici svoju tvorbu a literárnym besedám s tvorcami kníh z oblasti krásnej či odbornej literatúry. V prípade, že je kniha na odbornú tému, jej prezentácia často prináša návštevníkovi podujatia mnoho zaujímavých informácií z prezentovaného odboru.

Žilinskí knihovníci tradične podporujú najmä propagáciu kníh regionálnych autorov a publikácií s regionálnou tematikou.

Názov	Popis	Dátum
Ján Filip	Ako štyri ročné obdobia	07.02.2025
Kniha Horného Považia	Odovzdávanie cien	23.04.2025
Toňa Revajová	Príbehy pod korunami stromov	18.06.2025
Tesla Orava a počítače RPP 16	Prezentácia knihy	19.06.2025
Silvia Subjak Wtoreková	Veľké čítanie pre deti s Bonitou	05.09.2025
Mária Dopjerová Danthine	Francúzsko perom a štetcom	19.09.2025
Miroslav Cipár	90 kresieb	24.09.2025

Ľubica Bátoryová	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	02.10.2025
Stanislav Lajda	Posledná večera Leonarda z Vinci	15.10.2025
Ľubica Hybenová	Svet bylín	22.10.2025
Július Belan	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	23.10.2025
Sestry Jančové	Komixové workshopy. Projekt Tank a spol.	05.11.2025
Juraj Raýman	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	06.11.2025
Gabriela Futová	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	13.11.2025
Lukáš Tandara	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	18.11.2025
Jozefína Hrkotová	Pohládanie duše	25.11.2025
Zuzana Kubašáková	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	05.12.2025
Barbora Zamišková	Projekt S knihou – čítam, rozumiem	09.12.2025

*Pedagogička Ľubica Hybenová, autorka kníh z oblasti slovenského jazyka a literatúry či dejín umenia predstavila svoju knihu **Zaujímajte sa o bylinky?** o priaznivých účinkoch rastlín na ľudský organizmus a o vzácných receptoch. Napísala aj ďalšie 3 knihy z tejto oblasti: *Nádej u Julky*, *Bylinky a liečiteľské rady od Julky* a *Bylinky a liečiteľské rady od Julky pre deti*.*

V spolupráci s vydavateľstvom Príbeh sa konalo neformálne literárne stretnutie **Príbehovka**, ktoré bolo zamerané na diskusiu s čitateľmi vopred prečítanej knihy. V centre čitateľského záujmu bola kniha *Farba mágie* od Terryho Pratchetta. V sprievodnom autorskom bloku dostali priestor amatérski autori, ktorí sami píšú. Mali možnosť predstaviť svoju tvorbu formou stručnej anotácie alebo krátkeho popisu diela.

*Svoje životné skúsenosti a publikáciu *Francúzsko perom a štetcom* predstavila **Mária Dopjerová Danthine**, ktorá zavítala do knižnice v rámci Žilinského literárneho festivalu v spolupráci s kníhkupectvom Artforum v Žiline a kultúrnymi centrami Nová synagóga a Stanica Žilina-Záriečie.*

Knižnica je obľúbeným miestom, kde autori vítajú knihy do života („krstia“) alebo autorsky predstavujú.

Mnohí spisovatelia spájajú besedy v knižnici s prezentáciou svojich, často najnovších literárnych diel. Záujmu sa tešila napr. druhá prezentácia knihy *Posledná večera* s Leonardom z Vinci jej autorom, píšucim výtvarníkom **Stanislavom Lajdom**. Pod názvom **Ako štyri ročné obdobia – 70 rokov Jána Filipa** predstavil tvorbu jubilanta, novinára Jána Filipa tvorca monografie, publicista Martin Prebudil. Kniha prezentuje 50 rokov novinárskeho pôsobenia Jána Filipa, významného rodáka zo slovensko-srbského mesta Stará Pazova v bývalej Juhoslávii a dnešnej Vojvodine.

Podpora čítania a literatúry

Za uvedenými podujatiami stojí snaha knižnice podporovať čítanie, rozvíjať čitateľskú gramotnosť, propagovať knihy z fondu knižnice či na knižnom trhu. Najmä formou súťaží, podporou autorskej tvorivosti, prezentovaním knižných titulov a zapájaním sa do celoslovenských výziev sa knižnica snažila vytvárať či prehľbovať vzťah ku knihám. Mnohé boli cieľené na detského používateľa.

Prehliadkou noviniek na knižnom trhu v uplynulom roku, spojených navyše s myšlienkou regionálnej informovanosti a spolupatričnosti, bola súťaž **Kniha Horného Považia 2024**. V roku 2025 sa konal jej 19. ročník a počas obdobia svojho trvania sa stala fenoménom na poli literatúry v Žiline a jej širokom okolí. Hlasujúci si mohli vybrať spomedzi 45 (47 v r. 2024) nominovaných titulov. Z nominovaných knižných titulov bolo 16 z kategórie beletrie a 29 z kategórie odborná literatúra. Do hlasovania sa zapojilo 2 918 hlasujúcich, ktorí udelili 3 895 platných hlasov. V kategórii odborná literatúra bolo udelených 2 438 hlasov a v kategórii beletrie 1 457 hlasov. V kategórii beletrie získala titul kniha *Hus vo veľkomeste*, ktorej autorkou je Katarína Mikolášová, ilustrátorkou Katarína Čaková. V kategórii odborná literatúra najviac hlasov získala kniha *[Odhalené] tajomstvo Leonardovej Poslednej večere*, ktorej autorom je Stanislav Lajda.

Po druhýkrát na základe koordinovanej iniciatívy riaditeľov regionálnych knižníc sa konala čitateľská súťaž **Kniha Žilinského kraja**, ktorá prezentovala v celom Žilinskom kraji 10 víťazných kníh z regionálnych kôl (*Kniha Horného Považia 2024*, *Kniha Kysúc 2024*, *Kniha Liptova 2024*, *Kniha Turca 2024* a *Kniha Oravy 2024*) v kategóriách beletrie a odborná literatúra. Na prvom mieste v kategórii beletrie s počtom hlasov 207 (v roku 2024 to bolo 1 086) sa umiestnila kniha *Veselé príbehy z VB*, ktorej autorom je Tibor Šmál (*Kniha Turca 2024*). V kategórii odborná literatúra s počtom hlasov 221 (v roku 2024 to bolo 1 345) zvíťazila kniha *Tabak, alkohol a drogové závislosti detí a mládeže* autorky Ľudmily Húskovej (*Kniha Turca 2024*). Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa konalo 24. 6. 2025 v priestoroch Turčianskej knižnice v Martine. V oboch kategóriách bolo udelených 1 226 (v roku 2024 to bolo 4 690) platných hlasov.

Dňa 8. 12. 2025 sa v Krajskej knižnici v Žiline konalo vyhodnotenie 10. ročníka súťaže **Literárna cena Janka Frátrika**, ktorú organizačne zabezpečuje Občianske združenie Brána poznania, Krajská knižnica v Žiline, mesto Žilina a vnuk Janka Frátrika Branislav Orava. Literárna súťaž v tvorbe poézie na voľnú tému je určená deťom a mladým ľuďom do 20 rokov. Cieľom súťaže je umožniť mladým ľuďom vyjadriť svoje emócie, ale aj vlastné názory, naštartovať ich tvorivé schopnosti v oblasti literárnej tvorby, podporiť úctu k morálnym hodnotám a pripomenúť si významného žilinského básnika, prekladateľa a pedagóga Janka Frátrika. Do súťaže v roku 2025 svoje práce zaslalo 108 (95 v r. 2024, 88 v r. 2023) žiakov a študentov z celého Slovenska. Odborná komisia osobitne hodnotila literárne

práce detí základných a stredných škôl a osobitne práce detí navštevujúcich základné umelecké školy. Výsledky súťaže sú zverejnené na stránke:

<https://www.krajskakniznicazilina.sk/index.php/2025/12/03/vysledky-sutaze-literarna-cena-janka-fratrika-2025-10-rocnik/>

V ponuke literárnych podujatí má určite nezastupiteľné miesto literárno-výtvarná súťaž **Tvoríme vlastnú knihu**. Od jej začiatku ubehlo 26 rokov (prvý ročník súťaže sa konal v školskom roku 1999/2000), ročník 2024/2025 bol vyhlásený aj ukončený v Ksiarnici Beskidzkej v Bielsku-Bialej v Poľskej republike. Témou súťaže boli zvieracie literárne poviedky **PEROM a PAZÚROM** a do krajskej knižnice poslalo 135 detí 75 súťažných prác. Knihovníci opäť potešila účasť detí zo vzdialených miest, napr. Bratislavy či z Valaskej.

Po dvadsiaty krát sa konala na Slovensku **Noc s Andersenom** a takmer na všetkých sa krajská knižnica zúčastnila. Na podnet Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherskom Hradišti a v koordinácii so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc sa žilinskí knihovníci opäť pridali k tým, ktorí pripravili pre deti nočný program. V knižnici strávilo 40 detí pútavý večer spojený s rozprávkami, tvorivými dielňami, spoločenskými hrami, lampiónovým sprievodom, aj napínavým nočným pobytom v podzemí knižnice. Večer mal nielen literárny charakter, ale aj tvorivý a trochu technický; účastníci zavítali aj do SmartLabu a skúsili si pyrotechniku. Knižnica pomohla distribuovať materiály spolku aj na iné „spáčske“ miesta v okolí.

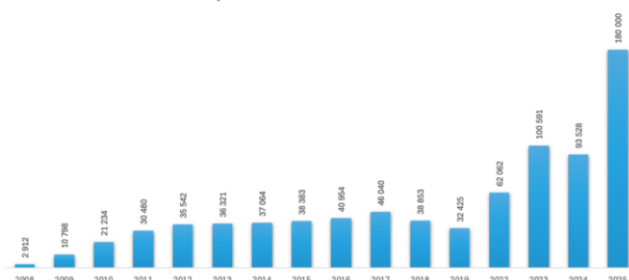
Knihovníci čítali s deťmi aj na netradičných miestach. Podujatie **Príbehy pod korunami stromov** zrealizovali v parku – v Sade, na Studničkách v Žiline, kam pre školopovinné deti prišla čítať spisovateľka Toňa Revajová. Deti sa dozvedeli aj o kanisterapii vďaka prítomnosti Martiny Čontofalskej Michalkovej a jej psíkov. Iné čítanie bolo s nádychom romantiky a konalo sa priamo pod hradom Strečno.

Počas Župného dňa v septembri, ktorý zorganizoval Žilinský samosprávny kraj pod záštitou županky Mgr. Eriky Jurinovej, čítali deti v stánku knižnice alebo si vytvárali svoje výrobky s rytierskou tematikou na tvorivých dielňach.

Hromadný záujem o čítanie vyvolalo v termíne od 24. do 28. marca 2025 žilinské knižničné čítanie 16. ročníka celoslovenského maratónu v čítaní detí **Čítajme si**, ktoré pravidelne organizuje Linka detskej istoty v slovenských školách a knižniciach. Projekt bol realizovaný s významnou podporou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. Deti čítali úryvky z rozprávkovej knihy a spoločne prispeli k vytváraniu národného rekordu v počte čítajúcich detí (celoslovenský rekord bol výrazne prekročený, na 1 100 miestach čítalo viac ako 180 tisíc detí.) Krajská knižnica sa zapája každoročne a tentokrát prispelo k rekordu 250 detí.

Takto sme spolu čítali od roku 2008 do roku 2025

Zo stránky: <https://ldi.sk/podujatia/citajme-si-2026-17-rocnik-marec-23-27-2026/>

Cieľom projektu bolo pritiahnúť viac detí k čítaniu a zároveň poukázať na význam literatúry pre detského čitateľa.

Úsek detskej literatúry bol vyzdobený v predvianočnom a vianočnom čase stromčekom z kníh. Stavali ho knihovníci s deťmi počas **Adventného čítania pri stromčeku**, ďalšieho podujatia zameraného aj na detskú knihu a spojené bolo s postavou Mikuláša. Odmenou okrem tvorivého podvečera bol aj mikulášsky detský vianočný punč.

V roku 2022 sa konal 15. ročník festivalu Vianoce s detskou knihou posledný krát pod týmto názvom. Od roku 2023 sa začal dostávať do povedomia verejnosti ako festival **S detskou knihou**, čím bola prerušená časovo náročná previazanosť na predvianočné obdobie. Aktuálne pod názvom **S knihou – čítam, rozumiem, myslím, som** - XVIII. ročník sa v knižnici a na školách konalo 14 podujatí s tvorcami detských kníh.

*Barbora Zamišková a Analfabeta Negramotná ukazujú deťom, aké dôležité je čítať.
Festival S knihou – čítam, rozumiem, myslím, som
(december 2025).*

V poradí 26. ročník **Týždňa slovenských knižníc** bol otvorený 3. marca 2025 v Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove a do jeho aktivít sa zapojila väčšina významnejších i menších knižníc na Slovensku. Témou bol dizajn knižníc a dizajn služieb, rekonštrukcií, pohodlia v knižnici, komunitného priestoru - Knižnica, priestor istoty. Ako priestor istoty, ale aj mnohorakých aktivít sa prezentovala aj krajská knižnica. Knižnica ako priestor istoty sa stala predmetom **Klubu fantastickej literatúry a tvorivého písania**. Každý deň knihovníci premietali záujemcom Zo života knižnice (1924 - 2024), humorno-reportážny film krátkeho formátu o vzniku, histórii a premenách knižnice (priestory a služby knižnice).

Keďže bol prázdninový týždeň, počas celých dní mohli prichádzať deti či rodiny s deťmi na prezentácie a **programy v planetáriu** (O hľadaní orieškovej planéty, O Vesmírnej ponorke a záhadách polárnej noci a i.), ktoré hvezdári postavili vo vstupnom podlaží v rámci Vesmírneho týždňa. Súčasťou vesmírneho týždňa bola **výstava Pod tmavou oblohou**, predstavujúca fotografie niekoľkých slovenských a českých astrofotografov.

Tradične chceli knihovníci propagovať knihy a čítanie. Okrem stretnutia u Knihuľky sa zapojili medzi mnohé slovenské knižnice, ktoré verejne čítali v tom istom čase pod spoločným názvom Je nás počuť. Po meste chodila Knižničná hliadka, rozdávať bezplatné zápisné všetkým prichyteným pri čítaní.

A knižnica chcela upozorniť aj na svoj nový moderný a inovatívny charakter. **Hravé programovanie Micro:bit a ukážky práce SmartLabu** - Inteligentného laboratória v knižnici si našli tiež svojich záujemcov.

Knihovníkov tešilo, že ich oslovili opäť s návrhom spolupráce organizátori **Medzinárodného Festivalu Animácie Fest Anča**, ktorý sa konal v Žiline osemnásťkrát. Počas leta sa konal workshop o animáciách.

Workshop s názvom Animuj s Fest Ančou ponúkol deťom a mládeži vzdelávanie o animovanom filme. Po diskusii o premietnutom páse filmov sa deti oboznámili s princípmi animácie, historickým vývojom, ukážkami profesionálnych diel, naučili sa ako obrazom rozprávať príbeh. Vyskúšali si prácu s profesionálnymi animačnými softvérmi Dragonframe a Stop Motion Studio Pro a vytvorili si vlastné krátke animované diela.

Vid' aj podujatia v Literárnom parku.

Spolupráca so školami

Podujatia pre deti a školské kolektívy do 15 rokov tvorili 43,78 %.

Okrem podujatí pre deti a pre rodiny s deťmi boli pre najmladších recipientov určené podujatia pre školské kolektívy. **Najpočetnejšia bola spolupráca so základnými školami** (359) a organizáciami združujúcimi deti školského veku (letné tábory).

Základné a stredné školy a ich pedagógov oslovovala knižnica na základe **ponukového listu**, zverejneného na stránke knižnice a raz ročne zasielaného školám v meste a okrese Žilina. Okrem ponukových listov pre organizované kolektívy knižnica zasielala aj informácie a pozvánky o projektoch, resp. o pozývaných spisovateľoch a odborníkoch.

Tradične dôraz kládla na informačnú prípravu ako formu podujatia, ktorou propaguje knižnicu, čítanie, prácu s informáciami. Pre staršie ročníky a stredné školy ponúkala sofistikovanejšiu podobu pod názvom Stratení v informáciách, spojenú s konkrétnymi príkladmi ako samostatne vyhľadávať v online katalógoch knižníc. V roku 2025 sa

informačná príprava konala 51 krát. Záujem bol tradične aj o informačnú prípravu a prehliadku Britského a Amerického centra.

Tvoja správna voľba – podujatie z oblasti prevencie kriminality bolo v r. 2025 organizované v spolupráci s Mestskou políciou v Žiline. Knihovníci a policajti pripravili 13 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 266 detí 3. a 4. ročníkov.

Žiakov materských škôl knihovníci pritiahnu do knižnice podujatím Knižnica je veľký dom, plno knížiek býva v ňom a pri ďalších stretnutiach im ponúkajú témy, ktoré sa na začiatku školského roka aktualizujú: Kto je kamarát, Jeden, dva, tri, štyri, päť..., Jeseň pani bohatá..., Cesta okolo sveta, Čas vianočný, Čo sa patrí a čo už nie?, Zima, zima prišla k nám, O vode, Krajinou rozprávok, U zubára, A jar je tu, Zo života hmyzu, Naučme sa triediť, Hurá, leto!, Nenásytná húsenička, O Gul'kovi Bombul'kovi, Zo škrupinky, Ako kohútik a sliepka urobili dobrý skutok.

Knihovníci si uvedomujú význam prvej návštevy dieťaťa v knižnici, a aj preto **pre 1. stupeň ZŠ** pripravili 17 krát „pasovačky“ s odovzdávaním prvého čitateľského preukazu. Deti si vytvárajú vzťah ku knižnici a získavajú náhľad na jej možnosti, často si požičiavajú svoje prvé knihy. Nasledujú podľa požiadavky pedagógov podujatia, ako napr. Ako vznikla kniha, Bájky, Bezpečne pri ceste (dopravná výchova), Detektívi a detektívky v detskej literatúre, Dobrodružstvo v komikse, Hromada odpadkov a čo teraz s tým? Tajomstvo lesa, Od semienka k rastlinke, Povesti, Rozprávky, Zo škrupinky, Danko a Janka, Lentilka pre dedka Edka, Príroda okolo nás, Putovanie po hradoch v okolí Žiliny, Hravé programovanie – BBC micro:bit, Hravé programovanie – Ozobot Evo, Hravé programovanie – Tvorba animácií.

Inkluzívny festival Medzi nami (5. 9. 2025) nadväzoval na tradíciu inkluzívnych podujatí v Žiline (Jašidielňa, Inter Nos) a jeho cieľom je spájať ľudí so zdravotným či sociálnym znevýhodnením so širokou verejnosťou. Témou ročníka 2025 bolo „Čo môže spraviť jednotlivec k inklúzii – Aj malé veci sa počítajú.“ Festival sa uskutočnil na Mariánskom námestí a svojimi tvorivými a čitateľskými aktivitami prispela aj krajská knižnica.

Kluby 2025

Rastúce zastúpenie v ponuke knižnice majú klubové aktivity, ktoré predstavujú kontinuálny a pravidelný spôsob stretávania sa na základe novej témy, často úzko previazaný na osobu knihovníka či vedúceho klubu. Podmienkou pre účasť v kluboch bolo registrované členstvo v knižnici. Ponuka klubov sa mení, často podľa záujmu verejnosti, podľa personálnych či iných možností knižnice. Od februára zanikol Filmový klub (fungoval do februára 2025, konal sa dvakrát), pribudli kluby Klub hravého programovania micro:bit, Mladí programátori, To som ešte nečítal.

Krajská knižnica v Žiline v pravidelných intervaloch organizuje **kluby a kurzy**.

- **Klub u Knihuľky.** Klub pre najmenšie deti (určený pre deti od 2 do 4 rokov) a ich rodičov vznikol s cieľom rozvíjať predčitateľskú gramotnosť detí. Program je zameraný na hlasné čítanie, rozprávanie, dramatizáciu, hru a tanec. Okrem čítania sa deti učia básničky a precvičujú si jemnú motoriku aj

prostredníctvom montessori pomôcok. Matky s deťmi sa stretávali väčšinou 2x mesačne. Klub u Knihulky v roku 2025 navštevovalo v priemere 15 osôb, konal sa 16x.

- **Klub fantastickej literatúry a tvorivého písania.** Členovia klubu sa na stretnutiach venujú svojim čitateľským zážitkom, odporúčajú si navzájom knihy a rozoberajú (nielen) fantasy literatúru cez rozličné témy. Sú medzi nimi aj spisovatelia začiatčníci, súčasťou stretnutí sú rôzne tvorivé hry a aktivity. Každý môže predstaviť vlastný príbeh, na ktorý by chcel počuť názor priateľského kolektívu. Klub je vhodný pre všetkých nadšencov fantasy a sci-fi od 15 rokov. Stretáva sa dvakrát mesačne. V roku 2025 sa členovia klubu stretli 18x, priemerná návštevnosť je 5 návštevníkov.
- **Klub spoločenských hier** ponúka širokú paletu klasických aj nových spoločenských hier počas otváracích hodín knižnice. Konal sa 25x a priemerne ho navštevovalo 5 osôb.
- **Šachový klub** sa stretáva každý pondelok od septembra 2022 pod vedením skúsenej šachovej trénerky Dany Vanekovej. V roku 2025 sa konal 33 krát, priemerná návštevnosť je 8 osôb. Vyvrcholením bola aj letná šachová súťaž.
- **British reading club.** Klub tradične fungujúci na mesačnej báze pre všetkých ľudí, ktorí majú záujem zlepšiť svoje komunikačné zručnosti v anglickom jazyku a majú radi anglickú literatúru. Priemerná návštevnosť je približne 6 osôb, ktoré prichádzajú diskutovať o knihách v anglickom jazyku. V r. 2025 sa stretli 10x.
- **Diskusný klub** organizuje Americké centrum. Je zameraný na rôzne otázky a konverzačné témy, záujemcovia sa v roku 2025 stretli 17x a priemerná návštevnosť je 7 osôb.
- **Tvorivý klub** je klub pre všetkých tvorivých ľudí od 15 rokov, ktorí sa chcú naučiť nové techniky tvorenia alebo zdokonaľiť sa v už známych postupoch. V roku 2025 sa klub konal 13x a priemerne ho navštívilo 6 návštevníkov. Večerný Tvorivý klub sa v roku 2025 konal 6x a priemerne ho navštívilo 9 osôb.
- **Klub ručných prác** vznikol na základe projektu Nauč ma pliesť, ja ti budem čítať v r. 2022. Stretáva sa raz týždenne. Venuje sa háčkovaniu, štrikovaniu, šitiu a iným ručným prácam a technikám. V roku 2025 sa klub konal 48x a priemerne ho navštívilo 8 návštevníkov.
- **Bibliorelax** – klub vznikol v júni 2022, vedie ho pracovníčka, ktorá absolvovala tréning biblioterapie. Jeho obsahom sú relaxačné stretnutia pri knihe a hudbe a navštevujú ho seniori z CSS TAU Turie a z CSS Harmónia Žilina spolu s dvoma sprevádzajúcimi zamestnankyňami týchto zariadení. Stretáva sa ich priemerne 9, v roku 2025 sa stretli 8x. Na stretnutí čítajú knihy, počúvajú piesne, tvoria básne... Témy stretnutí boli rôzne: Daniel Hevier, Antoine de Saint-Exupéry, Hans Christian Andersen, ale aj podujatie napr: O remeslách, na ktoré prišiel predviesť svoje nadanie košíkár.
- **Bridž** vznikol na základe iniciatívy prof. RNDr. Slabeyciusa Juraja, CSc., ktorý kurz vedie. Konalo sa 14 stretnutí s priemernou návštevnosťou 5 návštevníkov. Bridž rozvíja tvorivé myslenie, cibrí pamäť, zlepšuje logické uvažovanie a kombinačné schopnosti, učí kooperácii a disciplíne, umeniu dedukcie a analýzy, ale predovšetkým poskytuje hráčom vynikajúcu zábavu.
- **To som ešte nečítal** – najmladší z klubov vznikol v decembri v roku 2025, jeho cieľom je upriamiť pozornosť na čítanie diel klasickej literatúry. Konal sa 1x, účasť bola 6 osôb.
- **Klub hravého programovania micro:bit** vznikol ako jedna z aktivít SmartLabu v roku 2025, učí deti vo veku 9 - 12 rokov základom blokového programovania. Uskutočnil sa 17 x a priemerne ho navštívilo 6 záujemcov.
- **Mladí programátori** sa začali stretávať na jeseň 2025. Účastníci sa stretli 8x a priemerne ho navštívilo 7 záujemcov.

Šachový klub sa stretával každý pondelok. Vyvrcholením bola letná šachová súťaž.

V lete sa konalo aj **Hravé programovanie pre deti a starých rodičov**, ktoré navyše podporilo medzigeneračné spájanie. Oddych od detí prinieslo podujatie **Aj dospelí sa chcú hrať**, ktorého cieľom bolo prebudiť hravého ducha u vyzretého jednotlivca. Cestou k tomu sa stalo programovateľné lego.

*Odpútanie sa od detí bolo pridruženým cieľom aj letného augustového podvečera v Literárnom parku, ktorý sa niesol po názvom **Oddycholympiáda**. Sľuboval chvíle plné pohody, hier (minigolf, petang a iné), cvičenie akrojógy s lektormi z Acroyoga Žilina. Nechýbala ani grilovačka.*

Občianske združenia pre kvalifikáciu a vzdelávanie QUALED už viackrát využilo pôdu knižnice pre organizáciu vzdelávacích podujatí a v r. 2025 pripravilo pre učiteľov seminár Zručnosti učiteľov generácie Z (jún, 2025) - projekt Erasmus + GenZ. Zameraním boli kompetencie pedagógov, ktorí vzdelávajú generáciu mladých ľudí. Pedagógovia prichádzali do knižnice aj za vzdelávacími aktivitami Amerického centra.

Britské centrum a Americké centrum Žilina v roku 2025 tradične organizovali podujatia pre školské kolektívy o britských a amerických reáliách, ale tiež interaktívne programovacie workshopy s ozobotmi, micro:bitmi a 3D tlačou. V roku 2025 sa uskutočnilo 72 podujatí pre žiakov základných škôl a 65 podujatí pre študentov SŠ. V ponuke **podujatí v anglickom jazyku** boli témy Ako rozoznať klamstvá na internete, J. K. Rowling, Kráľovská rodina, Kultúrne a prírodné pamiatky USA, Londýn, Mestá USA, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Spojené štáty americké, Zábavný kvíz. Súčasťou podujatí bola vždy aj prehliadka Amerického centra Žilina a Britského centra. Knižovníčky prezentovali podujatia v slovenskom alebo anglickom jazyku podľa dohody s pedagógom.

Pod hlavičkou Amerického centra Žilina prebehol **projekt Čítam-rozumiem-myslím**, ktorý priviedol do knižnice odborníkov na mediálnu gramotnosť a boj s dezinformáciami a ich prednášky boli určené nielen študentom základných a stredných škôl, ale aj verejnosti, učiteľom a knihovníkom.

Americké centrum finančne podporilo realizáciu prednášky s **PaedDr. Martinom Pinkošom** na tému Pre/žiť v dobe dezinformácií znamená naučiť sa ich rozpoznávať, odolávať im a efektívne s nimi narábať. Bola zrealizovaná aj prednáška **Mgr. Moniky Prostináckovej Hossovej, PhD.** o efektívnom a bezpečnom využívaní digitálnych technológií a médií.

Vzdelávanie pre učiteľov zapojených do programu GLOBE (medzinárodný vzdelávací program na princípe bádateľsky orientovaného vzdelávania) o využití témy počasia a prírody v zážitkovom vzdelávaní.

Prebehli aj 3 stretnutia pre záujemcov o výmenné študijné programy do zahraničia a 3 workshopy pre učiteľov anglického jazyka.

Z prostriedkov, ktoré boli k dispozícii Americkému centru z projektových zdrojov resp. s organizačnou podporou, boli zorganizované školenia:

- Project based learning – školenie pre učiteľov anglického jazyka o projektovom vyučovaní, spolupráca Erudo (14. 2. 2025),
- Vegetačný kryt – environmentálny workshop pre učiteľov, spolupráca s Daphne (učitelia zapojení v programe Globe (8. 4. 2025),
- Počasie, príroda a bádateľské vzdelávanie – environmentálny workshop pre učiteľov, spolupráca s Daphne (učitelia zapojení do programu Globe, aj noví zájemcovia) (7. 11. 2025),
- (Pre)žiť v dobe dezinformácií znamená naučiť sa ich rozpoznávať, odolávať im a efektívne s nimi nárábať – prednáška PaedDr. Martina Pinkoša pre verejnosť aj záujemcov z radov knihovníkov (22. 1. 2025).

Britské centrum aj v roku 2025 ponúkalo hodiny anglického jazyka pre seniorov, vytvorili sa 2 rôzne skupiny záujemcov a spolu prebehlo 53 stretnutí.

Okrem rôznych podujatí poskytujú Britské centrum a Americké centrum Žilina informácie a študijné materiály k medzinárodným skúškam z anglického jazyka a vykonávajú rešeršnú činnosť z informačných zdrojov v anglickom jazyku.

Osem skupín študentov malo možnosť stretnúť sa s rodnými Američanmi, ktorí si v centre pripravili podujatia na rôzne témy.

Tradičným podujatím, ktorého začiatok bol spojený s projektom Duchaplný cestopis po stopách Jána Pavla II. v našich regiónoch a ktorý sa konal v roku 2025 už 13-ty krát, bol **Pamätný výstup na Veľký Rozsutec** (20. 9. 2025). K organizácii podujatia knižnica pristúpila s tradičnými partnermi: Žilinským samosprávnym krajom, Obcou Terchová, Horskou záchrannou službou Malá Fatra, Krajskou organizáciou cestovného ruchu Žilinský turistický kraj, Klubom slovenských turistov Žilina a Ksiaznicou Beskidzskou v Bielsku Bialej. Po druhý krát pomáhala výstup propagovať aj Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje, z.s.p.o. Zlín. Obdobne ako v predchádzajúcich rokoch súčasťou programu bola slávnostná svätá omša, na ktorej si účastníci pripomenuli osobnosť sv. Jána Pavla II. Po oficiálnom programe nasledoval odchod do Štefanovej a následne výstup na jeden z najkrajších vrchov Slovenska. O podujatí bol spracovaný príspevok do Obecných novín Terchová.

Podobne ako v minulosti za negatívnu skutočnosť knihovníci považujú parkovacie poplatky pred budovou knižnice, ktoré odrádzajú návštevníkov - motoristov od jej návštevy, prípadne od dlhšieho zotrvania v knižnici.

Výstavná činnosť

Takmer 30 výstav zaplnilo postupne priestory knižnice v priebehu roka 2025. Záujem o výstavné miesto, ktoré má garantovanú pravidelnú a často neplánovanú spontánnu návštevnosť popri inej aktivite, rastie. Knižnice to víta nielen z toho dôvodu, že môže byť touto formou bližšie pre svoju komunitu, ale aj preto, že jej priestory získavajú zaujímavý a premenlivý ráz.

Väčšina výstav je amatérskeho charakteru. Termíny knižnice sú obsadené niekoľko mesiacov dopredu, a to napriek tomu, že po rekonštrukcii prízemí knižnici pribudol výstavný priestor pri schodisku a menšie výstavy sa konali aj v Zóne 12-19. Umelecká fotografia, maľba a grafika, ľudové remeslo a ich autori a tvorcovia nachádzali priestor pre prezentáciu svojej tvorby a využívali podporu knižnice zastrešenú názvom Ľudia ľudom.

V roku 2025 sa uskutočnili výstavy:

Názov	Popis	Dátum
Príspevok Žilinského regiónu k rozvoju (IKT)	Výstava o príspevku Žilinského regiónu k rozvoju informačných a komunikačných technológií v Česko – Slovensku.	26.11.2024 – 7.1.2025
Osmijankova literárna záhrada	Osmijankova literárna záhrada bola kreatívnou čítárňou, v ktorej návštevníci „sadia“ semienka svojho čítateľstva.	4.11.2024 – 28.2.2025
Peter Štanský	Výstava pri príležitosti 80. výročia narodenia žilinského archivára a historika Petra Štanského. Výstava bola zameraná na literárnu činnosť osobnosti	2.1.2025 - 31.1.2025
Suveníry	Výstava fotospomienok na cestách po svete (Andalúzia, Arménsko, Barcelona, Bilbao, Bosna, Dubai, Grécko, Gruzínsko, Maroko, Mexico, Petra). Autormi výstavy sú Katarína Mikolášová, Lajo Kupkovič a Pavol Mikoláš.	4.1.2025 - 31.1.2025
Štefan Pelikán	Výstava pri príležitosti 90. výročia nedožitých narodenín a 5. výročia úmrtia akademického sochára Štefana Pelikána, majstra dláta a palety, ktorého dielo presiahlo zo Slovenska do celej Európy.	3.2.-31.3.2025
Pod krídlami supu: Himaláje zblízka	Pohľady na himalájske vrcholy, každodenný život pod nimi očami fotografa Petra Čaplického.	4.2. - 28.2.2025
Pod tmavou oblohou	Výstava fotografií slovenských a českých astrofotografů, ktoré boli získané v oblastiach, kde ešte stále existuje tmavá obloha.	1.3. - 7.3. 2025
AMFO 2025	Výstava finalistov regionálneho kola celoslovenskej postupovej súťaže amatérskej fotografickej tvorby AMFO 2025.	13.3. - 28.3.2025
Kniha roka 2024	Prezentácia a predstavenie nominovaných kníh do čitateľskej súťaže Kniha Horného Považia 2024 počas hlasovania	3.3. - 11.4.2025
Svetlo a tieň	Výstava ocenených žiackych diel SZUŠ BRIOSO.	1.4. - 28.4.2025

Vo farbách.	Výstava obrazov - vizuálna cesta, na ktorej je možné nechať sa unášať farbami, dynamikou a vnútornými objavmi.	4.4 - 30.4.2025
Jozef Pekara	Výstava pri príležitosti 105. nedožitého výročia narodenia a 20. výročia úmrtia osobnosti známeho umeleckého rezbára.	1.4. - 30.4.2025
Najkrajšie turistické železničné trasy Slovenska a Poľska	Výstava prác fotografickej súťaže Najkrajšie turistické železničné trasy v Poľsku a na Slovensku, organizovanej Združením pre propagáciu športu, cestovného ruchu a kultúry Kolejarsz v spolupráci so Spolkom Slovákov v Poľsku, Múzeom športu a cestovného ruchu vo Varšave a Stanicou Múzeum.	1.5.2025 -30.5.2025
Matúš Kavec	Výstava pri príležitosti 45. výročia úmrtia prozaika a regionálnej osobnosti.	1.5. - 31.6.2025
Prebúdzanie	Výstava rôznych techník originálnej tvorby Lenky Bučkovej, členky klubu neprofesionálnych výtvarníkov v Žiline.	27.5.-14.6.2025
Svet podľa nás	Výstava tvorby žiakov výtvarného odboru SZUŠ Anima Libera.	5.5. - 29.5.2025
Matematická fotografia	Výstava prác súťaže Gymnázia bilingválneho v Žiline prepájala vo fotografiách svet vedy s umením.	6.6. - 14.6.2025
Farebná Špirála	Výstava plnej farieb, fantázie a detskej kreativity.	3.6. - 20.6.2025
Putovná výstava víťazných kníh	Prezentácia putovnej výstavy zostavená z víťazných kníh regionálnych čitateľských súťaží za rok 2024	06.10.2025 - 21.10.2025
Slnko v duši	Žiaci a deti zo všetkých typov špeciálnych škôl a školských zariadení vystavujú svoje práce z rozličných materiálov, často z rôznych odpadových materiálov.	17.6. - 31.8.2025
Vladimír Ferko	Výstava pri príležitosti 100. výročia nedožitých narodenín osobnosti	1.8. - 20.9.2025
Juraj Váh	Výstava pri príležitosti 100. výročia nedožitých narodenín osobnosti	1.8. - 20.9.2025
Čo mi svetlo nakreslilo (výstava fotografií)	Zobrazené okamihy sú formované tieňom, farbou a odrazom, v ktorých sa stáva svetlo objektom a rozprávačom príbehov.	3.9. - 30.9.2025
Výstava starožitných písacích strojov	Výstava rôznych typov a značiek písacích strojov	1.10.- 30.11.2025
Prepojenie ľudí, zvierat a prírody	Výstava fotografií s tematikou zvierat a prírody.	7.10. - 5.11.2025
Milan Ferko	Výstava pri príležitosti 15. výročia úmrtia slovenského spisovateľa Milana Ferka.	1.11. - 30.11.2025
17. november 1989 – Nezná revolúcia	Fotografie a články z archívu knižnice o priebehu revolúcie v Žiline.	1.11. - 30.11.2025
Mnoho tvárí umenia	Výstava žiakov zo ZUŠ Belá – Nižné Kamence.	1.11. - 30.11.2025
Svet fantázie inými rukami	15. ročník putovnej výstavy ručných výrobkov prijímateľov sociálnych služieb zo zariadení sociálnych služieb ŽSK.	1.12. - 31.12.2025

Najväčší dosah tradične majú výstavy zamerané na deti a školské kolektívy, ktoré prichádzajú do knižnice priebežne a knihovníci sa môžu tešiť z veľkého dosahu zorganizovanej udalosti. Príkladom bola výstava **Osmijankova literárna záhrada**, ktorá bola poskytnutá Medzinárodným domom umenia Bibiana a prechádzala medzi aktivity knižnice z r. 2024. Prostredníctvom interaktívnych objektov, ktoré navrhla slovenská scénografka Nad'a Salbotová, sa malí aj veľkí čitatelia hravým zážitkovým spôsobom zoznamovali s jednotlivými literárnymi žánrami, knižnými dielami zo slovenských vydavateľstiev. Postava Osmijanka svojimi básničkami, hádankami, povestami či bajkami mala za cieľ inšpirovať k čítaniu a rozvíjaniu kreativity či chuti tvoriť, preto ju knižnica radí medzi najväčšie aktivity na podporu čítania v r. 2025.

Zberateľ Jozef Ďurdík patril k tým, ktorí v knižnici prezentovali svoj koníček, zberateľstvo.

Tentokrát sa jednalo o písacie stroje rôznych rokov výroby.

Výstavný priestor knižnice využívali aj základné, stredné či umelecké školy pre prezentáciu svojej činnosti a prác svojich žiakov. Niektoré tak konali už na základe mnohoročnej spolupráce či blízkosti knižnice k pôsobisku školy (SZUŠ BRIOSO, SZUŠ Anima Libera, SZUŠ Ružová) alebo prinášali **prehliadku súťažných či víťazných prác** (Patróni Poľska, Matematická fotografia).

*Výstava fotografií **Prepojenie ľudí, zvierat a prírody** ponúkala možnosť vnoriť sa do atmosféry, ktorú ľuďom dokážu poskytnúť zvieratá a príroda. Priniesla fotografie z činnosti org. Zmysel života (Tomáš Čontofalský, Martina Čontofalská Michalková), z činnosti Záchrannej stanice pre zranené živočíchy Zázrivá (Jozef Jurík – Slovenské hory) a z pripravovanej publikácie Ekológia pre malých i veľkých – Potulky súľovskou prírodou (RNDr. Zuzana Pčolová, Ekopol, a.s).*

Vernisáž bola spojená s besedou a účastníci sa mohli tešiť z prítomnosti intervenčných psov z neziskovej organizácie Zmysel života.

K výstavnej činnosti najmä na regionálnom princípe prispievala aj knižnica, ktorá pravidelne pripravovala výstavy k regionálnym udalostiam či osobnostiam (Peter Štanský, Milan Ferko, Ján Frátrik, Vladimír Ferko, Štefan Pelikán a i.). Vymenované sú v časti Úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií.

Činnosť úseku regionálneho výskumu, dokumentov a informácií

Úsek zhromažďoval informácie a dokumenty regionálneho významu za oblasť Horného Považia, čím prispieval k významnej dokumentačnej úlohe slovenských regionálnych knižníc. Zachytával jedinečné regionálne informácie, spracovával ich a dokázal tak uspokojovať špeciálne požiadavky efektívnejšie a z rôznych informačných prameňov.

Spracovanie regionálnej článkovej bibliografie:

Článková bibliografia:	2 068 záznamov článkov
súbežná článková bibliografia:	1 768 záznamov článkov,
retrospektívna článková bibliografia:	300 záznamov článkov.

Úsek pokračoval v budovaní kartoték osobností, inštitúcií, udalostí a obcí, ktoré sa priebežne dopĺňajú. Osobitnú pozornosť venoval budovaniu kartotéky osobností, v ktorej sa sústreďujú osobnosti z rôznych oblastí okresov Žilina a Bytča. Základ tvorí regionálna databáza – obecná úroveň v systéme Tritius (obsahuje aj korporatívne a geografické authority), ktorá sa priebežne dopĺňa životopismi regionálnych osobností a vkladaním nových autorít. Tlačeným výstupom z týchto databáz je Kalendárium – výročia osobností okresu Žilina a Bytča.

Často využívaná bola kartotéka obcí okresov Žilina a Bytča. Pri budovaní regionálnych databáz sa využívali osobné kontakty, či už so žijúcimi osobnosťami alebo rodinnými príslušníkmi a predstaviteľmi jednotlivých miest a obcí okresov Žilina a Bytča.

V rámci súťaže **Kniha Horného Považia 2024** pracovníčky realizovali prieskum vydanej literatúry, ktorá spĺňa kritériá na nominovanie, oslovovali autorov, vydavateľov a pod. ohľadne nominácie a získania aspoň jedného výtlačku pre KKŽ, pripravovali a koordinovali súťaž a výstavy v rámci regionálnych knižníc ŽSK. Získavali knižné tituly s regionálnou tematikou do fondu knižnice vďaka internetovým prieskumom, osobným kontaktom, návštevám kultúrnych podujatí a pod. Následne sa podieľali na organizácii druhého ročníka súťaže Kniha Žilinského kraja 2024. Intenzívne spolupracovali s Kysuckou knižnicou v Čadci, Liptovskou knižnicou Gašpara Fejérpataky Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, Turčianskou knižnicou v Martine a Oravskou knižnicou Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne nielen pri realizácii súťaže, ale aj pri zabezpečovaní putovnej výstavy víťazných kníh. Výstava kníh bola postupne prezentovaná v každej regionálnej knižnici Žilinského samosprávneho kraja.

Kniha Horného Považia – pod formou verejnej súťaže je skrytá aj dôležitá funkcia úseku - monitorovanie regionálnej literárnej produkcie

Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť	
Ukazovateľ	Počet
počet vypracovaných bibliografií /tlačené + elektronické/	6
z toho kalendárium	1
Ročenka	0
personálna bibliografia	0
bibliografický leták	3
iné /životopis, medailón, inf. leták a pod./	2
počet rešerší knižnice celkovo	292
- z toho počet vypracovaných rešerší na regionálne témy	81
počet titulov monitorovaných periodík spolu	125
- z toho periodiká regionálneho zamerania	38
počet záznamov v databáze regionálnej článkovej bibliografie spolu	43 835
- z toho ročný prírastok spolu	2 068
- z toho články z periodík	2 068
články zo zborníkov, kapitoly z kníh a iných špeciálnych tlačovín	150
fond regionálnych dokumentov spolu	5 265
z toho – knihy /počet KJ/	52
iné - spracované v KIS /drobné tlače, AV dokumenty, firemná lit., grafika, mapy a iné špec. dokumenty/	564
periodiká /počet titulov/	176
elektronická databáza regionálnych autorít - authority spolu	
elektronická databáza fotografií - počet spracovaných záznamov fotografií v KIS	352
výpožičky regionálnych dokumentov spolu	6 408
z toho - knihy	1 953
- periodiká	1 670
- výstrižky	1 800
- iné (drobné tlače...)	985
počet zrealizovaných regionálnych podujatí /garant podujatia – úsek regionálnej bibliografie/	2
počet návštevníkov úseku regionálnej bibliografie	387
počet využívaných elektronických databáz	3

Pracovníčky úseku sa tiež podieľali na pomoci pri organizácii a realizácii vybraných podujatí knižnice a zúčastňovali sa na podujatiach kultúrnych inštitúcií ŽSK. Fotografie a videá z týchto podujatí ukladajú do elektronickej databázy. Významnou mierou sa podieľali na referenčných službách knižnice. Úsek úzko spolupracuje s pracovníčkou oddelenia koordinácie a metodiky pri získavaní regionálnych dokumentov.

Počet vypracovaných rešerší s **regionálnou tematikou za rok 2025: 81**

Zoznam je dostupný na web stránke knižnice www.krajskakniznicazilina.sk

Úsek plní funkciu regionálneho koordinačného pracoviska pre regionálne knižnice Žilinského samosprávneho kraja. Poradu bibliografov Žilinského kraja koordinátorka bibliografickej činnosti vo svojom gesčnom okruhu zorganizovala dňa 9. 9. 2025 v Liptovskej knižnici G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, na ktorej zhodnotila činnosť bibliografických pracovísk ŽSK za rok 2024 a prerokovaný bol plán činnosti na rok 2025. Písomne a v elektronickej podobe sa tieto materiály odovzdali odboru Národná bibliografia SNK v Martine. Na poradu boli prizvaní zástupcovia SNK v Martine.

Úsek poskytoval celoročne regionálne informácie, knihy, časopisy, plné texty článkov, drobné tlače a pod. pre čitateľov, prevažne vysokoškolských študentov, pre študentov Univerzity tretieho veku a pre širokú verejnosť.

Okresná a krajská metodická pôsobnosť

Krajská knižnica v Žiline v zmysle Zákona č. 126/2015 Z.z. o knižniciach, § 9, ods. 7 a 5 realizovala metodickú činnosť na dvoch úrovniach:

- smerom k regionálnym knižniciam Žilinského kraja v rámci krajskej metodickej činnosti,
- smerom k mestským, obecným a školským knižniciam na území okresov Žilina a Bytča v rámci okresnej metodickej činnosti.

Riaditeľka knižnice a odborní pracovníci poskytovali v oblasti knihovníckej, bibliografickej, projektovej a ekonomickej činnosti metodickú pomoc pracovníkom verejných knižníc regiónu. Realizovali ju formou mailových a telefonických konzultácií, odborných usmernení, metodických návštev knižníc, vzdelávacích podujatí organizovaných krajskou knižnicou alebo sprostredkované zo strany Knižničného inštitútu SNK.

V rámci svojich krajských funkcií Krajská knižnica v Žiline:

- spracovala, porovnala a zverejnila dosiahnuté štatistické údaje mestských knižníc Žilinského kraja za rok 2025,
- spracovala a zverejnila vizuálnu prezentáciu dosiahnutých štatistických údajov regionálnych knižníc Žilinského kraja, ktorú zverejnila na www stránke knižnice,
- mentovala podávanie medzinárodných projektov Erasmus+ a Europe challenge 2025/2026, v rámci ktorých bola úspešná Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne,
- skúsenosti z mobility Erasmus + boli odprezentované aj na pôde Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, ktorej medzinárodný projekt mobility bol tiež schválený, metódička konzultovala marketingové a metodické aktivity Verejnej knižnice MK v Banskej Bystrici,

- poskytla štatistické údaje za rok 2024 spoločnosti NIPOS a Českej národnej knižnici v Prahe, ktoré sú spracovateľmi údajov v rámci projektu Benchmarking knihooven a ktoré poskytujú softvérovú a organizačnú podporu s cieľom realizácie projektu porovnávania výkonov českých a slovenských knižníc,
- organizovala online stretnutia v súvislosti s plánovaným prechodom na KIS Tritius pre regionálne knižnice kraja,
- zaškolila do činnosti obecnej metodiky pracovníčku metodického oddelenia z Knižnice GFB v Liptovskom Mikuláši,
- pomáhala Spolku slovenských knihovníkov a knižníc s distribúciou propagačných materiálov k Noci s Andersenom pre všetky zapojené knižnice Žilinského kraja,
- pripomienkovala výstupy z celoslovenskej knihovníckej konferencie – Knižnice 2025 - Udržateľná budúcnosť, ktorých cieľom bolo nastaviť strategické priority knižničného systému SR na najbližšie roky,
- zorganizovala poradu bibliografov Žilinského kraja v Liptovskej knižnici G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, na ktorej zhodnotila činnosť bibliografických pracovísk ŽSK za rok 2024 a bol prerokovaný plán činnosti na rok 2025.

Krajská metodička, ktorá je členkou poradnej skupiny SNK pre metodiku, sa zúčastnila online pracovného rokovania, ktoré bolo zamerané na celoslovenské zjednotenie používania ročného štatistického výkazu za oblasť verejných knižníc.

V rámci svojich okresných funkcií Krajská knižnica v Žiline:

- zrealizovala 2 porady, 23 metodických návštev mestských a obecných knižníc a 3 metodické návštevy školských knižníc,
- poskytla 574 ústnych a telefonických konzultácií ako aj mailových komunikácií ku každodenným problémom knihovníckej činnosti,
- pomáhala pri vypracovaní projektov obecných a mestských knižníc a získavaní pomoci z mimorozpočtových zdrojov v rámci dotačného programu 5.1.4 Akvizícia knižníc (päť projektových žiadostí samospráv),
- aktívne pomáhala pri vecnom hodnotení a finančnom zúčtovaní schválených a realizovaných projektov obecných knižníc z predchádzajúcich rokov,
- na základe spracovaných štatistických údajov vydala metodický materiál Verejná knižnica na Hornom Považí v roku 2024 - štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie, ktorý bol zaslaný zriaďovateľom knižníc a knihovníkom mestských a obecných knižníc na Hornom Považí,
- usmerňovala knižnice smerom k využívaniu nových technológií a povzbudzovala knihovníkov v procese elektronizácie knižničných služieb,
- ocenila najlepšiu knihovníčku (Ing. Vierka Majerčíková, Obecná knižnica v Tepličke nad Váhom) a najlepšiu knižnicu Horného Považia za rok 2024 (Mestská knižnica Žilina),
- pokračovala v budovaní archívu zápisníc usmerňovaných knižníc, digitálneho fotografického archívu interiérov a exteriérov verejných knižníc Horného Považia, osobitne knižníc, ktoré realizovali projekty obnovy podporené Fondom na podporu umenia. Budovala digitálny archív fotografií pamätníkov, historických budov pamätných tabúl, kultúrnych pamiatok a ďalších pozoruhodností obcí a miest okresov Žilina a Bytča,
- pomáhala organizovať besedy so spisovateľmi (obec Maršová Rašov a obec Predmier),
- za účelom urýchlenia procesu automatizácie obecných knižníc uskutočnila prezentáciu knižničného systému KIS MASK KOHA pre pracovníkov malých knižníc.

Metodické oddelenie ocenilo ako **knižnicu roka 2024** Obecnú knižnicu v Krasňanoch.

Okresná metodická pôsobnosť				
Počet knižníc v metodickkej pôsobnosti *	Úväzok metódičky pre okresnú metódičku	Počet odborných podujatí pre knihovníkov	Počet metodických návštev mestských a obecných knižníc	Počet konzultácií
46	1,25	2 porady pre obecných knihovníkov + 1 vzdelávací seminár (SMART technológie)	26	574

* bez regionálnej knižnice

Krajská metodická pôsobnosť				
Počet knižníc v metodickkej pôsobnosti *	Úväzok metódičky pre krajskú metódičku	Počet odborných podujatí pre knihovníkov	Počet metodických návštev mestských a obecných knižníc	Počet konzultácií
4 + 13	1	4	1 reg.	250

K 31. 12. 2025 v sieti verejných knižníc v okrese Žilina a Bytča spolu s Krajskou knižnicou v Žiline pracovalo 47 verejných knižníc, z toho 1 krajská knižnica, 4 mestské knižnice so 7 pobočkami, 4 profesionalizované knižnice a 39 neprofesionalizovaných knižníc s 2 pobočkami. 11 knižníc nepracuje, z toho 7 knižníc nepracuje viac ako 5 rokov.

Stav verejných knižníc v metodickej pôsobnosti knižnice podľa okresov		
Ukazovateľ	Okres Žilina	Okres Bytča
počet obyvateľov v okrese spolu	160 072	31 488
počet obyvateľov v okresnom sídle	79 934	11 701
počet školopovinných detí v okrese	15 333	2 758
počet školopovinných detí v okresnom sídle	8 174	1 288
počet pracujúcich verejných knižníc v okrese /+ pobočky/	36 + 6	11 + 3
z toho regionálna knižnica	1 + 0	-
mestské knižnice + pob.	3 + 5	1 + 2
profes. knižnice + pob.	4 + 0	0 + 0
neprof. knižnice + pob.	28 + 1	10 + 1
počet nepracujúcich knižníc	11	1
z toho počet knižníc nepracujúcich viac ako 5 rokov	7	1
počet knižníc s obnovenou činnosťou	0	0
zmeny v profesionalizácii /+ /	0	0
počet automatizovaných knižníc	13	3
počet knižníc s internetom pre verejnosť	14	6
centrálny nákup/počet knižníc	-	-
počet spracovaných projektov/konzultácií k projektom	2/18	3/13

2.2.Realizované projekty

Prehľad projektov Krajskej knižnice v Žiline realizovaných v roku 2025, podporených z verejných i súkromných zdrojov so zverejnenými informáciami:

Tabuľka Základné údaje o projekte

Názov projektu	Obnova 2. nadzemného podlažia Krajskej knižnice v Žiline – súťaž návrhov
Vyhlasovateľ projektu	Fond na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 5.1.1 fA Komplexná infraštruktúra knižníc
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.04.2024 - 31.03.2025
Cieľ projektu	Zorganizovať architektonickú súťaž návrhov na obnovu 2. poschodia Krajskej knižnice v Žiline a získať kvalitné riešenie pre modernizáciu priestorov. Projekt nadviazal na predchádzajúce úspešné rekonštrukcie knižnice a smeroval k zvýšeniu kvality služieb a komfortu čitateľov.

Účel projektu	Vybrať najvhodnejší architektonický návrh, ktorý bude podkladom pre ďalšiu realizáciu obnovy priestorov knižnice. Zároveň projekt vytvoril i príležitosť pre architektov prezentovať svoje odborné schopnosti a kreatívne riešenia vo verejnom priestore knižnice.
Výsledky projektu	Do súťaže sa zapojilo osem architektov a architektonických tímov, z ktorých traja postúpili do finálneho kola. Víťazom sa stal tím Delta Projektconsult Slovakia, s.r.o., ktorého návrh bol následne dopracovaný do podoby architektonickej štúdie pre ďalšiu prípravu realizácie.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal prípravu súťažných podmienok a podkladov, zasadnutia poroty, vyhlásenie súťaže, hodnotenie návrhov v dvoch kolách a prezentácie finalistov (2024). Súčasťou aktivít bola následná propagácia súťaže, komunikácia s účastníkmi, vyhodnotenie výsledkov a dopracovanie víťazného návrhu v roku 2025.
Celkový rozpočet projektu	11 100 €
Spolufinancovanie ŽSK	2 220 € (2024)
Spolufinancovanie organizácie	0 €
Získaná dotácia	8 880 €

Názov projektu	Akvizícia knižničného fondu (2024)
Vyhlasovateľ projektu	Fond na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 5.1.4 Akvizícia knižníc
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.07.2024 – 30.06.2025
Cieľ projektu	Rozšíriť a skvalitniť knižničný fond Krajskej knižnice v Žiline prostredníctvom nákupu aktuálnej beletrie a odbornej literatúry pre deti aj dospelých. Projekt sa zameriaval na uspokojenie kultúrnych, informačných a vzdelávacích potrieb používateľov knižnice a podporu čitateľskej gramotnosti.
Účel projektu	Zabezpečiť dostupnosť kvalitných a aktuálnych knižničných dokumentov pre široké spektrum používateľov vrátane študentov, odbornej verejnosti a detských čitateľov. Projekt zároveň podporil rozvoj knižnično-informačných služieb pre obecné knižnice prostredníctvom výmenných súborov kníh.
Výsledky projektu	V rámci projektu (2024-2025) bolo do knižničného fondu získaných 1 866 nových kníh, v členení beletrie a odborná literatúra pre dospelých i deti. Zakúpené knihy boli odborne spracované, sprístupnené vo voľnom výbere a využívané na výpožičky, vzdelávacie aktivity a kultúrne podujatia knižnice.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Realizácia projektu zahŕňala prieskum knižného trhu, výber titulov podľa požiadaviek používateľov a nákup kníh. Súčasťou aktivít bolo aj odborné spracovanie, katalogizácia, ochrana, propagácia novínok a sprístupnenie kníh verejnosti a obecným knižniciam.
Celkový rozpočet projektu	22 283,55 €
Spolufinancovanie ŽSK	2 225 €
Spolufinancovanie organizácie	58,55 €
Získaná dotácia	20 000 €

Názov projektu	S knihou - čítam, rozumiem, myslím, som - XVIII. ročník
Vyhlasovateľ projektu	Fond na podporu umenia, 5.1 Knížnice, 5.1.3 Podujatia a vzdelávacie aktivity
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.07.2025 – 31.03.2026
Cieľ projektu	Podporiť čítanie, rozvíjať čitateľskú gramotnosť, tvorivosť a pozitívny vzťah detí a mládeže ku knihám a literatúre. Projekt zároveň smeroval k propagácii slovenskej literárnej tvorby a k zvyšovaniu záujmu verejnosti o kultúrne a vzdelávacie aktivity knižnice.
Účel projektu	Účelom projektu bolo sprostredkovať deťom a dospelým osobné stretnutia so slovenskými spisovateľmi, dramatickými umelcami a ďalšími tvorcami kultúry. Projekt vytváral priestor na rozvoj čitateľských návykov a podporu celoživotného vzdelávania prostredníctvom interaktívnych podujatí.
Výsledky projektu	V rámci projektu bolo zrealizovaných 18 kultúrnych a vzdelávacích podujatí, z toho 14 pre deti a mládež a 4 pre dospelú verejnosť, za účasti 11 umelcov a tvorcov. Podujatí sa zúčastnilo 717 detí, 58 pedagógov, 227 dospelých návštevníkov. Ďalších 117 detí navštívilo sprievodné aktivity realizované knihovníkmi, zamerané na rozvoj čitateľskej gramotnosti a tvorivosti.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal literárne besedy, autorské čítania, tvorivé dielne, dramatizácie, hudobno-literárne pásma, odborné prednášky a cestopisné besedy realizované v rámci cyklov S detskou knihou XVIII. a S knihou IV. so slovenskými autormi. Súčasťou boli aj sprievodné podujatia - tvorivé dielne pre deti či výstava fotografií.
Celkový rozpočet projektu	2 231,44 €
Spolufinancovanie ŽSK	222 €
Spolufinancovanie organizácie	9,44 €
Získaná dotácia	2 000 €

Názov projektu	Americké centrum Žilina (2025)
Vyhlasovateľ projektu	Veľvyslanectvo USA na Slovensku
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.01.2025 – 31.12.2025
Cieľ projektu	Podpora vzdelávania v anglickom jazyku, rozvoj mediálnej a digitálnej gramotnosti, kritického myslenia a environmentálneho povedomia detí, mládeže, učiteľov, seniorov a širokej verejnosti. Aktivity sa zároveň zameriavali na rozširovanie medzinárodných vzdelávacích príležitostí a podporu celoživotného vzdelávania prostredníctvom Britského a Amerického centra Žilina.
Účel projektu	Účelom projektu bolo poskytovať kvalitné vzdelávacie, informačné a komunitné aktivity zamerané na jazykové vzdelávanie, mediálnu gramotnosť, programovanie a poznávanie britských a amerických reálií. Projekt vytváral priestor na získavanie praktických zručností, rozvoj kritického myslenia a zvyšovanie pripravenosti účastníkov orientovať sa v súčasnom digitálnom a informačnom prostredí.
Výsledky projektu	V roku 2025 bolo zrealizovaných 137 vzdelávacích podujatí pre žiakov základných a stredných škôl, viacero odborných prednášok o dezinformáciách, digitálnych technológiách a zahraničnom štúdiu, ako aj workshopy pre učiteľov a

	účastníkov programu GLOBE. Britské centrum zároveň zabezpečilo 53 stretnutí anglického jazyka pre seniorov a obe centrá poskytovali informačné služby, študijné materiály a rešerše v anglickom jazyku.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Interaktívne prednášky, workshopy, programovacie aktivity s ozobotmi, micro:bitmi a 3D tlačou, vzdelávacie podujatia o britských a amerických reáliách, mediálnej gramotnosti a boji proti dezinformáciám. Súčasťou činnosti boli aj školenia pre učiteľov, stretnutia pre záujemcov o štúdium v zahraničí, environmentálne workshopy programu GLOBE a pravidelné kurzy anglického jazyka pre seniorov.
Celkový rozpočet projektu	7 521,62 €
Spolufinancovanie ŽSK	0 €
Spolufinancovanie organizácie	0 €
Získaná dotácia	7 521,62 €

Názov projektu	Rozširovanie zručností knihovníkov Krajskej knižnice v Žiline
Vyhlasovateľ projektu	Erasmus+ prostredníctvom národnej agentúry Slovenská akademická asociácia pre celoživotné vzdelávanie, Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.01.2025 – 30.06.2026
Cieľ projektu	Cieľom projektu je podporiť vznik nových záujmových komunit pri knižnici, ktoré umožnia dospelým používateľom zdieľať vedomosti, skúsenosti a rozvíjať svoje zručnosti. Projekt zároveň podporuje demokratický dialóg, a tak zabraňuje ďalšej polarizácii spoločnosti. Naším cieľom je aj rozšírenie kompetencií knihovníkov na poli andragogiky.
Účel projektu	Krajská knižnica v Žiline chce reagovať na zvýšené nároky zo strany dospelých používateľov na rozmanitosť realizovaných aktivít. Chceme preto rozširovať kompetencie našich zamestnancov tak, aby boli schopní na tieto výzvy reagovať. Chceme sa venovať témam osamelosti, podpore čitateľskej a informačnej gramotnosti či podpore demokratického dialógu.
Výsledky projektu	Očakávame vznik nových komunit, realizáciu podujatí na podporu demokratického dialógu a čitateľskej a informačnej gramotnosti. Zároveň očakávame zvýšenie počtu podujatí pre dospelých v knižnici. V roku 2025 sa vytvárali najmä podmienky na ich následnú realizáciu.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	V rámci projektu sa uskutočnili vzdelávacie mobility a odborné návštevy knižníc v Chorvátsku, Dánsku, Holandsku a Taliansku, ktorých sa zúčastnili pracovníci Krajskej knižnice v Žiline spolu so zástupcami verejnosti. Súčasťou projektu bola aj prípravná návšteva v Írsku a odborné školenie zamestnancov v oblasti komunikácie s klientom vedené externým expertom.
Celkový rozpočet projektu	56 608 €
Spolufinancovanie ŽSK	0 €
Spolufinancovanie organizácie	0 €
Získaná dotácia	56 608 €

Názov projektu	Revitalizácia, vyčistenie a upratanie Literárneho parku pri Krajskej knižnici v Žiline
Vyhlasovateľ projektu	Nadácia Pontis - Naše Mesto
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.06.2025 – 30.06.2025
Cieľ projektu	Zabezpečiť pravidelnú údržbu a revitalizáciu Literárneho parku pri Krajskej knižnici v Žiline, aby zostal bezpečným, estetickým a funkčným verejným priestorom.
Účel projektu	Zachovať Literárny park ako komunitný priestor slúžiaci na oddych, čítanie, stretávanie sa a voľnočasové aktivity detí i dospelých. Projekt zároveň podporil dobrovoľníctvo a spoluprácu medzi knižnicou, firemnými dobrovoľníkmi a miestnou komunitou.
Výsledky projektu	V rámci projektu bol vyčistený a revitalizovaný park s rozlohou približne 1 000 m ² vrátane zelene, bylinkových záhonov, krov a drevín. Ošetrené boli drevené a kamenné prvky parku, odstránená burina z chodníkov a park bol pripravený na ďalšie využívanie verejnosťou.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Realizované boli práce zamerané na údržbu zelene, kosenie, hrabanie, pletie záhonov, orez drevín a obnovu drevených prvkov prostredníctvom čistenia, brúsenia a ochranných náterov. Do aktivít sa zapojilo 6 firemných dobrovoľníkov a 7 knihovníkov, ktorí počas spoločného pracovného dňa (06.06.2025) zabezpečili kompletnú údržbu a skrášlenie parku.
Celkový rozpočet projektu	195,05 €
Spolufinancovanie ŽSK	0 €
Spolufinancovanie organizácie	125,05 €
Získaná dotácia	70 €

Názov projektu	Denníky z knižnice (ročník 2025)
Vyhlasovateľ projektu	Grantový systém Mesta Žilina 2025, Oblasť Kultúra
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.06.2025 – 30.09.2025
Cieľ projektu	Ponúknuť deťom a mladým ľuďom počas letných prázdnin zmysluplné trávenie voľného času v bezpečnom a podnetnom prostredí knižnice. Projekt sa zameriaval na rozvoj kreativity, čitateľskej gramotnosti, environmentálneho povedomia a pozitívneho vzťahu ku knihám a čítaniu.
Účel projektu	Predstaviť knižnicu ako miesto oddychu, stretávania sa, vzdelávania a tvorivého rozvoja pre deti, mládež a rodiny. Prostredníctvom zážitkových a vzdelávacích aktivít projekt podporoval budovanie sociálnych kontaktov, rozvoj zručností a zážitkové vzdelávanie počas prázdnin.
Výsledky projektu	Počas realizácie projektu bolo uskutočnených 14 tvorivých dielní, umelecké workshopy pre tínedžerov, čitateľské a vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastnilo spolu 415 detí a mladých ľudí. Vďaka finančnej podpore bolo zakúpených 79 nových detských kníh a materiál na tvorivé dielne, ktoré rozšírili ponuku aktivít a knižničného fondu pre detských čitateľov.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal tvorivé dielne zamerané na recykláciu, rôzne výtvarné techniky, manuálne zručnosti, environmentálnu výchovu, riešenie hádaniek a zážitkové vzdelávanie. Súčasťou boli aj umelecké workshopy Teen Summer 2025, čitateľské podujatia, stretnutia Klubu u Knihulky, spoločenské hry, šachové aktivity a podujatia na podporu

	čítania s porozumením.
Celkový rozpočet projektu	1 351,65 €
Spolufinancovanie ŽSK	300 €
Spolufinancovanie organizácie	51,65 €
Získaná dotácia	1 000 €

Názov projektu	Zvyšovanie digitálnej gramotnosti a tvorivosti seniorov
Vyhlasovateľ projektu	Grantový systém Mesta Žilina 2025, Sociálna a zdravotná oblasť
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	01.06.2025 – 15.11.2025
Cieľ projektu	Rozvíjať digitálne zručnosti seniorov, zvýšiť ich orientáciu v online prostredí a oboznámiť ich s novými technológiami. Projekt zároveň podporoval tvorivosť, jemnú motoriku a medzigeneračné vzťahy prostredníctvom spoločných aktivít seniorov a ich vnukov.
Účel projektu	Účelom projektu bolo pomôcť seniorom zvládať každodenné situácie v digitálnom svete, bezpečne využívať internet a moderné komunikačné nástroje. Zároveň vytváral priestor na socializáciu, aktívne trávenie voľného času a rozvoj kreatívnych schopností účastníkov.
Výsledky projektu	V rámci projektu sa uskutočnili dva počítačové kurzy, ktorých sa zúčastnilo 16 seniorov, a šesť workshopov SmartLab pre 64 účastníkov. Tvorivých dielní zameraných na pyrografiю, macramé a háčkovanie sa zúčastnilo 32 seniorov a knižnica získala nové technické vybavenie, materiál a pomôcky na ďalšie vzdelávacie aktivity.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal počítačové kurzy zamerané na prácu s počítačom, smartfónom, internetom, sociálnymi sieťami a digitálnou bezpečnosťou. Súčasťou boli aj workshopy v centre SmartLab, kde účastníci pracovali s 3D tlačou, potlačou tričiek a hrnčiekov, programovateľnými robotmi a mikročipmi, ako aj tvorivé dielne zamerané na remeselné techniky.
Celkový rozpočet projektu	3 265,73 €
Spolufinancovanie ŽSK	750 €
Spolufinancovanie organizácie	15,73 €
Získaná dotácia	2 500 €

Názov projektu	Obnova vybavenia spoločenskej a rozprávkovej miestnosti Krajskej knižnice v Žiline
Vyhlasovateľ projektu	Fond na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 8.2 Menšia kultúrna infraštruktúra
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	1.7.2025 – 31.3.2026
Cieľ projektu	Obnoviť technické vybavenie Spoločenskej a Rozprávkovej miestnosti Krajskej knižnice v Žiline inštaláciou moderného ozvučovacieho systému. Projekt prispel k zvýšeniu kvality, atraktivity a dostupnosti kultúrnych a vzdelávacích podujatí pre širokú verejnosť a k posilneniu kultúrnej infraštruktúry v regióne.
Účel projektu	Nahradiť zastaraný a poruchový mikrofónový systém novou technikou, ktorá zabezpečí kvalitný prenos zvuku pri podujatiach knižnice. Zároveň mal projekt vytvoriť lepšie

	podmienky na prezentáciu literárnej, výtvarnej a kultúrnej tvorby slovenských autorov a podporiť rozvoj čitateľstva občanov.
Výsledky projektu	V knižnici bol nainštalovaný kompletný ozvučovací systém pozostávajúci z mixpultu, dvoch mikrofónov, dvoch reproduktorov, kabeláže a príslušenstva vrátane odbornej montáže a zaškolenia personálu (2025). Nový systém bol uvedený do prevádzky v marci 2026 a už počas prvých mesiacov bol využitý pri 174 kultúrnych podujatiach, čím významne prispel k zvýšeniu kvality realizovaných aktivít.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal prípravu technickej špecifikácie, verejné obstarávanie, nákup, odbornú inštaláciu a uvedenie ozvučovacieho systému do prevádzky. Súčasťou projektu bola aj jeho prezentácia verejnosti, informačná a propagačná kampaň a následné využívanie zariadenia pri kultúrnych, vzdelávacích a komunitných podujatiach knižnice.
Celkový rozpočet projektu	6 895 €
Spolufinancovanie ŽSK	1 895 €
Spolufinancovanie organizácie	0 €
Získaná dotácia	5 000 €

Názov projektu	Revitalizácia Literárneho parku pri Krajskej knižnici v Žiline
Vyhlasovateľ projektu	Nadácia Milana Dubca, #krajšiemeste 2025
Dátum začiatku a konca realizácie projektu	1.9.2025 – 15.11.2025
Cieľ projektu	Revitalizovať Literárny park pri Krajskej knižnici v Žiline, podporiť ochranu životného prostredia a zlepšiť lokálnu zelenú klímu prostredníctvom výsadby novej zelene. Súčasťou zámeru bolo vytvorenie funkčných zón pre čítanie, komunitné podujatia a detské hry, ktoré zvýšia atraktivitu a využiteľnosť verejného priestoru.
Účel projektu	Premeniť Literárny park na moderný, bezpečný a ekologický komunitný priestor pre všetky vekové skupiny. Projekt zároveň podporil environmentálne vzdelávanie verejnosti a rozvoj pozitívneho vzťahu k prírode, čítaniu a komunitnému životu.
Výsledky projektu	V parku pribudla nová zeleň vrátane stromov (4 ks), kríkov (10 ks) a viac ako tisíc cibuliek trvaliek. Vybudované boli oddychové zóny s ležadlami (8 ks), tieniacimi plachtami (3 ks), konštrukciou pre popínavé rastliny (1 ks) a prírodným detským ihriskom s hojdačím mostom a pníkmi. Projekt okrem vytvorenia kvalitného priestoru pre kultúrne, vzdelávacie a komunitné aktivity zahŕňal aj realizáciu environmentálnych podujatí a nákup 214 kníh pre detských čitateľov.
Aktivity projektu v kalendárnom roku	Projekt zahŕňal výsadbu stromov, kríkov a cibulovín, inštaláciu herných a oddychových prvkov, montáž tieniacich plachiet a opôr pre popínavé rastliny i úpravu a údržbu areálu parku. Súčasťou realizácie bol Environmentálny mesiac s tvorivými dielňami, vzdelávacími podujatiami a aktivitami zameranými na ochranu prírody, recykláciu a ekologické myslenie detí i dospelých.
Celkový rozpočet projektu	10 013,97 €
Spolufinancovanie ŽSK	0 €
Spolufinancovanie organizácie	13,97 €

Získaná dotácia	10 000 €
-----------------	----------

Zoznam spracovaných a predložených projektov (2025), ktoré neboli podporené:

1. **Knižnica non-stop** (Nadácia ČSOB, Digitálny Smart Grant)
2. **Krajská knižnica v Žiline** – stavebné úpravy objektu – zateplenie strechy, výmena okien a dverí, zvýšenie energetickej hospodárnosti budovy (Environmentálny fond, Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov)
3. **Detský kútik pre radostné čítanie, hry a vzdelávanie** (Nadácia Milana Dubca, #krajšiemeste 2025)
4. **Knižnica potravín** (Nadácia Tesco, Program Záchranári jedla)
5. **Naše regióny – história, kultúra a knižnice** (INTERREG SK-CZ, Fond malých projektov, Miestne iniciatívy, FMP/MI/03)
6. **Klub mladých programátorov** (Nadácia ESET)

Zoznam spracovaných a predložených projektov (2025) v procese hodnotenia, príp. ktorých realizácia nezačala k dátumu 31. 12. 2025:

1. **Akvízia knižničného fondu 2025** (Fond na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 5.1.4 Akvizícia knižníc): v roku 2025 získaná dotácia 3 000 €, realizácia od 01. 01. 2026.
2. **Obnova 2. poschodia Krajskej knižnice v Žiline** (Fond na podporu umenia, 5.1 Knižnice, 5.1.1-fB Komplexná infraštruktúra knižníc): v roku 2025 získaná dotácia 50 000 €, realizácia od 01. 01. 2026.
3. **SmartLAB pre všetkých** (Nadačný fond Telekom pri Nadácii Pontis / SmartLab 2025) – v grantovej súťaži Digitálny región od Nadačného fondu Telekom sa Krajská knižnica v Žiline stala absolútnym víťazom verejného hlasovania na Slovensku a so svojím projektom získala hlavný grant vo výške 10 000 € (2026).
4. **Nové výzvy vo vzdelávaní dospelých v Krajskej knižnici v Žiline** (Erasmus+ prostredníctvom národnej agentúry Slovenská akademická asociácia pre celoživotné vzdelávanie, Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu) – v roku 2025 získaná dotácia 36 091 €.

2.3. Iné dosiahnuté výsledky a spolupráca

SmartLab, nový kreatívny priestor

Počas celého roka knižnica budovala svoje **pracovisko SmartLabu, nového kreatívneho priestoru**. Knižovníci sa zúčastňovali online stretnutí s predstaviteľmi CVTI SR a pripravovali sa na úlohy, s ktorými je budovanie SmartLabu v knižnici spojené. Prebehli školenia na využívanie nových technológií a realizovali sa mnohé podujatia pre školské kolektívy a verejnosť.

Navyše, knižnica mala v rámci krajských koordinačných funkcií doplnené technické vybavenie aj vzhľadom na potreby iných knižníc v Žilinskom kraji, zapojených do celoslovenského projektu. Zapožičané jej boli 3D tlačiarne, plotrové tlačiarne, sublimačné

tlačiarne, vypaľovačky do dreva, technológie a edukačné pomôcky, ako Micro:bity, mBoty, Ozoboty či LEGO® MINDSTORMS.

SmartLaby sú zriaďované vďaka opatreniu Podporovanie rozvoja inteligentných laboratórií v knižniciach, ktoré je súčasťou Akčného plánu Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030; jej autorom je Výskumná a inovačná autorita Úradu vlády SR, garantom a realizátorom opatrenia je Centrum vedecko-technických informácií SR. CVTI SR zabezpečuje a garantuje prevádzku SmartLabov v 50 knižniciach po celom Slovensku.

SmartLab významne obohatil ponuku aktivít knižnice a podporil jej vzdelávací a voľnočasový charakter. Knižovníci sa snažili hravou a popularizačnou formou zvyšovať záujem o vedu, výskum, inovácie a technológie, a to najmä prostredníctvom zážitkového vzdelávania. Počas celého roka prichádzali do knižnice návštevníci so zámerom spoznať možnosti vedy a techniky a naučiť sa ich využívať.

Zameranie podujatia
Pyrografia
Základy 3D modelovania
Základy šitia na šij. stroji
Ozobot
Micro:bit
Klub hravého programovania
Animácie
Potlač hrnčiekov
S legom trochu inak
mBot
Potlač tričiek
Mladí programátori microbitu
Uši si tašku

Aktivity prebiehali s využívaním technického vybavenia:

- Šijacie stroje
- Digitálny vyšívací stroj
- Lis na odznaky
- Pyrografické stanice
- Sublimačná tlačiareň a termolis
- 3D tlačiarne
- Rezací plotter

V rámci aktivít **SmartLabu** bolo zrealizovaných 99 podujatí s 941 účastníkmi. Najväčší záujem bol medzi školskými kolektívami od materských po stredné školy, ale podujatí nového pracoviska sa zúčastňovali aj ľudia všetkých vekových skupín, či už individuálne alebo v spolupráci s detskými účastníkmi.

Pracovisko prezentovalo svoje aktivity pre mnohých hostí knižnice alebo z radov knihovníkov, napr. na stretnutí členov Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Žilinského kraja alebo na porade pracovníkov obecných knižníc.

V rámci spolupráce s CVTI a práce SMART knižníc krajská knižnica:

- hostila krajských koordinátorov SmartLabov z celého Slovenska na koordinačnom stretnutí s pracovníkmi CVTI v rámci plnenia opatrenia Podporovanie rozvoja inteligentných laboratórií v knižniciach (16. 1. 2025),
- hostila vzdelávanie (16. 6. - 17. 6.2025) pre SMART knižnice pod názvom Ako sa nestratiť v ére syntetickej reality, iniciované CVTI SR. Témou boli hoaxy, deepfakes a AI generovaný obsah, ktorý dnes ohrozujú všetky vekové kategórie.

Knižnica spoluorganizovala dvojdnové školenie pre pracovníkov knižníc na prácu s technológiami SmartLab

(17. - 18. 2. 2025)

Pracovníčky SmartLabu Ing. Marjena Babuljaková a Mgr. Zuzana Mrekajová predniesli príspevok Príklady dobrej praxe v SmartLab Žilina na oficiálnom otvorení SmartLabov – inteligentných laboratórií pre zážitkové STEAM vzdelávanie, rozvoj kreativity a popularizáciu vedy a výskumu v 50 knižniciach na Slovensku, ktoré sa konalo 24. apríla 2025 v Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra vo Zvolene.

Literárny park, miesto stretávania, vzdelávania a oddychu

Premenami prešiel aj Literárny park. Pracovníci sa spoločne s dobrovoľníkmi podieľali na jeho revitalizácii počas Dňa dobrovoľníctva a v súvislosti s realizáciou projektu Zelená knižnica pre Žilinčanov. Riešilo sa využívanie exteriérových prvkov počas letných prázdnin, ponuka exteriérových hier, prevádzka parku. Knihovníci sa sústredili na zeleň. Nielen v parku, ale aj v blízkosti parku vysadili ďalšie kríky, stromy, riešili environmentálne aktivity v revitalizovanom priestore. Vychádzalo sa pri tom z návrhu mestskej architektky Ing. Anny Kyselovej a boli položené základy nových užívateľských zón, inštalované detské ihrisko a tieniace plachty, doplnené lavičky a kresielka. Zároveň sa prejavil zámer vytvoriť v parku jasnú funkčnú štruktúru parku so zónami tichého čítania, zónou pre kultúrne podujatia a komunitné stretávanie a zónou detskej hry.

Vďaka podporenému projektu z Nadácie Milana Dubca bola vysadená v literárnom parku ďalšia zeleň:

Ambrovník styraxový

Okrasná čerešňa

Popínava drevina Wisteria sinensis

Vtáčí zob

Pás cibulovín

Za účasti zástupcu nadácie pána Milana Dubca a zástupcu primátora mesta Žilina Jána Ničíka, bolo slávnostne predstavenie obnoveného Literárneho parku verejnosti 28. 11. 2025.

Už počas leta sa konali aktivity pre deti a mládež, park sa otvoril rôznorodým záujmom. Bol miestom konania kultúrno-spoločenských a vzdelávacích i zábavných aktivít ako tvorivé dielne, zážitkové čítanie, detské pikniky, Oddycholympiáda. Zlé počasie pokazilo využitie jeho širokého priestoru na podujatie so skúsenými šermiarmi z OZ Cech Terra de Selinan, ktorí nakoniec predvádzali svoje športové umenie na prízemí knižnice, pod strechou.

Počas prázdnin park využívali letné tábory, pre ktorých knihovníci pripravovali viachodinový program. Každú stredu navštevoval knižnicu Denný anglický jazykový tábor Gabby, pre ktorý detskí knihovníci pripravovali program s rôznorodým obsahom. Na podujatia počas leta prišli aj iné detské tábory, napr. Plavecký tábor Nereus, Púchovský tábor, Logiscool tábor. Počas leta prišli na informačnú prípravu aj ukrajinskí študenti.

Prázdninové Denníky z knižnice priniesli do parku veľa zábavy a tvorivosti.

V parku našli príjemné prostredie na kráľovskú hru priaznivci šachu vo veku od 5 rokov, ktorí využili aj exteriérové šachové stoly. V parku sa konal aj šachový turnaj.

Deti zaplnili park aj počas **Veľkého čítania pre deti s Bonitou**, zameraného na detského čitateľa, ktorý vie alebo sa učí rozprávať po poľsky. Čítanie poľských a slovenských rozprávok podporil a navštívil aj veľvyslanec Piotr Samerek a jeho manželka Tereza Samerek, ktorá bola jednou z čitateľiek. Pri tejto príležitosti boli darované poľské knihy do Kraiskej knižnice v Žiline na novú poličku, tzv. „Poľskú detskú knižnicu“.

Klub u Knihuľky – knihovníčka, deti a ich rodičia čítajú v tieni stromov v Literárnom parku

V prípade pekného počasia patril park vo vybraných dňoch tínedžerom. Vďaka podpore Grantového systému Mesta Žilina sa v rámci *Denníkov z knižnice* konala séria umeleckých workshopov **Teen Summer 2025** - kompletne vyhotovenie trojrozmerného objektu z papiermaché, akčná maľba a abstraktné maľby v plenéri.

Mnohé z prázdninových či letných podujatí pre deti sa konali práve v parku a boli prepojené s ekologickou tematikou. Podnecovali k šetrnému vzťahu k prírodnému prostrediu, k recyklácii a environmentálnemu povedomiu detí prostredníctvom tvorenia z prírodných a odpadových materiálov. Poďme spolu batikovať – recykluj svoje staré oblečenie, Užitočný hmyz okolo nás – kreatívne tvorenie pre najmenších, Pirátske lode z korku – rozvoj manuálnych zručností a predstavivosti, Tvorím, tvoříš, tvoríme technikou koláž – výroba motýľa a iné.

Prestavba úseku detskej literatúry a obnova 2. nadzemného podlažia na dobrej ceste

Po II. etape rekonštrukcie, ktorá sa zameriavala prioritne na úsek odbornej literatúry a pracoviska na 1. poschodí, pristúpila knižnica k príprave ďalšej etapy. Zrealizovala projekt Obnova 2. nadzemného podlažia Krajskej knižnice v Žiline – súťaž návrhov, ktorý bol podporený Fondom na podporu umenia z podprogramu 5.1.1 A Komplexná infraštruktúra knižníc (fáza A). V roku 2025 sa uskutočnila finalizácia architektonickej súťaže na komplexné riešenie obnovy 2. poschodia knižnice a knižnica uskutočnila ďalší krok v realizácii premeny najvyššieho poschodia. S tímom víťaznej dielne Delta Projektconsult Slovakia, s.r.o. prebehla ďalšia komunikácia ohľadom realizácie projektu a ich návrh bol dopracovaný do podoby finálnej architektonickej štúdie, ktorá bola odovzdaná v januári 2025. Na základe tejto architektonickej štúdie bol spracovaný projekt Obnova 2. Poschodia Krajskej knižnice v Žiline, ktorý bol predložený v rámci programu 5.1.1-fB Komplexná infraštruktúra knižníc Fondu na podporu umenia. Projekt získal podporu vo výške 50 000 € a jeho realizácia sa začne v roku 2026.

Zámerom projektu je modernizácia priestorov 2. poschodia knižnice, jeho zatraktívnenie, renovácia a zmena usporiadania z dôvodu potreby rozšírenia služieb pre návštevníkov. Priestor bude slúžiť nielen deťom, ale celým rodinám a mal by reflektovať potreby a záujmy všetkých členov rodiny. Mal by tiež nadväzovať na už zrekonštruované prízemie a 1. poschodie knižnice.

Moderný harmonický polyfunkčný priestor pre rodiny by mal v sebe združovať formy využitia:

- priestor pre podujatia pre organizované skupiny a podujatia pre verejnosť,
- atraktívne prvky, ktoré pozývajú celé rodiny,
- moderné regálové riešenie,
- kuchynku pre rodiny, kde môžu nakŕmiť deti,
- pokojné miesta na čítanie.

Erasmus + . Rozširovanie zručností knihovníkov Krajskej knižnice v Žiline

Rozširovanie zručností knihovníkov Krajskej knižnice v Žiline – pod týmto názvom sa prevažne v roku 2025 realizoval projekt z oblasti Podpory celoživotného vzdelávania Erasmus+, ktorí vyplňali najmä krátke mobility zamestnancov knižnice a prizvaných záujemcov z verejnosti; jeho aktivity presahujú až do r. 2026. Cieľom je zvyšovanie kompetencií pracovníkov v oblasti vzdelávania dospelých, čitateľskej a informačnej gramotnosti, a budovania komunit. Prostredníctvom mobilit v zahraničí získavajú nové metódy a skúsenosti pre inovatívne podujatia.

Okrem návštev kultúrnych inštitúcií, so silným zameraním na knižnice, sa pracovníci zúčastnili dvoch vzdelávacích aktivít: kurzov Ako vzdelávať dospelých (Rijeka, Chorvátsko), Democracy Fitness (Aarhus, Dánsko). Druhou aktívnou metódou bolo pozorovanie pri práci. Pracovníci a prizvaní ľudia z verejnosti zrealizovali 30 krátkodobých mobilit v Dánsku, Chorvátsku, Holandsku a Taliansku, ďalšie mobility boli zrealizované v Írsku v marci 2026.

Jeden zo skvostov európskeho kultúrneho dedičstva, Kráľovskú knižnicu v Turíne, si mohli pozrieť pracovníci krajskej knižnice počas jednej z ciest po európskych knižniciach.

V rámci projektu absolvovali pracovníci knižnice školenie „Rozvoj komunikačných schopností pre efektívnu prácu a spokojnosť používateľov“ s expertom Stanislavom Loskotom (11. a 12. 11. 2025).

Získané informácie z projektov Erasmus+ pracovníci prezentovali na odborných podujatiach:

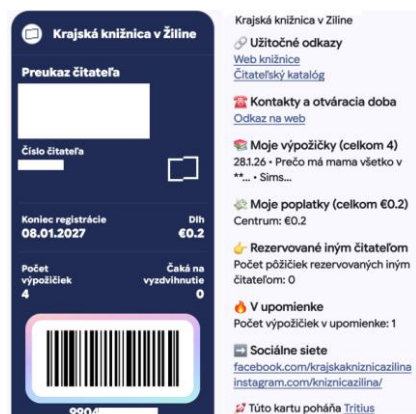
- na stretnutí Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Žilinského kraja, zameraného na pracovníkov výpožičných služieb a pracovníkov prvého kontaktu s používateľom dňa 1. 12. 2025.
- pracovníkom Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, ktorej medzinárodný projekt mobility bol tiež schválený,
- v odbornej a regionálnej tlači a na interných poradách.

Upgrade knižničného systému, Tritius

Upgrade knižničného systému si vyžiadala napredujúca digitálna doba, potreba vyššej kooperácie knižníc a riešenie efektívneho uloženia dát. Regionálne knižnice ŽSK k tomuto kroku pristúpili spoločne začiatkom roka 2025, ktorý sa následne niesol v znamení príprav bibliografických údajov a plánovania prevádzky. Spoločný prechod prebehol v októbri, krajská knižnica spustila inovované výpožičné služby 29. 10. 2025.

Firma Lanius prevádzkuje Tritius na spoločnom serveri v Brne (Zelené dáta). Krajská knižnica tak odľahčila svoj server a garantuje používateľom knižnice vyššiu ochranu dát a bezpečnosť.

Knižnice sa spojili do jednotného katalógu a podporili zdieľanie dát.

V novembri a decembri 2025 si prví používatelia KIS Tritius stiahli nový digitálny preukaz.

Vďaka uprade knižno-informačného systému používateľa získali prístup k novému druhu dokumentov, k audioknihám. Môžu si ich stiahnuť priamo z online katalógu vo svojom konte.

Odborná edičná činnosť

Peter Štanský : bibliografický leták pri príležitosti 80. výročia narodenia / zost. Ivana Uríková – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Daniela Krajčová : bibliografický leták pri príležitosti 70. výročia narodenia / zost. Nataša Lajdová – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Kalendárium výročí osobností okresu Žilina a Bytča v roku 2025 / zost. Nataša Lajdová, Ivana Uríková. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Štefan Pelikán : bibliografický leták pri príležitosti 90. výročia nedožitých narodenín / zost. Nataša Lajdová – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Krajská knižnica v Žiline v médiách : bibliografický súpis článkov za rok 2024 / zost. Ivana Uríková. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Kniha roka a Kniha Žilinského kraja 2024 : víťazné knihy regionálnych čitateľských súťaží ŽSK : bibliografický súpis / zost. Nataša Lajdová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

Krajská knižnica v Žiline : Správa o činnosti v r. 2024 / zost. Katarína Šušoliová, Zuzana Mjartanová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025. – 99 s.

Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2024 : knižnice, štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie... / zost. Božena Sobolová – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025. – 26 s.

Regionálne knižnice v ŽSK v roku 2024 [vizuálna prezentácia údajov online]/zost. Anna Berthotyová. – Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2025.

<https://www.krajskakniznicazilina.sk/menu/prekniz/vkr/rk/rk2024tab.jpg>

Odborná publikačná činnosť pracovníkov Krajskej knižnice v Žiline

BABULJAKOVÁ, Marjena. 3D tlač v Krajskej knižnici v Žiline: skúsenosti, odporúčania a postrehy z praxe. [online]. (11.03.2025).

MJARTANOVÁ, Zuzana. Žilinskí knihovníci a Európa. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*. Roč. 33, č. 3 (2025), s. 34-38. ISSN 1335-7905.

MJARTANOVÁ, Zuzana. Krajská knižnica v Žiline mala v roku 2024 dva dôvody na oslavu : rok 2024 bol pre krajskú knižnicu, jej návštevníkov a pracovníkov náročný a zároveň povzbudzujúci. [online]. Dostupné na WWW: <https://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/pozvanky/krajska-kniznica-ziline-mala-roku-2024-dva-dovody-oslavu.html> [zobrazené 2025-01-28].

NESLUŠANOVÁ, Jana. Mesiac knihy v Krajskej knižnici v Žiline. *Žilinský večerník : týždenník severného Slovenska*. Roč. 34, č. 12 (18.03.2025), s. 5. ISSN 1338-1822.

NESLUŠANOVÁ, Jana. Knihovníci z Krajskej knižnice v Žiline sa zúčastnili zahraničnej služobnej cesty v Chorvátsku na programe o vzdelávaní dospelých. *Žilinský večerník : týždenník severného Slovenska*. Roč. 34, č. 37 (09.09.2025), s. 10. ISSN 1338-1822.

SOBOLOVÁ, Božena. Knižnica v Maršovej-Rašove oslávila 100. výročie svojho založenia. *Žilinský večerník : týždenník severného Slovenska*. Roč. 34, č. 43 (21.10.2025), s. 10. ISSN 1338-1822.

SOBOLOVÁ, Božena. Najlepšou knižnicou Horného Považia za rok 2024 sa stala Mestská knižnica Žilina. *Žilinský večerník : týždenník severného Slovenska*. Roč. 34, č. 16 (15.04.2025), s. 4. ISSN 1338-1822.

SOBOLOVÁ, Božena. Naj knihovníčkou Horného Považia za rok 2024 sa stala Viera Majerčíková, knihovníčka Obecnej knižnice v Tepličke nad Váhom. *Žilinský večerník : týždenník severného Slovenska*. Roč. 34, č. 21 (20.05.2025), s. 10. ISSN 1338-1822.

SOBOLOVÁ, Božena. Krajská knižnica v Žiline vydala pamätnicu k stému výročiu založenia (1924 - 2024) : z našich vydání. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*. Roč. 33, č. 1 (2025), s. 48-49. ISSN 1335-7905.

SOBOLOVÁ, Božena. V regióne Kysúc a Horného Považia boli ocenené dve knižnice : tlačová správa. [online]. Dostupné na WWW: https://www.zilinskazupa.sk/files/ts-kkza_ocenenie-verejnych_kniznic-zilinsky_kraj-002.pdf [zobrazené 2025-06-13].

ŠUŠOLIAKOVÁ, Katarína. 13. pamätný výstup na Veľký Rozsutec. *Terchová : dvojmesačník všetkých Terchovčanov*. Roč. 36, č. 4 (2025), s. 30-31. ISSN 1338-8827.

ŠUŠOLIAKOVÁ, Katarína. Obecné noviny Terchová. *Terchová : dvojmesačník všetkých Terchovčanov*. Roč. 36, č. 4 (2025), s. 24. ISSN 1338-8827.

KRAJSKÁ KNIŽNICA V ŽILINE (ŽILINA, Slovensko). Kniha Horného Považia 2024. *Knižná revue : dvojtyždenník o nových knihách, príloha*. Roč. 35, č. 2 (13.02.2025), s. 4. ISSN 1210-1982.

Web stránka knižnice, sociálne siete

WWW stránka, ako hlavný nástroj v online priestore na sprostredkovanie potrebných informácií o knižnici a jej fungovaní, je vytvorená v redakčnom systéme Wordpress a umiestnená na výkonnom serveri Žilinskej univerzity v Žiline. Základy aktuálneho vizuálu boli postavené v r. 2018. Je hlavným nástrojom na sprostredkovanie potrebných informácií o knižnici a jej fungovaní pre verejnosť. WWW stránku navštevujú aj tí používatelia, pre ktorých sú sociálne siete neatraktívne. Knižnica touto cestou zverejňuje vybrané hlavné dokumenty, Knižničný a výpožičný poriadok, aktuálne otváracie hodiny, informácie o

ponúkaných službách a pripravovaných či zrealizovaných aktivitách, o histórii inštitúcie a i. Návštevníci stránky tu nájdu prepojenie s online katalógom a všetkými sociálnymi sieťami knižnice. **V roku 2025 mala stránka knižnice 85 618 návštevníkov** (relácií).

Záujem je aj o komunikáciu s knižnicou cez kontaktný formulár, presmerovaný na mail kniznica@krajaskniznicazilina.sk. Väčšina otázok sa týka konkrétnych titulov kníh vo fonde knižnice a jej služieb, možností prolongácie výpožičiek a pod. Touto cestou knižnica registrovala cca 100 otázok.

Do októbra používatelia využívali online katalóg Carmen, naviazaný na KIS Clavius. Podstránka <http://katalog.krajaskniznicazilina.sk/Carmen/> prestala existovať od 24. 10. 2025 a nový online katalóg záujemcovia môžu nájsť na stránke <https://zsk.tritius.sk/>. Obdobne ako Carmen umožňuje vstup do konta používateľa, prináša informácie o knižničných dokumentoch, vrátane ich aktuálneho stavu (lokácia, požičaný do, rezervovaný a pod.). Zájemca sa zo stránky ľahko dostane aj do online katalógov ostatných regionálnych knižníc Žilinského kraja a do nového Súborného katalógu knižníc Žilinského samosprávneho kraja.

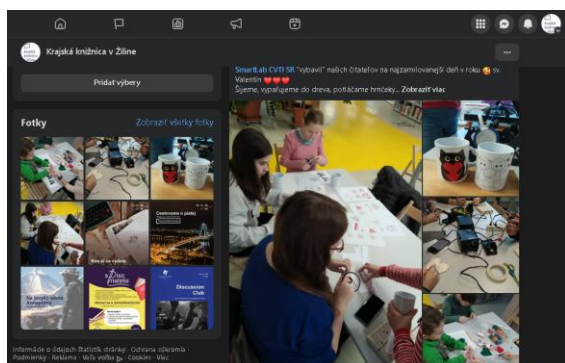
Knihovníci hodnotia sociálne siete ako online priestor s veľkým dosahom najmä medzi mladšou a strednou generáciou, a preto venujú komunikácii a informovaniu touto cestou veľkú pozornosť. Už niekoľko rokov má vytvorený svoj profil na najvyužívanejších sieťach na Slovensku:

Facebook – knižnica touto cestou komunikovala aktuality (zmeny v bežnej prevádzke a pod.), propagovala knižný fond a podujatia, zverejšovala fotografie z prostredia knižnice, realizovala krátke online súťaže, zdieľala zaujímavé štatistiky v podobe infografík a odkazovala na ďalší obsah na iných sociálnych sieťach, ako napr. YouTube, Blogger (blog) či podcast na platforme Spotify. Informácie, ktoré knižnica chcela dať do pozornosti, ponúkala vo forme stories, príbehov.

Instagram – knižnica prostredníctvom tejto siete oslovuje mladšie publikum. V r. 2025 propagovala a informovala podobne ako na FB, avšak predovšetkým formou fotografií/obrázkov a reel príspevkov. Obdobne využívala na propagáciu aj stories (príbehy), ktoré po 24 hodinách miznú (propaguje tak aktuálne podujatia, prípadne zdieľa obsah stránok priateľených knižníc a pod.).

Twitter – do roku 2025 knižnica zverejšovala príspevky aj na tejto sieti, ale vzhľadom na nízky počet sledovateľov a nízkej interakcie s obsahom zamerala svoju pozornosť na sieť TikTok.

TikTok – V roku 2025 knižnica začala využívať novú sociálnu platformu TikTok. Jej obsahom sú predovšetkým zábavné krátke videá, ktoré majú vytvárať pozitívny vzťah s mladšou generáciou používateľov knižnice, informovať o dianí v nej prostredníctvom pozvánok na vybrané podujatia a p. Obsah na tejto platforme je vytváraný predovšetkým s humorom a nadhľadom.

WWW stránka a sociálne siete boli spolu s newsletterom najaktuálnejším zdrojom informácií o dianí v knižnici.

Ďalšie aktivity knižnice v online prostredí

Od obdobia pandémie knižnica prevádzkuje svoje konto aj na video kanáli **Youtube**. Príspevky uverejňuje sporadicky, v r. 2025 knihovníci pridávali návody na využívanie konkrétnych služieb, pozvánky na podujatia či ohliadnutie sa za predchádzajúcimi aktivitami. Úspešné boli krátke videá tzv. shorts propagujúce predovšetkým dianie v knižnici.

Blogger – knižnica od začiatku blogu v máji 2017 zverejnila takmer 277 blogov v podobe recenzií a odporúčaní na konkrétne knihy, návodov ako využívať niektoré z knižničných služieb alebo ako sa orientovať v online katalógu. Koncom roka 2023 začala realizovať využitie QR kódov vo vybraných tituloch s odkazmi na príslušné príspevky knihovníkov o knihe v knižničnom blogu. Vygenerované QR kódy s popisom Knižovníci o knihe sú lepené do konkrétnych titulov kníh.

Návštevnosť blogu v r. 2025 bola 11 963.

Podcast (Spotify) – knižnica v roku 2021 spustila nový spôsob komunikácie/propagácie knižnice s cieľom vytvárať neformálne online prostredie pre budovanie vzťahu knihovníkov a návštevníkov knižnice. Obsah je tvorený predovšetkým priateľskými rozhovormi medzi knihovníkmi zameranými na literatúru, zároveň v niektorých častiach knižnica predstavuje konkrétneho knihovníka a jeho záľuby či jeho osobnosť. Väčší informačný význam vnesla knižnica podcastom vďaka realizácii projektu Osobnosti mesta a predstavila touto formou postupne viacerých žilinských rodákov. Verejnosť zaujal aj podcast o prvom úspešnom projekte v rámci Erasmus+ a knižniciach vo Fínsku. Podcasty boli v r. 2025 prehrané 116 krát.

Najvýznamnejšie dostupné podcasty s regionálnou tematikou
(<https://open.spotify.com/show/0I0BlqZNB5q8UhLoLW2ZHO>)

- Štefan Atila Brezány (1909 – 1992) – básnik
- Ján Lenčo (1933 – 2012) - spisovateľ, literárny kritik, recenzent, esejista a prekladateľ
- Ján Frátrik (1916 – 2000) – básnik, prekladateľ a pedagóg
- Alexander Lombardini (1851 – 1897) - právnik, vlastivedný pracovník, archivár a amatérsky historik
- Ján Dadan (1662 – 1704) – prvý známy kníhtlačiar v Žiline, exulant českého pôvodu
- Ivan Hálek (1872 – 1945) - český lekár, humanista, spisovateľ, publicista, prekladateľ a pedagóg, ktorý pôsobil na Slovensku
- Jozef Božetech Klemens (1817 – 1883) - maliar, učiteľ, sochár, technik, prírodovedec

Spolupráca doma a v zahraničí

Počas svojej existencie knižnica spolupracovala s mnohými subjektami, nakoľko je pevnou a významnou súčasťou kultúrneho prostredia mesta Žilina a Žilinského kraja. Je dôležitou zložkou neformálneho vzdelávacieho a komunitného života vo svojom regióne. Spolupráca je dlhodobá alebo krátkodobá či jednorazová, najmä v prípade tradičných a etablovaných inštitúcií však často spojená s dlhodobou vzájomnou podporou prechádzajúcou mnohými rokmi.

Spolupráca s dlhoročnými partnermi nemá vždy podobu konkrétnej aktivity v danom roku, napriek tomu ich knižnica medzi spolupracujúcimi inštitúciami uvádza.

Stretnutie občanov s primátorom Mesta Žilina na pôde verejnej inštitúcie, 2025

Žilinský samosprávny kraj, zriaďovateľ knižnice

- Podporovateľ činnosti knižnice v úlohe jej zriaďovateľa.
- Tradičný partner pri realizácii veľkých celomestských podujatí (Deň rodiny, Medzi nami, Festival mládeže).
- Podporovateľ realizácie konkrétnych aktivít (odmeňovanie dlhoročných pracovníkov v organizácii a i.).
- Podporovateľ spolupráce s inými subjektami ŽSK, napr. Krajským kultúrnym strediskom, Bábkovým divadlom, Krajskou hvezdárnou, Mestským divadlom a i.

Mesto Žilina

- Tradičný partner pri realizácii veľkých celomestských podujatí (Žilinské dni zdravia, Čítajme si, Inkluzívny festival Medzi nami).
- Donor projektových aktivít prostredníctvom Grantového systému mesta Žilina (Tvorivé aktivity pre seniorov, Denníky z knižnice, Žilinské kultúrne leto).
- Podporovateľ propagácie čítania a aktivít knižnice, propagácia letných podujatí na celomestských platformách, informácie na oficiálnej stránke mesta www.Zilina.sk.
- Víťanie novorodencov do života – partner pri šírení novorodeneckého preukazu.
- Partner pri realizácii súťaže Literárna cena Janka Frátrika.
- Poskytovateľ knižnično-informačných služieb v meste prostredníctvom Mestskej knižnice v Žiline, vzniknutej z pobočiek krajskej knižnice.
- Podporovateľ spolupráce s inými subjektami mesta Žilina, napr. Mestským divadlom, Turistickou informačnou kanceláriou mesta Žilina, Rosenfeldovým palácom).
- Krajská knižnica mala zastúpenie na stretnutiach Oprávári spoločnosti - Vízia pre Žilinu 2050, ktoré organizovalo mesto Žilina.

Krajská hvezdáreň v Žiline

- Realizácia spoločného Vesmírneho týždňa v marci 2025 (TSK 2025 od 3. do 7. marca).
- Prednáška o globálnom otepľovaní pre organizované kolektívy.
- Výstava Pod Tmavou oblohou (od 1. marca do 7. marca).
- Vyhodnotenie súťaže 2x.

Krajské kultúrne stredisko (KrKS)

- Propagácia knižnice v kultúrnom programe mesta Laľaho.
- Podpora pri organizácii aktivít.
- V spolupráci s Národným osvetovým centrom 53. ročník celoštátnej postupovej súťaže a výstavy amatérskej fotografie (výstava).
- Mesiac fotografie (výstava), Fotoklub Obzor pri KrKS v Žiline.

Knižnice knižničného systému

- Koordinácia a úzka súčinnosť s regionálnymi knižnicami ŽSK v rámci krajskej metodologickej činnosti, spoločná propagácia a spoločná podpora čítania (spoločný prechod na upgrade KIS - Tritius, Digitálny preukaz, KUBO Media, Daruj knihu nový domov, Je nás počuť).
- Metodická činnosť smerom k mestským a obecným knižniciam kraja v rámci krajskej a obecnej metodologickej činnosti, výpožičná činnosť obecným knižniciam, sprostredkovanie spisovateľov na literárne podujatia.
- Spolupráca so Slovenskou asociáciou knižníc (práca v kontrolnej a revíznej komisii SAK, Týždeň slovenských knižníc, Medzinárodný deň darovania knihy).
- Spolupráca so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc (individuálna práca vo výbore krajskej pobočky, Noc s Andersenom).
- Spolupráca s Univerzitnou knižnicou Žilinskej univerzity v Žiline (dňa 1. 3. 2019 podpísané Memorandum o spolupráci, ktoré zahŕňa vzájomné konzultácie v oblasti aktuálnych odborných trendov, spoluprácu pri organizovaní seminárov a prednášok, vzájomnú súčinnosť pri navrhovaní a realizovaní spoločných projektov). Krajská knižnica spoluorganizovala dvakrát herný večer v univerzitnej knižnici. V spolupráci s knižnicou a na jej pôde bol zorganizovaný workshop o umelej inteligencii *Využitie generatívnej AI v bežnej praxi* nielen pre zamestnancov krajskej knižnice (6. 8. 2025) so zameraním na praktické otázky knihovníckej praxe. Školenie viedol pracovník univerzitnej knižnice PhDr. Matúš Formanek, PhD.
- Slovenská knižnica M. Hrebendu v Levoči (dlhoročný partner v poskytovaní služieb ľuďom s vážnym zdravotným handicapom, predovšetkým pre ľudí s poruchami zraku, distribútor zvukových kníh vo formáte MP3).
- Spolupráca so Slovenskou národnou knižnicou (pripomienkovanie materiálov, štatistické vykazovanie, vzdelávacia činnosť).

Stredočeskí knihovníci na návšteve v krajskej knižnici, september 2025 - prehliadka knižnice a výmena skúseností (pracovníci Středočeskej vedeckej knižnice v Kladně).

Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave

- Účasť v konzorciu Knižnice pre Slovensko (KPS) s cieľom „intenzifikácie využitia knižníc ako miest pre získanie všetkých druhov informácií, celoživotného vzdelávania, počítačových a Industry 4.0 zručností, rozvoja kreativity, podpory inovácií a podnikania pre všetky vekové skupiny obyvateľov.“
- Digitalizácia vybraného knižničného fondu z regionálneho úseku (240 kusov) periodík vrátane monografií v r. 2024.
- Vzdelávacie aktivity pre knihovníkov v oblasti využívania online zdrojov CVTI a školenia v oblasti umelej inteligencie.
- Sprístupňovanie databáz CVTI pre rešeršnú a informačnú činnosť knižnice.
- Koordinácia činnosti a technické zabezpečenie nového pracoviska SmartLab.
- Diskusia Ženy vo vede – zvedavé debaty (21. mája 2025).

Žilinská univerzita v Žiline

- Realizovaná na základe Memoranda o spolupráci č. 2, podpísaného v r. 2019 a Memoranda o spolupráci č.10/2025 z 23.10.2025.
- Spolupráca s Univerzitnou knižnicou Žilinskej univerzity v Žiline.
- Spolupráca s Fakultou humanitných vied, Ústavom mediamatiky a kultúrneho dedičstva (individuálne členstvo v akreditačnej komisii, pomoc pri vzdelávaní študentov).
- Realizácia praxe študentov rôznych odborov (4 študenti v r. 2025).

Brána poznania – občianske združenie

- Spolupráca pri realizácii súťaží Literárna cena Janka Frátrika a Tvoríme vlastnú knihu, dlhodobá výpožička kníh, výstavy, literárne a tvorivé aktivity.

Spojená stredná škola v Bytčici, Súkromná stredná odborná škola Pro scholaris v Bytčici

- Realizácia praxe študentov v oblasti odborných knihovníckych informácií.
- Podujatia pre žiakov II. ročníka; informačná príprava, rešeršné služby, tvorba signatúry v jednotlivých oddeleniach knižnice (2x - január, február 2025).
- Prednáška: 50 fascinujúcich diel z dejín umenia– Peter Ničík, kulturológ (prostredníctvom Krajského kultúrneho strediska v Žiline).
- Realizácia duálneho vzdelávania (SSOŠ Pro scholaris)

Stredná priemyselná škola informačných technológií v Kysuckom Novom Meste

- Prax študentov.

Saleziáni Dona Bosca v Žiline

- Propagácia knižnice na vyhradenej nástenke pri kostole.
- Poskytovanie nadbytočných kníh.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline

- Podpora zamestnaneckej politiky (2 pracovníci) prostredníctvom Dohody o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec alebo pre rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu, ktorej zriaďovateľom je obec, resp. o podmienkach dobrovoľníckej činnosti.
- Poskytovanie nadbytočných kníh pre klientov úradu v rámci projektu Daruj knihe nový domov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva SR v Žiline

- Spolupráca pri realizácii podujatí Tvoja správna voľba, Týždeň mozgu pre verejnosť – od 10. do 14. marca 2025, na realizácii Tréningov pamäti pre seniorov a školské kolektívy.

Mestská polícia v Žiline

- Spoločné podujatia z trestno-právnej oblasti, oblasti prevencie patologických javov - cyklus pre žiakov základných škôl Tvoja správna voľba.

Občianske združenie pre kvalifikáciu a vzdelávanie QUALED

- Seminár Zručnosti učiteľov generácie Z (jún, 2025).

Veľvyslanectvo USA v SR, Bratislava

- Podpora činnosti Amerického centra v Žiline, podpísané memorandum o spolupráci.

Centrum poradenstva a prevencie

- Spolupráca na základe podpísaného Memoranda o spolupráci (26. 6. 2023).
- Výmena informácií, najmä o pripravovaných podujatiach a aktivitách zmluvných partnerov.
- Poskytovanie priestorov pre porady, prednášky a stretávania.

Nemocnica s poliklinikou v Žiline

- Podujatia pre hospitalizované deti (12x ročne), sprístupňovanie kníh pre hospitalizované deti.

Liga za duševné zdravie

- Klub Nezábudka – priestor pre stretávanie.
- Otvorenie nového klubu - Discovery College - vzdelávanie v oblasti duševného zdravia (2x).
- Prednášky pre záujemcov z klubu aj verejnosti - Stres/Úzkosť/Depresia.

Zbor Žilincov

- Poskytovanie informácií a dokumentov z histórie Žiliny a súčasného diania.
- Cena Genius Loci Solnesis – knižnica je čestným prijímateľom ceny za vybrané historické a nežijúce osobnosti.

Severoslovenská esperantská spoločnosť

- Realizácia viacerých výstav na pôde knižnice, napr. Teo, Amo kaj la Mondo/Čaj, Láska a Svet 2023 – 2024 (nie v r. 2025).
- Európsky deň jazykov – podujatia o esperante pre organizované školské kolektívy i pre verejnosť.

Ústav na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody v Žiline

- prednášky pre zadržaných (Najzaujímavejšie erby Slovenska, Slovenské obce s najzvláštnjšími názvami, Zaujímavé osudy miest a obcí, Zaujímavosti o Štúrovcoch).

Ďalší partneri:

- ANČA o. z. FEST ANČA (Workshop Animuj s Fest Ančou),
- Regionálny úrad školskej správy v Žiline – výstava Slnko v duši,
- Zväz slovenských turistov – (organizácia Pamätného výstupu na Veľký Rozsutec, stretnutia členov v knižnici každý tretí týždeň v mesiaci),
- My Žilinské noviny (Kniha Horného Považia 2024), propagácia podujatí,
- Bonita, o.z. (Tvorivé dielne, vyhodnotenie súťaží, Veľké čítanie pre deti s Bonitou, Ruka v ruke s poľskými tradíciami),
- NIVAM - workshop Podieľaj sa a pomáhaj (9. mája 2025),
- Súkromná škola umeleckého priemyslu v Žiline (výstava),
- Súkromná Základná umelecká škola Brioso (výstava Svetlo a tieň),
- Základná umelecká škola Belá – Nižné Kamence (výstava Mnoho tvárí umenia),
- Základná umelecká škola Anima Libera (výstava Svet podľa nás),
- Súkromná základná umelecká škola Ružová 1637, Žilina (výstava Farebná špirála),
- Bilingválne gymnázium Tomáša Ružičku 3312/19, Žilina – (výstava Matematická fotografia),
- Centrum sociálnych služieb Fantázia – (výstava Svet fantázie inými rukami).

*Počas Žilinského literárneho festivalu knižnica propagovala svoje aktivity **na Malom knižnom trhu**, kde sa knihovníci stretli s vydavateľmi a predajcami kníh z celého Slovenska.*

Knižnica začala realizovať **praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania** v spolupráci so SSOŠ Pro scholaris, odbor Informačné systémy a služby. Od roku 2025 začali prichádzať do knižnice študenti 2. ročníka (každý rok jeden študent), aby v nej do konca stredoškolského štúdia získavali praktické skúsenosti z odbornej knižničnej činnosti. V septembri nastúpila prvá záujemkyňa o duálne vzdelávanie. Jej prijatie nebolo náhodné, študentka podstúpila výberové konanie. Knižnica dala vyškoliť hlavného inštruktora, ktorým je zamestnankyňa knižnice z úseku odbornej literatúry.

V spolupráci so ŽSK, Obcou Terchová, Farským úradom Terchová, Klubom turistov Žilina a Krajskou agentúrou cestovného ruchu Žilinský turistický kraj, Ksiaznicou Beskidzkou v Bielsku Białej a Evropskou kulturní stezkou sv. Cyrila a Metoděje, z.s.p.o. Zlín, krajská knižnica zorganizovala 13. ročník výstupu na Veľký Rozsutec.

Dlhodobá je spolupráca s **Považským múzeom v Žiline**, s **Výtvarnou agentúrou A1** knižnica spolupracuje pri prípravách výstav a vydateľskej činnosti, s **Nadáciou 21**, ktorá organizuje stretnutia s mienkotvornými osobnosťami a ľuďmi, ktorí vďaka svojmu ľudskému a profesijnému kreditu dokázali v svojom živote neobyčajné veci.

Neodmysliteľná je spolupráca s **pedagógmi materských, základných a stredných škôl**.

Od r. 2023 prebieha spolupráca s **Národným inštitútom vzdelávania a mládeže (NIVAM)** - oddelením podpory práce s mládežou. V r. 2025 organizovali v krajskej knižnici podujatia pre mládež so zameraním na projektový manažment a tvorbu solidárnych projektov pre mládežníkov - workshop Podieľaj sa a pomáhaj.

Informácie o svojich aktivitách pre verejnosť knižnica pravidelne zasielala do Krajského kultúrneho strediska v Žiline, na portály a stránky **Infolib**, **Kam do mesta, Žilina 24**, **Žilina dnes**, **Redakcia SP21**, **TIK Žilina**, **RTVS** (podujatia väčšieho rozsahu), **Večerník**, **Žilinak**, **Žilinský samosprávny kraj**, **S deťmi.com**, **Taves**, **môjtyždeň.sk**.

Regionálne noviny MY Žilina boli hlavným mediálnym partnerom súťaže **Kniha Horného Považia 2024**. Ostatní mediálni partneri: **Žilinak**, **Môj týždeň**, **Knižná revue**.

Partneri v oblasti služieb pre sociálne a zdravotne znevýhodnených sú uvedení v príslušnej časti Služby zdravotne znevýhodneným a iným špecifickým skupinám používateľov.

Medzinárodná spolupráca – prehľad subjektov a aktivít

Dlhoroční partneri

Městská knihovna Frýdek-Místek v České republice

- Realizácia súťaže Tvoríme vlastnú knihu.
- Spoločná realizácia cezhraničných projektov (v r. 2025 bol podaný *projekt Naše regióny - história, kultúra a knižnice*, zrealizované boli projektové stretnutia).

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej w Polskiej republice

- Realizácia súťaže Tvoríme vlastnú knihu (vyhlasovateľ 26. ročníka).
- Spoločná realizácia cezhraničných projektov (nie v r. 2025).
- Spolupráca pri organizácii festivalu českej a slovenskej kultúry v Bielsku-Białej (nie v r. 2025).

Slovenskí účastníci vyhodnotenia medzinárodného kola súťaže Tvoríme vlastnú knihu v Bielsko-Białej, jún 2025.

Česká menšina

Najpočetnejšou na území mesta je česká menšina, ktorú v minulosti zastupoval na pôde knižnice Český spolek v Žiline, v súčasnosti pôsobiaci ako **Český spolek Bratislava, Miestny klub Žilina**. Jeho členovia sa v priestoroch knižnice stretávajú na spoločných stretnutiach a poradách.

Začiatkom roka 2025 bola riaditeľka knižnice pozvaná ako hosť podujatia venovaného histórii českého spolku v Žiline, ktoré sa konalo v rámci regionálneho cyklu besied v Rosenfeldovom paláci. Najmä v ostatných rokoch činnosti spolku boli jeho členovia a knižnica úzko previazaní.

Pokračovala aj dôležitá pomoc spolku pri financovaní väčšiny českých periodík. Mnohé z periodík by knižnica nemohla zakúpiť a takúto možnosť vítajú nielen českí návštevníci čítárne, ale aj ostatní čitatelia periodickej tlače. V roku 2025 bola podpísaná dohoda, na základe ktorej do knižnice pribudnú v roku 2026 české periodiká vďaka získanej sume 550 €. Počas roka 2025 čitatelia profitovali z predchádzajúcej zmluvne podloženej podpory v rovnakej výške 550 €. Za ňu knižnica uhradila predplatné 8 českých periodík.

Do fondu knižnica získala 577 kníh v českom jazyku.

Pol'ská menšina

Knižnica sprístupňuje **knižnicu Pol'ského klubu**, ktorá sa rozvíja aj s podporou OZ Polonus. OZ Polonus organizuje najmä v spolupráci s Pol'ským inštitútom na pôde knižnice výstavy, v r. 2025 výstava nebola realizovaná.

Aktuálne je aktívnym partnerom knižnice **Občianske združenie BONITA – pol'ská jazyková škola**. Spolupracovalo s knižnicou pri organizácii viacerých aktivít, zameraných najmä na najmenších prijímateľov.

Do fondu knižnica získala 66 kníh v pol'skom jazyku.

Rómska menšina

Knižnica v r. 2025 neorganizovala aktivity cielene pre túto menšinu, Rómovia sú vítaní na každom podujatí určenom pre verejnosť. Knižnica však spolupracovala so špeciálnymi školami (napr. Špeciálna základná škola J. Vojtaššáka, Špeciálna základná škola Hurbanova ul.), Diagnostickým centrom Lietavská Lúčka, kde je rómska menšina početnejšie zastúpená.

Knižnica sa dotýka témy rómskej problematiky a tolerance pri organizovaní prednášok pre študentov SŠ, ktoré sú zamerané na ľudské práva.

Ukrajinská menšina

Ľuďom, ktorí utekajú pred vojnovým konfliktom, knižnica vychádza v ústrety a poskytuje im bezplatné zápisné, priestor pre oddych a vyhľadávanie informácií.

Kategóriu Odídenec pri registrácii využilo 53 osôb v r. 2025, čo bolo o 20 viac ako v roku 2024. Tým, ktorí majú prechodný pobyt v meste Žilina, knižnica požičiava knihy aj absenčne. So zreteľom na potreby týchto ľudí sa knižnica snažila získať do fondu knihy v ukrajinskom jazyku. Ukrajinskí návštevníci už od roku 2024 profitujú z existencie tzv. Ukrajinskej poličky (23. 5. 2024) na úseku odbornej literatúry. Vďaka ukrajinskému daru sa knižnica stala ďalším miestom, kam boli darované knihy v rámci svetového projektu Ukrajinská knižná polička (pod záštitou Oleny Zelenskej). Do fondu knižnice tak vtedy pribudlo 146 kníh z krásnej aj odbornej literatúry pre rôzne vekové kategórie, osobne odovzdaných knižnici veľvyslancom krajiny v SR Myroslavom Kastranom.

Návšteva ukrajinskej delegácie z mesta Dnipro, 27. 2. 2025.

Knižnica a spolková činnosť

Krajská knižnica v Žiline je členom Slovenskej asociácie knižníc .

Krajská knižnica v Žiline je kolektívnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Desať pracovníkov bolo v r. 2025 individuálnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Občianske združenia pracujúce pri organizácii

Dňa 14. 8. 2003 pracovníci a podporovatelia Krajskej knižnice v Žiline prijali stanovy občianskeho združenia Brána poznania, ktoré podporuje aktivity knižnice a nákup knižničných fondov. Zo získanej podpory formou 2 % z dane z príjmu od svojich sympatizantov združenie podporilo v r. 2025 realizáciu 10. ročníka celoslovenskej básnickej súťaže Literárna cena Janka Frátika. Zakúpilo 14 nákupných knižných poukázok pre víťazov v 5 kategóriách (200,78 €), občerstvenie na vyhodnotenie súťaže (35,17 €), tvorivý materiál na workshop pre deti (91,06 €). Združenie tiež zaplatilo 85 € za registráciu OZ ako príjemcu 2 % z daní za rok 2024, uhradilo poplatky za vedenie bankového účtu a poštovné (zaslanie cien víťazom súťaže, ktorí si cenu nevyzdvihli).

2.4. Prístupnosť a inklúzia

Knižnica si buduje imidž otvorenej a prístupnej inštitúcie a túto ideu cieľavedome podporuje aj svojimi službami a konkrétnou snahou o ich fyzickú dostupnosť.

Vstup do knižnice je bezbariérový a od r. 2020 príležitostne sprístupnený aj cez vchod z Literárneho parku. Presun medzi poschodiami zabezpečuje výtah. Bezbariérový prístup na poschodie v značnej miere využívali aj rodiny vstupujúce do knižnice s kočíkmi.

Návštevník knižnice so zdravotným handicapom môže využívať pracovisko so špeciálnou technikou. Pohyb po knižnici a komunikáciu s knihovníkom mu uľahčuje zvuková indukčná slučka.

V prípade, že mu okolnosti nedovoľujú navštíviť knižnicu fyzicky, môže si vypožičať knihy aj elektronicky; z online katalógu si stiahne eknihy a audioknihy poskytovateľa Palmknihy.cz, deti sa bezplatne pripoja do databázy detských kníh KuboMedia. Ak trpí závažnejším zdravotným znevýhodnením, zo špeciálneho fondu knižnice a z putovného výmenného fondu Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči si môže požičať audioknihu na DVD.

Krajská knižnica je miesto, kde ľudia so zdravotným či sociálnym znevýhodnením nachádzajú priestor pre sebarealizáciu, oddych a knihy či informácie právneho, zdravotného, sociálneho charakteru. Okrem toho, knihovníci každoročne organizujú množstvo podujatí, ktoré nie sú prioritne zamerané na kategóriu ľudí so zdravotným znevýhodnením, ale na ktorých sa táto kategória používateľov často zúčastňuje. Knižnica im vytvára príjemné podmienky a dokáže sa prispôsobiť ich požiadavkám. Patria medzi ne tréningy pamäti, tvorivé dielne, kurzy počítačovej zručnosti, angličtina pre seniorov, bibliorelax a samozrejme klasické sprístupňovanie dokumentov.

V r. 2025 knižnica menila registračné poplatky a pri ich stanovovaní uplatnila tak ako v minulosti pravidlo zvýhodneného zápisného pre mnohé kategórie používateľov. Reflektovala tak na ich ťažkú životnú situáciu či zdravotný hendikep, prejavila spoločenskú spolupatričnosť a snažila sa im vytvoriť vhodné podmienky pre využívanie knižničných služieb.

Používatelia knižnice, ktorí priznávajú svoj handicap pri uplatňovaní si zľavy na zápisnom, tvoria 4,14 % všetkých používateľov. Okrem toho mnohí z nich využívajú služby a priestory knižnice na kultúrne vyžitie tak, že ich handicap nie je viditeľný a štatisticky vyhodnocovaný. Mnohí si uplatňujú inú formu zľavy, napr. ako seniori, druhý rodič v prípade rodinného preukazu, člen Univerzity 3. veku a pod.

Zdravotné znevýhodnenia sú mnohoraké a knižnica ťažko dokáže vytvárať podmienky na ich zmierňovanie v komplexnosti. Základným princípom je bezbariérovosť a snaha o adekvátnu komunikáciu.

Služby pre slabozrakých a nevidiacich

Tieto služby majú najdlhšiu tradíciu a realizujú sa v úzkej súčinnosti so **Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči**. Ich základom je vypožičiavanie audiokníh, ktoré sú špeciálne nahrávané a sprístupňované na základe dohody s levočskou knižnicou, a to nielen pre ľudí so zrakovým postihnutím, ale aj s inou vážnou diagnózou (dohoda z roku 2014). Od roku 2006 má knižnica aj svoj fond audiokníh, ktorý bol vybudovaný v rámci projektu Šanca pre zrakovo postihnutých Žilinského regiónu podporeného z Konta Orange v r. 2006. Fond sa už nerozširuje, knižnica čerpá z putovných súborov, pravidelne dopĺňaných pracovníkmi SKN. Vyškolení pracovníci knižnice pomáhajú záujemcom pri výbere kníh, čítajú im obsahy, odporúčajú konkrétne tituly a pomáhajú pri sťahovaní kníh vo formáte MP3. Asistencia knihovníka je veľmi vítaná aj pri využívaní mobilnej aplikácie Corvus, prostredníctvom ktorej si čitatelia môžu sťahovať MP3 knihy do svojich zariadení.

V roku 2025 zvukové knihy využívalo 13 používateľov, ktorí si vypožičali 257 dokumentov .

Knižnica príležitostne spolupracuje s **Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Žiline**.

Návštevníci so zrakovým handicapom oceňujú lepšie osvetlenie v rekonštruovaných úsekoch, na úseku detskej literatúry, aj v miestnostiach pre realizáciu spoločenských aktivít.

Návštevníci so zrakovým handicapom môžu využívať aj služby špecializovaného pracoviska, ktoré kombinuje služby pre ľudí so zrakovým aj so sluchovým znevýhodnením. Na úseku odbornej literatúry bolo vytvorené špecializované pracovisko: počítačová stanica, 3D skener k 3D tlačiarňi, čítacie pero (android pack), ktoré umožňuje hlasovým syntetizátorom prečítať napísaný text alebo ho zoskenovať do tabletu. Podmienky pre novú úroveň služieb pre ľudí so zmyslovým handicapom začala knižnica realizovať v rámci realizácie projektu Naše knižnice aj pre znevýhodnených čitateľov (Program INTERREG V-A SK-CZ 2014 - 2020).

Služby pre nepočujúcich

Okrem špecializovaného pracoviska uvedeného vyššie návštevníci so sluchovým handicapom s načúvacími prístrojmi alebo kochleárnym implantátom už pri registrácii pri centrálnom pulte využívajú zvukovú (indukčnú) slučka LA - 90, ktorá im obdobne ako na úseku odbornej literatúry dokáže zosilniť prebiehajúcu konverzáciu s knihovníkom. Pri jednom mieste knihovníka je umiestnený tablet so špeciálnym softvérom, na ktorom prebieha prepis reči do písomnej podoby. Pokiaľ by nepočujúca osoba potrebovala konzultáciu s knihovníkom, piati z nich sú vyškolení v posunkovej reči. Pri zaškolení pomohlo knižnici **Krajské centrum nepočujúcich ANEPS Žilina**, ktoré odporučilo výber kompenzačných pomôcok a pomohlo pri propagácii služieb.

Sociálny hendikep

Do knižnice neprichádzajú len návštevníci so zdravotným handicapom, ale aj ľudia, ktorí majú nepriaznivú životnú situáciu z dôvodu sociálnych podmienok: nezamestnaní, seniori, ženy na materskej dovolenke, invalidní dôchodcovia a pod.

Mnohí z nich sú prizývaní na pravidelné aktivity, ktoré knižnica organizuje, ako sú počítačové kurzy, tvorivé dielne, tréningy pamäti.

V roku 2025 sa zaregistrovalo v knižnici 266 rodičov na materskej dovolenke, 122 nezamestnaných osôb, 429 nositeľov ZŤP a ZŤPS, 29 invalidných dôchodcov, 894 seniorov.

Iní zdravotný hendikep, školské kolektívy

Do knižnice prichádzajú aj deti so špeciálnymi potrebami, pre ktoré knižnica buduje a sprístupňuje súbory didaktických pomôcok (dostupné najmä v knižnici). Nielen pre ne slúžia zjednodušené knihy a didaktické hry (vedomostné pexesá, mozaiky, puzzle, drevené multifunkčné hračky, manipulačné veže, 3D motorické skladačky a pod.), ale na požiadanie aj pre iných záujemcov.

Knižnica pracuje aj s organizáciami združujúcimi zdravotne znevýhodnených občanov. Niektorí partneri v roku 2025 aktivity v knižnici nerealizovali, napriek tomu ich knižnica medzi spolupracujúcimi inštitúciami uvádza. (**Slovenský zväz zdravotne postihnutých č. 2, občianske združenie Mozaika**). Každý tretí týždeň v mesiaci sa v knižnici stretávali členovia **Slovenského zväzu sclerosis multiplex. Liga za duševné zdravie** (Podel'te sa s vašou skúsenosťou s duševným zdravím) zrealizovala v krajskej knižnici pre verejnosť 35 stretnutí.

Na základe memoranda o spolupráci pokračovala spolupráca so susediacou organizáciou **Centrum poradenstva a prevencie**, ktorá otvára možnosti pre stretávanie odborníkov v knižnici, ale aj pre realizáciu aktivít pre školy a verejnosť. V priestoroch knižnice sa konali stretávania odborných pracovníkov.

Pravidelne do knižnice prichádzali klienti **CSS Turie, CSS Synnómia a CSS Harmonia**, ktorí sa okrem vypožičiavania kníh zúčastňovali aj na stretnutiach klubu Bibliorelax.

Služby pre zdravotne znevýhodnených				
Kategória používateľov	Počet	Počet výpožičiek	Počet návštev doma	Iné služby
slabozrakí, nevidiaci a ŤZP využívajúci fond audio kníh	13	257 MP3 zvukových kníh z SKN v Levoči, stiahnuté knihy: 2	0	Vypožičiavanie MP3 prehrávačov, pracovisko pre používateľov so špeciálnymi potrebami
imobilní	7	40	0	0
iní	2	100	250	0
CSS TAU Turie	7	79	0	Bibliorelax
CSS Harmónia Žilina	6	2	0	Bibliorelax
CSS Synnómia Žilina	10	0	0	Bibliorelax
Diagnostické centrum Lietavská Lúčka	13	0	0	Vypaľovanie do dreva
Spojená škola internátna	20	0	0	Rozprávky - podujatie

V roku 2025 sa uskutočnili podujatia pre špeciálne základné školy:

Podujatie	Popis
MŠ Čajakova – zrakovo znevýhodnení	Hmyz, Čísla (2x)
ZŠ Bytča – Spojená škola internátna	Rozprávky, Hradý (2x)
ŠZŠ Hurbanova	Hlavné mesto Považia
ŠZŠ Hurbanova	Jeseň a jej farby
ŠZŠ Hurbanova	Internet a Ja
ŠZŠ Hurbanova	Dopravné prostriedky
ŠZŠ Hurbanova	Vianoce
ŠZŠ Vojtaššáka	Kde bolo, tam bolo
ŠZŠ Vojtaššáka	Žilina moje mesto
ŠZŠ Vojtaššáka	Ročné obdobie
ŠZŠ Vojtaššáka	U zubára

Seniori

Seniori sú tradičnou a významnou skupinou používateľov, mnohí nachádzajú v knižnici druhý denný domov. Tvorili 8,09 % z celej používateľskej základne, mnohí boli zaregistrovaní v iných kategóriách používateľov, napr. ako držiteľia preukazu ZŤP, študenti Univerzity 3. veku Žilinskej univerzity v Žiline, ktorí majú zľavu na zápisnom.

Seniori majú generačne vybudovaný vzťah k čítaniu a nesú si pozitívny vzťah ku knižnici. Knižníci udržiavajú ich priazeň aj cez špeciálne ponuky a možnosti. Veľa seniorov navštevuje čítať knižnice. Seniori sú zastúpení na tvorivých aktivitách, počítačových kurzoch, na tréningoch pamäti, na kurze angličtiny.

Knižnica ponúkala týmto skupinám donáškovú službu, o ktorú však bol len sporadický záujem.

Prioritne pre seniorov a ľudí so zdravotným a sociálnym znevýhodnením knižnica organizovala:

- **Angličtina pre seniorov.** Neformálne stretávanie primárne pre seniorov, ktorých cieľom je rozvíjať základné komunikačné zručnosti v anglickom jazyku. Prebieha v dvoch skupinách, pre začiatočníkov a pre mierne pokročilých. Stretnutia každej skupiny sa zvyčajne konajú raz týždenne a v roku 2025 prebehlo spolu 54 stretnutí.
- **Tréning pamäti.** Kurz tréningov pamäti je primárne zameraný na ľudí 50+. Realizuje sa od r. 2013 vďaka Slovenskej asociácii knižníc a Ministerstvu kultúry SR, ktoré podporilo jej projekt Vzdelaní knižníci = spokojní návštevníci. V roku 2025 sa kurz konal 16x a priemerne ho absolvovalo 6 návštevníkov.
- **Počítačový kurz pre seniorov** - je venovaný rozvíjaniu počítačových zručností seniorov. V rámci projektu Zvyšovanie digitálnej gramotnosti a tvorivosti seniorov sa v knižnici v roku 2025 na jar a na jeseň pravidelne konali v Krajskej knižnici v Žiline kurzy. Jednalo sa celkovo o 12 stretnutí, na ktorých bolo prihlásených 8 účastníkov. Na kurze sa preberali nasledovné témy:
Prvé kroky s počítačom,
Textový editor,
Internet, email a sociálne siete,
Bezpečnosť na internete a internet v praxi (e-služby),
Základy ovládania smartfónov.

V súlade so snahou spoločnosti umožniť starším ľuďom plnohodnotný život v dobe meniacich sa moderných technológií, knihovníci začali realizovať **Smart hodinku pre seniorov**. Pomáhajú na nej seniorom s drobnými problémami s technikou vo vopred vyčlenenom čase.

Pre seniorov knižnica zorganizovala tréning pamäť pri Obecnej knižnici v Turí.

Počítačový klub pre seniorov je výzvou pre knihovníka – inštruktora, nakoľko sa ho zúčastňujú ľudia s rozdielnym stupňom znalosti práce na počítači.

3. Ľudské zdroje

3.1. Zamestnanci

Tabuľka č.3 *Prepočítaný stav zamestnancov k 31.12. v príslušnom kalendárnom roku*

Kategórie zamestnancov/or ganizačná štruktúra	Správa	Prevádzka a administrat. činnosť	Druh kultúrnej organizácie	Spolu
Riadiaci pracovníci	1,20			1,20
Odborní pracovníci			28,70	28,70
Obslužní pracovníci	0,25	6,65		6,90
Administratívni pracovníci		2		2
Spolu	1,45	8,65	28,70	38,80

Tabuľka č.4 *Kvalifikačná štruktúra zamestnancov*

Vzdelanie:	Vysokoškolské vzdelanie	Stredoškolské vzdelanie	Základné vzdelanie
Štatutár	1	-	-
Odborní zamestnanci	21	10	-
Administratívni zamestnanci	1	1	-
Ostatní	0	11	0

Tabuľka č.5 *Veková štruktúra zamestnancov*

Veková štruktúra zamestnancov										
	20-40		40-50		50-60		60-70		70-99	
	počet	priem. vek	počet	priem. vek	počet	priem. vek	počet	priem. vek	počet	priem. vek
Muži	3	33,33	3	45,33	-	-	-	-	-	-
Ženy	9	34,89	11	45,64	13	57,23	6	63,38		
Spolu	12	34,50	14	45,57	13	57,23	6	63,38		

Tabuľka č.6 *Počet dobrovoľníkov a odpracované hodiny v kalendárnom rok*

Dobrovoľníci	Správa	Prevádzka a administratívna činnosť	Druh kultúrneho zariadenia	Spolu
Počet dobrovoľníkov			1	
Počet odpracovaných hodín			50	

3.2. Organizačná štruktúra

Činnosť knižnice je rozdelená do základných nákladových stredísk: výpožičky, podujatia, výstavy, odborné služby, projekty, prenájom, réžia, budovy, riadenie a správa, na ktoré sú priebežne účtované náklady.

Štatutárnym orgánom Krajskej knižnice v Žiline je riaditeľka.

Činnosť riaditeľky korešponduje s nákladovým strediskom *riadenie a správa*.

V priamej riadiacej pôsobnosti riaditeľky je oddelenie knižnično-informačných fondov, oddelenie knižnično-informačných služieb, oddelenie koordinácie a metodiky a oddelenie ekonomicko-technickej činnosti. Vedúca oddelenia knižnično-informačných služieb je zároveň zástupkyňou riaditeľky knižnice.

Oddelenie knižnično-informačných fondov

V oddelení pracujú 2 odborní knihovníci s pracovným úväzkom 1,0 a jeden knihovník s úväzkom 0,5. Oddelenie zabezpečuje dopĺňovanie knižničného fondu, jeho odborné spracovanie a komplexnú katalogizáciu, budovanie elektronického katalógu, realizuje revíziu fondu a predkladá návrhy na jeho vyradovanie, spracováva štatistické prehľady o jeho stave, nadobudnutých a vyradených knižničných jednotkách, spolupracuje s vydavateľstvami, poskytuje metodickú pomoc pri odbornom spracovávaní knižničných dokumentov v knižniciach regiónu a kraja. Jeden z pracovníkov oddelenia zodpovedá za aktualizáciu webovej stránky knižnice a kontrolu jej obsahu, graficky spracováva pozvánky, plagáty, oznamy a ďalšie materiály knižnice, je zodpovedný za jednotný grafický vizuál tlačенých a elektronických výstupov.

Činnosť oddelenia korešponduje s nákladovým strediskom *odborné služby*.

Oddelenie knižnično-informačných služieb

Oddelenie vedie vedúca, ktorá je v priamej riadiacej pôsobnosti riaditeľky. V jej riadiacej pôsobnosti je *úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií a úsek knižnično-informačných služieb*. Na úseku regionálneho výskumu pracuje 1 odborný knihovník s pracovným úväzkom 0,5 a dvaja knihovníci. Toto špecializované pracovisko buduje a prezenčne sprístupňuje fond primárnych a sekundárnych regionálnych dokumentov za oblasť Horného Považia, zhromažďuje informácie dotýkajúce sa regiónu a buduje regionálnu elektronickú databázu, špecializované kartotéky, spracováva tematické a personálne bibliografie, rešerše regionálneho charakteru, podieľa sa na edičnej a publikačnej činnosti, zabezpečuje realizáciu výstav a kultúrno-spoločenských a vzdelávacích podujatí regionálneho charakteru, koordináciu bibliograficko-informačnej činnosti regionálnych pracovísk v kraji, jej analýzu a hodnotenie.

Úsek knižnično-informačných služieb riadi vedúca úseku. Na úseku pracuje 11 odborných knihovníkov a 5 knihovníkov s pracovným úväzkom 1,0, jeden knihovník s úväzkom 0,8 a jeden s úväzkom 0,5. Pracovníci úseku zabezpečujú registráciu používateľov, poskytovanie základných a špecializovaných knižnično-informačných služieb, spracovanie, evidenciu a sprístupňovanie periodickej tlače, archiváciu jej vybraných titulov, prístup k domácim a zahraničným elektronickým databázam, poskytovanie bibliograficko-informačných služieb, rešeršné služby, medziknižničnú a medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu, služby špecializovaných pracovísk (Britské centrum Americké centrum), rezervácie dokumentov, odloženie dokumentov a ďalšie. Pracovníci zároveň realizujú kultúrno-spoločenskú

a vzdelávaciu činnosť knižnice, informačnú prípravu pre rôzne kategórie používateľov vrátane dospelých, zabezpečujú poskytovanie knižnično-informačných služieb znevýhodneným používateľom, spolupracujú s kultúrnymi, vzdelávacími, informačnými inštitúciami, sociálnymi zariadeniami a občianskymi združeniami. Vybraní pracovníci úseku sa podieľajú na propagácii knižnice, jej služieb, fondov, kultúrno-spoločenskej a vzdelávacej činnosti na webovej stránke, sociálnych sieťach, blogu, v priestoroch knižnice i iných subjektov. Podieľajú sa na vytváraní obsahov pre online priestor (infografiky, videá, podcasty a pod.).

Do úseku sú organizačne začlenené aj chránené dielne, v ktorých pracujú dvaja knihovníci s pracovným úväzkom 0,8, štyria zriadenci v kultúrnom zariadení s pracovným úväzkom 0,5, ktorí zabezpečujú pomocné knihovnícke práce a traja pracovníci s úväzkom 0,5, ktorí sa starajú o ochranu knižného fondu a zabezpečujú reprografické služby.

Činnosť oddelenia korešponduje s nákladovými strediskami *výpožičky, podujatia, výstavy, odborné služby*.

Oddelenie koordinácie a metodiky

V oddelení pracujú traja odborní knihovníci s pracovným úväzkom 1,0. Pracovisko je koordinačným, vzdelávacím, štatistickým, metodickým a odborno-poradenským strediskom pre regionálne knižnice v Žilinskom kraji a pre verejné knižnice v okresoch Žilina a Bytča. Pracovisko realizuje analyticko-rozborovú a dokumentačnú činnosť verejných knižníc, zabezpečuje usmerňovanie ich odborných činností, ako i odborných činností knižníc iných typov v regióne. Napomáha zlepšovaniu podmienok knižníc, ich odbornej úrovne, automatizácii, navrhuje riešenia s prihliadnutím na špecifiká miest a obcí. Organizuje pracovné porady, semináre, vydáva hodnotiace, metodické a informačné materiály pre potreby knižníc v metodickej pôsobnosti. Zabezpečuje vypracovávanie projektov s cieľom získania mimorozpočtových zdrojov, ich vyhodnotenie, podieľa sa na realizácii aktivít vyplývajúcich z projektovej činnosti. Poskytuje metodickú pomoc pri vypracovávaní projektov obecným a mestským knižniciam regiónu a regionálnym knižniciam Žilinského samosprávneho kraja. Podieľa sa na edičnej a publikačnej činnosti knižnice.

Činnosť oddelenia korešponduje s nákladovými strediskami *odborné služby a projekty*.

Oddelenie ekonomicko-technickej činnosti

Oddelenie vedie vedúca – rozpočtárka – plánovačka, ktorá je v priamej riadiacej pôsobnosti riaditeľky. V oddelení pracuje ekonómka s pracovným úväzkom 1,0 zodpovedná za personálnu a mzdovú agendu a pokladňu. Organizačne tu patrí správca budovy – údržbár – vodič s pracovným úväzkom 1,0 a tri upratovačky s úväzkom 0,8. Pracovisko spracováva plány a rozpočet bežných a kapitálových výdavkov knižnice, sústavne sleduje a kontroluje jeho čerpanie, navrhuje zmeny a opatrenia na jeho dodržiavanie, spracováva finančné výkazy o výsledkoch hospodárenia, súvahu, závierku a ďalšie finančné výkazy požadované zriaďovateľom. Vedie agendu nákladových stredísk, na ktoré priebežne účtuje náklady. Vykonáva finančnú kontrolu všetkých finančných operácií, zabezpečuje styk s finančnými inštitúciami, plní všetky úlohy účtovnej evidencie, vedie agendu mzdového účtovníctva pracovníkov, vykonáva pokladničnú službu, podieľa sa na zabezpečovaní tovarov, služieb a prác v zmysle smernice o verejnom obstarávaní, zabezpečuje materiálno-technické zásobovanie, stará sa o ochranu a správu majetku, zabezpečuje jeho priebežnú údržbu, vedie jeho operatívnu evidenciu a zabezpečuje jeho inventarizáciu. Zabezpečuje autoprevádzku a upratovanie. Pracovisko plní zároveň funkciu podateľne, registratúry, zabezpečuje distribúciu došlej pošty a styk s poštou.

Činnosť oddelenia korešponduje s nákladovými strediskami *réžia, budovy, prenájom*.

KKŽ nie je správcom kultúrnej pamiatky.

4. Hospodárenie v roku 2025

4.1 Ročná účtovná závierka a zhodnotenie údajov v nej obsiahnutých

Tabuľka č. 7 Štruktúra aktív KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie základných údajov v nej

Strana aktív (v EUR)		Aktuálne obdobie	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	Rozdiel	% rozdiel
A.	MAJETOK SPOLU	1 670 417,89 €	1 706 535,27 €	- 36 117,38 €	-360,88%
1.	Dlhodobý nehmotný majetok	2 204,40 €	- €	2 204,40 €	22,03%
2.	Dlhodobý hmotný majetok	1 668 213,49 €	1 706 535,27 €	- 38 321,78 €	-382,90%
3.	Dlhodobý finančný majetok	- €	- €	- €	0,00%
B.	OBEŽNÝ MAJETOK SPOLU	153 125,10 €	108 411,69 €	44 713,41 €	446,77%
1.	Zásoby	- €	16,50 €	- 16,50 €	-0,16%
2.	Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	- €	- €	- €	0,00%
3.	Dlhodobé pohľadávky	- €	- €	- €	0,00%
4.	Krátkodobé pohľadávky	4 485,50 €	3 666,65 €	818,85 €	8,18%
5.	Finančné účty	148 639,60 €	104 728,54 €	43 911,06 €	438,75%
6.	Poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé	- €	- €	- €	0,00%
7.	Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	- €	- €	- €	0,00%
C.	ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU	2 843,70 €	1 431,47 €	1 412,23 €	14,11%
D.	Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	- €	- €	- €	0,00%
AKTÍVA celkom		1 826 386,69 €	1 816 378,43 €	10 008,26 €	100,00%

Tabuľka č. 8 Štruktúra pasív KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie základných údajov v nej

Strana pasív (v EUR)		Aktuálne obdobie	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	Rozdiel	% rozdiel
A.	VLASTNÉ	41 294,06 €	29 713,74 €	11 580,32 €	115,71%
1.	Oceňovacie rozdiely	- €	- €	- €	0,00%
2.	Fondy	- €	- €	- €	0,00%
3.	Nevysporiadaný výsledok hospodárenia min.rokov	29 713,74 €	43 549,34 €	- 13 835,60 €	-138,24%
4.	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	11 580,32 €	13 835,60 €	- 2 255,28 €	-25,95%
B.	ČUDZIE ZDROJE SPOLU	1 709 987,47 €	1 702 663,59 €	7 323,88 €	73,18%
1.	Rezervy	4 103,60 €	11 787,46 €	- 7 683,86 €	-76,78%
2.	Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	1 623 896,13 €	1 608 190,67 €	15 705,46 €	156,92%
3.	Dlhodobé záväzky	1 933,40 €	1 959,24 €	- 25,84 €	-0,26%
4.	Krátkodobé záväzky	80 054,34 €	80 726,22 €	- 671,88 €	-6,71%
5.	Bankové výpomoci a pôžičky	- €	- €	- €	0,00%
C.	ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU	75 105,16 €	84 001,10 €	- 8 895,94 €	-88,89%
D.	Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	- €	- €	- €	0,00%
PASÍVA celkom		1 826 386,69 €	1 816 378,43 €	10 008,26 €	100,00%

Tabuľka č. 9 Štruktúra nákladov KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie základných údajov v nej.

Účt. skup.	Náklady (v EUR)	Aktuálne obdobie	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	Rozdiel	% rozdiel
50	Spotrebované nákupy	117 920,72 €	193 007,86 €	- 75 087,14 €	-1270,61%
51	Služby	97 470,66 €	79 788,12 €	17 682,54 €	299,22%
52	Osobné náklady	818 311,44 €	758 674,96 €	59 636,48 €	1009,16%
53	Dane a poplatky	478,00 €	1 043,10 €	- 565,10 €	-9,56%
54	Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	2 008,25 €	1 815,39 €	192,86 €	3,26%
55	Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	47 169,19 €	43 289,07 €	3 880,12 €	65,66%
56	Finančné náklady	499,21 €	329,43 €	169,78 €	2,87%
57	Mimoriadne náklady	- €	- €	- €	0,00%
Náklady celkom		1 083 857,47 €	1 077 947,93 €	5 909,54 €	100,00%

Tabuľka č. 10 Štruktúra výnosov a výsledku hospodárenia KKŽ z účtovnej závierky k 31.12. a zhodnotenie základných údajov v nej

Účt. skup.	Výnosy (v EUR)	Aktuálne obdobie	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	Rozdiel	% rozdiel
60	Tržby za vlastné výkony a tovar	74 580,85 €	65 209,75 €	9 371,10 €	29,88%
61	Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	- €	- €	- €	0,00%
62	Aktivácia	- €	- €	- €	0,00%
64	Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	2 057,82 €	1 772,21 €	285,61 €	0,91%
65	Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	9 560,25 €	1 279,67 €	8 280,58 €	26,40%
66	Prijaté príspevky	- €	- €	- €	0,00%
67	Mimoriadne výnosy	- €	- €	- €	0,00%
69	Výnosy z transferov	1 009 279,87 €	995 850,70 €	13 429,17 €	42,81%
Výnosy celkom		1 095 478,79 €	1 064 112,33 €	31 366,46 €	100,00%
59	Daň z príjmu	41,00 €	- €	41,00 €	
Výsledok hospodárenia		11 580,32 €	- 13 835,60 €	25 415,92 €	

4.2. Výrok štatutárneho audítora k ročnej účtovnej závierke

Účtovná závierka za rok 2025 nebola overená štatutárnym audítorom; zákonná povinnosť auditu sa na organizáciu nevzťahovala a audit nebol objednaný.

4.3. Prehľad o výnosoch a nákladoch

Tabuľka č. 11 Prehľad o výnosoch KKŽ.

Výnosy		Aktuálne obdobie	% z celkových výnosov	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	% z celkových výnosov predch. obdobia
1.	Výnosy z činnosti - vlastné zdroje	86 198,92 €	7,87%	68 261,63 €	6,41%
a)	tržby z predaja služieb	74 580,85 €		65 209,75 €	
b)	tržby za zdravotnú starostlivosť	- €		- €	
c)	tržby z ekonomickej činnosti (tržby ostatné podľa zriaďovacej listiny)	- €		- €	
d)	tržby za predané výrobky, tovar	- €		- €	
e)	tržby z podnikateľskej činnosti	- €		- €	
f)	ostatné výnosy	11 618,07 €		3 051,88 €	
g)	aktivácia	- €		- €	
2.	Výnosy na činnosť od zriaďovateľa ŽSK	832 844,45 €	76,03%	801 682,37 €	75,34%
a)	bežné transfery na soc. službu	804 007,53 €		774 282,00 €	
b)	z kapitálových transferov	28 836,92 €		27 400,37 €	
3.	Výnosy (príjmy) na činnosť - súkromné zdroje	33 932,30 €	3,10%	48 537,03 €	4,56%
a)	bežné transfery (dary, granty)	31 346,90 €		45 951,63 €	
b)	z kapitálových transferov	2 585,40 €		2 585,40 €	
4.	Výnosy na činnosť - ostatné verejné zdroje a zdroje EÚ	142 503,12 €	13,01%	145 631,30 €	13,69%
a)	bežné transfery	131 177,58 €		136 430,66 €	
b)	z kapitálových transferov	11 325,54 €		9 200,64 €	
Výnosy celkom		1 095 478,79 €	100,00%	1 064 112,33 €	100,00%

Tabuľka č. 12 Prehľad o nákladoch a výsledku hospodárenia KKŽ.

Náklady (v EUR)		Aktuálne obdobie	% z celkových nákladov	Bezprostredne predchádzajúce obdobie	% z celkových nákladov predch. obdobia
1.	Náklady na správu a prevádzku	44 017,51 €	4,06%	47 599,02 €	4,42%
a)	správa, PR a fundraising	44 017,51 €		47 599,02 €	
2.	Náklady na hlavnú činnosť, z toho	1 039 839,96 €	95,94%	1 030 348,91 €	95,58%
a)	náklady na poskytované sociálne služby	1 039 839,96 €		1 030 348,91 €	
b)	náklady na ostatné všeobecne prospešné služby	- €		- €	
3.	Náklady na ekonomickú/hospodársku činnosť	- €	0,00%	- €	0,00%
Náklady celkom		1 083 857,47 €	100,00%	1 077 947,93 €	100,00%
Daň z príjmu		41,00 €		- €	
Výsledok hospodárenia		11 580,32 €		- 13 835,60 €	

4.4. Prehľad príjmov (a výdavkov) v členení podľa zdrojov

Tabuľka 13: Prehľad o príjmoch a výdavkoch (cash flow).

I.	obdobia	104 728,54 €
Príjmy:		
A	Bežné príjmy	1 031 849,83 €
1.	z verejno-prospešnej služby	59 410,80 €
2.	z ostatnej všeobecne prospešnej služby/z podnikania	410,00 €
3.	ostatné bežné príjmy	16 817,57 €
4.	granty a transfery	150 856,43 €
5.	transfery od VÚC	804 355,03 €
B	Kapitálové príjmy	50 196,42 €
1.	príjmy z predaja majetku	- €
2.	granty	4 175,42 €
3.	transfery zo ŠR	46 021,00 €
4.	zahraničné granty, fondy EÚ	- €
C	Príjmy z finančných operácií	- €
1.	prijaté úvery, pôžičky	- €
G.	Ostatné príjmy	4 608,61 €
1.	príjem na účet napr. sociálneho fondu (nerozpočtované prostriedky)	4 608,61 €
II.	Príjmy spolu:	1 086 654,86 €
Výdaje:		
D	Bežné výdavky	1 028 553,98 €
1.	výdavky na plat a odmeny	555 243,29 €
2.	výdavky na sociálne a zdravotné poistenie	194 671,80 €
3.	výdavky na tovary a služby	226 369,63 €
4.	ostatné bežné výdavky	52 269,26 €
E	Kapitálové výdavky	9 175,42 €
1.	výdavky na nákup dlhodobého nehmotného majetku a pozemkov	- €
2.	výdavky na nákup dlhodobého hmotného majetku	9 175,42 €
3.	výdavky na nákup umeleckých diel a zbierok	- €
F	Finančné operácie	- €
1.	splátky istín z úverov	- €
2.	splátky návratných finančných výpomoci	- €
3.	iné výdavkové finančné operácie, ostatné výdavky	- €
H	Ostatné výdavky	5 014,40 €
1.	výdaj z účtu napr. sociálneho fondu (nerozpočtované prostriedky)	5 014,40 €
III.	Výdaje spolu:	1 042 743,80 €
IV.	Stav peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov za konci obdobia	148 639,60 €

4.5 Stav a pohyb majetku a záväzkov

Tabuľka č. 14 Stav a pohyb majetku a záväzkov KKŽ.

Majetok (aktíva) celkom:	Účet	Stav na začiatku obdobia	Prírastky	Úbytky	Stav na konci obdobia
A. Neobežný majetok		1 706 535,27 €	18 350,84 €	54 468,22 €	1 670 417,89 €
A.I. Dlhodobý nehmotný majetok		- €	4 560,84 €	2 356,44 €	2 204,40 €
Softvér	013-073	- €	2 280,42 €	76,02 €	2 204,40 €
Drobný dlhodobý nehmotný majetok (018)-(078+091 AÚ)	018-078	- €	- €	- €	- €
Ostatný dlhodobý nehmotný majetok	019-079	- €	- €	- €	- €
Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku (041)-(093)	041-093	- €	2 280,42 €	2 280,42 €	- €
A.II. Dlhodobý hmotný majetok		1 706 535,27 €	13 790,00 €	52 111,78 €	1 668 213,49 €
Pozemky	031	57 126,73 €	- €	- €	57 126,73 €
Umelecké diela a zbierky (032) - (092 AÚ)	032-092	96,26 €	- €	- €	96,26 €
Stavby	021-081	1 561 782,20 €	- €	28 506,24 €	1 533 275,96 €
Samostatné hnutelné veci	022-082	87 530,08 €	6 895,00 €	16 710,54 €	77 714,54 €
Dopravné prostriedky	023-083	- €	- €	- €	- €
Základné stádo a ťažné zvieratá (026) - (086 + 092 AÚ)	026-086	- €	- €	- €	- €
Drobný dlhodobý hmotný majetok (028)-(088+092AÚ)	028-088	- €	- €	- €	- €
Ostatný dlhodobý majetok	029-089	- €	- €	- €	- €
Obstaranie dlhodobého hmotného majetku (042)-(094)	042-094	- €	6 895,00 €	6 895,00 €	- €
A.III. Dlhodobý finančný majetok					- €
B. Obežný majetok		108 411,69 €	1 459 005,39 €	1 414 291,98 €	153 125,10 €
B.I. Zásoby		16,50 €	13 458,24 €	13 474,74 €	- €
Materiál na sklade	112	16,50 €	13 458,24 €	13 474,74 €	- €
Nedokončená výroba a polotovary (121+122)-(192+193)	121+122 -192-193	- €	- €	- €	- €
Výrobky	123	- €	- €	- €	- €
Zvieratá	124	- €	- €	- €	- €
Tovar (132 +133 +139)-(196)	132+133+139 -196	- €	- €	- €	- €
B.II. Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy (aktívne zostatky)		- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie z financovania zo štátneho rozpočtu	352	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie transférov štátneho rozpočtu	353	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie z financovania samospráv	354	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie transférov z rozpočtu samospráv	355	- €	- €	- €	- €
Ostatné zúčtovania z rozpočtu samospráv	357	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie transferov medzi subjektami verejnej správy a iné zúčtovania	359	- €	- €	- €	- €
B.III. Dlhodobé pohľadávky		- €	- €	- €	- €
Odberatelia	311A	- €	- €	- €	- €
Iné pohľadávky	378A	- €	- €	- €	- €
B.IV. Krátkodobé pohľadávky		3 666,65 €	63 813,73 €	62 994,88 €	4 485,50 €
Odberatelia	311A	- €	410,00 €	410,00 €	- €
Poskytnuté preddavky	314	- €	152,02 €	152,02 €	- €
Ostatné pohľadávky	315	- €	3 906,43 €	3 761,86 €	144,57 €
Pohľadávky voči zamestnancom	335	3 666,65 €	41 127,51 €	40 468,23 €	4 325,93 €
Zúčtovanie ZP a SP (aktívny zostatok)	336	- €	- €	- €	- €
Daň z príjmov (aktívny zostatok) (341)-(391 AÚ)	341	- €	- €	- €	- €
Ostatné priame dane (aktívny zostatok)	342	- €	- €	- €	- €
Daň z pridanej hodnoty (aktívny zostatok) (343)-(391 AÚ)	343	- €	- €	- €	- €
Ostatné dane a poplatky (aktívny zostatok)	345	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie s EÚ (aktívny zostatok)	371	- €	- €	- €	- €
Transfery a ostatné zúčtovania so subjektami mimo verejnej správy (aktívny zostatok)	372	- €	- €	- €	- €
Pohľadávky z nájmu	374	- €	- €	- €	- €
Iné pohľadávky	378A	- €	18 217,77 €	18 202,77 €	15,00 €
B.V. Finančné účty		104 728,54 €	1 381 733,42 €	1 337 822,36 €	148 639,60 €
Pokladnica	211	239,95 €	52 551,15 €	52 265,33 €	525,77 €
Ceniny	213	- €	- €	- €	- €
Bankové účty	221	104 488,59 €	1 227 964,06 €	1 184 338,82 €	148 113,83 €
Peniaze na ceste	261	- €	101 218,21 €	101 218,21 €	- €
C. Časové rozlíšenie		1 431,47 €	2 803,28 €	1 391,05 €	2 843,70 €
Náklady budúcich období	381	1 431,47 €	2 803,28 €	1 391,05 €	2 843,70 €
Komplexné náklady budúcich období	382	- €	- €	- €	- €
Príjmy budúcich období	385	- €	- €	- €	- €
Majetok (aktíva) celkom:		1 816 378,43 €	1 480 159,51 €	1 470 151,25 €	1 826 386,69 €

Vlastné imanie a záväzky (pasíva)	Účet	Stav na začiatku obdobia	Prírastky	Úbytky	Stav na konci obdobia
A. Vlastné imanie		29 713,74 €	1 109 273,39 €	1 097 693,07 €	41 294,06 €
A.II. Fondy		- €	- €	- €	- €
Ostatné fondy	427	- €	- €	- €	- €
A.III. Výsledok hospodárenia		29 713,74 €	1 109 273,39 €	1 097 693,07 €	41 294,06 €
Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov	428	43 549,34 €	- €	13 835,60 €	29 713,74 €
Výsledok hospodárenia v schvaľovaní	431	13 835,60 €	13 835,60 €	- €	- €
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie		1 095 437,79 €	1 095 437,79 €	1 083 857,47 €	11 580,32 €
B. Záväzky		1 702 663,59 €	2 133 540,54 €	2 126 216,66 €	1 709 987,47 €
B.I. Rezervy		11 787,46 €	1 876,39 €	9 560,25 €	4 103,60 €
Rezervy krátkodobé	323	11 787,46 €	1 876,39 €	9 560,25 €	4 103,60 €
Ostatné rezervy (459AÚ)	459	- €	- €	- €	- €
B.II. Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy (pasívne zostatky)		1 608 190,67 €	946 206,35 €	930 500,89 €	1 623 896,13 €
Zúčtovanie z financovania zo štátneho rozpočtu	352	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie transférov štátneho rozpočtu	353	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie z financovania samospráv	354	- €	808 182,95 €	808 182,95 €	- €
Zúčtovanie transférov z rozpočtu samospráv	355	1 591 874,23 €	4 175,42 €	28 836,92 €	1 567 212,73 €
Ostatné zúčtovania z rozpočtu samospráv	357	2 500,00 €	70 347,98 €	69 564,58 €	3 283,40 €
Zúčtovanie transferov medzi subjektami verejnej správy a iné zúčtovania (359)	359	13 816,44 €	63 500,00 €	23 916,44 €	53 400,00 €
B.III. Dlhodobé záväzky		1 959,24 €	4 979,56 €	5 005,40 €	1 933,40 €
Ostatné dlhodobé záväzky (479AÚ)	479	- €	- €	- €	- €
Záväzky zo sociálneho fondu	472	1 959,24 €	4 979,56 €	5 005,40 €	1 933,40 €
Záväzky z nájmu	474	- €	- €	- €	- €
B.IV. Krátkodobé záväzky		80 726,22 €	1 180 478,24 €	1 181 150,12 €	80 054,34 €
Dodávatelia	321	12 884,48 €	148 605,25 €	158 963,26 €	2 526,47 €
Prijaté preddávky	324	- €	- €	- €	- €
Ostatné záväzky	325	- €	- €	- €	- €
Nevyfaktúrované dodávky	326	- €	- €	- €	- €
Zamestnanci	331	36 095,75 €	580 986,43 €	576 479,43 €	40 602,75 €
Ostatné záväzky voči zamestnancom	333	- €	- €	- €	- €
Zúčtovanie so sociálnou a zdravotnými poisťovňami (pasívny zostatok)	336	21 406,52 €	268 635,17 €	265 363,74 €	24 677,95 €
Daň z príjmov (pasívny zostatok)	341	27,93 €	430,50 €	417,43 €	41,00 €
Ostatné priame dane (pasívny zostatok)	342	4 160,35 €	51 139,90 €	50 453,07 €	4 847,18 €
Daň z pridanej hodnoty (pasívny zostatok) (343)	343	- €	- €	- €	- €
Ostatné dane a poplatky (pasívny zostatok)	345	3,00 €	468,00 €	471,00 €	- €
Zúčtovanie s EÚ (pasívny zostatok)	371	- €	45 286,00 €	43 001,48 €	2 284,52 €
Transfery a ostatné zúčtovania so subjektami mimo verejnej správy (pasívny zostatok)	372	5 847,54 €	17 743,45 €	18 803,97 €	4 787,02 €
Iné záväzky	379	300,65 €	67 183,54 €	67 196,74 €	287,45 €
B.V. Bankové úvery a výpomoci		- €	- €	- €	- €
Bankové úvery dlhodobé	461	- €	- €	- €	- €
Bežné bankové úvery	231	- €	- €	- €	- €
Ostatné krátkodobé finančné výpomoci	249	- €	- €	- €	- €
Prijaté návratné fin.výpomoci od subjektov verejnej správy krátkodobé	273A	- €	- €	- €	- €
Prijaté návratné fin.výpomoci od subjektov verejnej správy dlhodobé	273A	- €	- €	- €	- €
C. Časové rozlíšenie		84 001,10 €	18 770,28 €	27 666,22 €	75 105,16 €
Výdavky budúcich období	383	- €	- €	- €	- €
Výnosy budúcich období	384	84 001,10 €	18 770,28 €	27 666,22 €	75 105,16 €
Vlastné imanie a záväzky celkom:		1 816 378,43 €	3 261 584,21 €	3 251 575,95 €	1 826 386,69 €

Krajská knižnica v Žiline.

Výročná správa kultúrnej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
za rok 2025.

Vypracovala: Mgr. Katarína Šušoliaková

Mgr. Zuzana Mjartanová

Podklady: Mgr. Anna Berthotyová

Mgr. Ida Berthotyová

Ing. Jana Eliašová

Mgr. Ivana Gáborová

Nataša Lajdová

Mgr. Jana Neslušanová

Mgr. Anna Rebrošová

Mgr. Božena Sobolová

Vydala: Krajská knižnica v Žiline

Rok vydania: 2026

Počet strán: 85